

MANTAUA LUI GOGOL

Anul IV, nr. 12/13 – oct. 2014 – martie 2015

revistă de cultură, literatură și artă

- Leo Butnaru: Avangarda ucraineană – ajungând din urmă contemporaneitatea
- Ioan Rebușapcă: Sensul personificării șevcenkiene a metaforei universale *nuntă-moarte*
- Maria Irod: Platonism și avangardă
- Rodica Lăzărescu: „După pui de moroșan să nu dai cu bolovani”
- Mihai-Hafia Traista: „Prin glodul destinului”, sau fericirea unei copilării nefericite
- Cristian-Paul Mozoru: Drumuri, vieți și litere bănațene
- Claudia Minela: Recenzii

studii literare • evenimente culturale • proză • teatru • poezie • umor

Cuprins

Leo Butnaru: Avangarda ucraineană –
ajungând din urmă contemporaneitatea / 3

Ioan Rebușapcă: Sensul personificării șevcenkiene
a metaforei universale *nuntă-moarte* / 7

Maria Irod: Platonism și avangardă / 10

Rodica Lăzărescu: „După pui de moroșan
să nu dai cu bolovani” / 12

Mihai-Hafia Traista: „Prin glodul destinului”,
sau fericirea unei copilării nefericite / 14

Cristian-Paul Mozoru: Drumuri, vieți și litere bănățene / 17

Claudia Minela: Recenzii / 19

Ioan Chideșciuc: Universitatea din București:
Zilele Culturilor slave în România / 23

Nicoaie Toni Dincă: Și fu să fie iarăși sărbătoare / 27

Claudia Minela: Evenimente culturale / 29

A IV-a Ediție a Întâlnirilor Literare „Mantaua lui Gogol” / 34

T. Țurenco: Surâsul fermecător / 35

Nicolae Cornescian: Extreme / 45

Corneliu Irod: Frunza mea, mucedă mea... / 51

Claudia Minela: Bate nasu’! / 56

Oltenii și restu’ lumii – scenetă / 58

Taras Șevcenko: Saul / 60

Tinere talente: pagini realizate de Claudia Minela / 61

Microantologie de poezie albaneză / 71

Mantaua lui Gogol

Revistă de cultură, literatură și artă

●
Apare sub egida
Asociației Cultural Creștine a Ucrainenilor din
România „Taras Șevcenko”

●
Fondator:
Mihai-Hafia Traista

●
Redactor-șef: Mihai-Hafia Traista
Colegiul redacțional: Irina Moisei, Corneliu
Irod, Nicolae Cornescian, Claudia Minela,
Mihaela-Larisa Traista

●
Adresa redacției:
Str. Măgurei, nr. 1-5, bl. D1, sc A, et. 2, ap. 47,
sect 5, București
Telefoane: 0730963670 / 0761124607
E-mail: mantauluigogol@gmail.com

●
În numele libertății absolute de exprimare,
autorii răspund în mod direct de conținutul
materialelor publicate sub semnătura proprie.

●
Materialele se trimit numai în format
electronic, cu diacritice. Corectura nu se face
la redacție.

●
Revista se difuzează direct prin redacție în
sistem ramburs.

●
ISSN 2248 – 1192
ISSN-L 2248 – 1192

●
Foto coperta I (de la stânga la dreapta): Nicoaie
Dincă, Ioan Nicu Popa PIN, Eva Moise, Cristi-
Mihai Călătoru și Paul Bălășcanu – Festivalul de
umor „Oltenii & restul lumii” 2014.

Coperta IV: Afișul și imagini de la spectacolul de
teatru „Logodnicia Amaltheiei”

AVANGARDA UCRAINEANĂ – AJUNGÂND DIN URMĂ CONTEMPORANEITATEA...

(Continuare din nr. 11)

Leo BUTNARU

Mihail SEMENKO (1892-1937)

Originar din satul Kibințiv, de prin părțile Poltavei, fecior al scriitoarei Maria Proskurvni, a studiat la Institutul de Psiho-neurologie din Sankt-Petersburg. Este considerat animatorul futurismului ucrainean, însă abia după ce a trecut printr-o etapă de afirmare în câmpul avangardei ruse. Așadar, a fost un autor bilingv, opera căruia, din păcate, nefiind valorificată nici în Rusia, nici în Ucraina până acum câțiva ani.

Primul său volum de versuri, „Preludii”, apare în 1913, anul efervescentei paroxistice a manifestelor și manifestărilor futuriste. Urmează alte două cărți –, „Cutezanțe” și „Cubofuturismul” (1914), aceasta din urmă axată pe și propulsată de ideile „trăznite” ale lui D. Burliuk, V. Krucionâh și V. Hlebnikov, dar orientate spre spațiul beletristicii ucrainene. Asemeni confrăților săi ruși (get-beget) care cereau aruncarea de pe nava contemporaneității a lui Pușkin, M. Semenko anunță arderea ritualică a „Cobzarului” lui T. Șevcenko, considerată a fi cea mai importantă operă care a contribuit la redeșteptarea națională antimuscălească a ucrainenilor.

În 1914 proclamă necesitatea unui „futurism revoluționar”, publicând „revfutpoemul” „Tovarășul Soare” și „Două poeme-film”. A fost redactorul revistei „Mistețvo” (Arta) și a „Almanahului celor trei” (împreună cu M. Liubcenko și O. Slisarenko). În anul 1921 organizează „Grupul de șoc al poezilor-futuriști”, mai apoi rebotezat (prin schimbare de... gen!) în Asociața panfuturiștilor „Aspanfut” (1922–1924), credoul și manifestul căreia sunt publicate în ziarul „Catafalcul artei” (1922). (Să ne amintim de poemul lui V. Gnedov „Moartea artei”). În 1924 trece pe pozițiile LEF-ului (frontul de stânga), transformând „Aspanfut” în „Comuncultura”, până în 1927 lucrând la Cinefabrica (pe atunci rușii încă nu cunoșteau noțiunea de „studiu cinematografic”) din Odessa. În 1925 publică volumul „În revoluție” și poemofilmul „Stepa”.

În anul 1937 este executat de NKVD împreună cu alți oameni de artă și literatură

ucraineni. Între 1937–1939 se întâmplă, de fapt, „Împușcarea Renașterii” ucrainene, ceea ce avea să constituie o imensă pierdere pentru cultura vecinei noastre de la răsărit, pierdere resimțită acut până astăzi, când, la capitolul modernizare culturală, spirituală Kievul are multe neîmpliniri.

Referințe la M. Semenko se întâlnesc în celebrul roman „Garda albă” al lui M. Bulgakov, în volumele de eseistică și memorialistică „Oameni. Ani. Destine” de I. Ehrenburg și, implicit-metaforic, în versurile lui O. Mandelștam.

SÂNGESOARE

Nu vreau să trăiesc fără soare
nu pot suferi felinarele reci
îmi place soaresângele și în sânge soarele
și soarele e din nou în sângeculorile malariei
iar de cum năvălește norul soarelui meu
sângele meu încă nu se răcește ci atunci
arde înflăcărat și urlă de plăcerea
de a nu se supune nici prafului nici apei
luându-mă și pe mine să zbor mai sus
unde din nou întâlnim soarele
și-i strigăm:

Soare
bună ziua
te salută rebelul Semenko!
(4. I. 1914, Kiev)

AVIATORUL

Îmi plac sunetele alămurilor orchestrei
din depărtare aud cum
urlă trâmbițele
sporovăiesc între ele clarinetele
gloata se încinge se-nfierbântă forfotește
scoțându-și pălăriile
urmărește mișcarea aviatorului
eu privesc duduile
buzele cărora izvodesc zâmbete
surâsul mă emoționează
murmur de voci
pârâiașe de râsete sonore

sufletul pe strune solare
opiu și sânge
clocotesc ușor mângâietor.
Mulțimea
mulțimea
în revărsată rumoare
fără griji.
Fericit de-aș fi precum gloata
fără să mă intereseze ceva anume
în nori aviatorul
se dedă lupingurilor amețitoare.
(5. V. 1914. Kiev)

ASFALTUL

Vipia nu poate respira
apasă gâtjeul fierbinte de asfalt, o!
asta nu-i decât vechișoară nenorocire
cântată alto.
Asfaltul meu a răgușit
și eu am pierdut încrederea
am pierdut pământul de sub picioare
În magazinându-mi adresarea
am cerut un pfund de curmale
(19. III. 1914. Kiev)

FRIZERUL

Astăzi mi-a fost atât de urât,
De parcă s-ar fi adunat împreună Oles,
Voronî și Ciuprinka.
Timp ploios autumnal-fățarnic –
În suflet ziua întregă
Frizerul și-a zdrăngănit chitara

Uneori mă gândeam la ea și schițam scrisori –
Să nu priceapă dânsa că i-ar fi adresate.
O dată, de două ori privii fugitiv spre Hristos,
Mi-am amintit câteva fraze franțuzești uitate,

Fără voce fredonam valsuri banale,
Priveam la păianjenii murdari din tavanul tern.
Nu, îmi era doar urât – doar mă plictiseam...
În inimă-mi putrezea un pepene galben.
(13.XI.1916, Vladivostok)

ZORII RECLAMELOR

Iubirea nu iubește sinceritatea –
Iubirea iubește jocul.
În ea e mult chin și o fărâma de caritate,
La urma urmei de la ea-și va lua moartea-mi
sorocul.

Cine a spus că de iubire se urcă pe eșafod?
Cine a spus că iubirea-i a sufletelor comuniune?
Ah, nu-mi amintiți și nu vă apropiați de mine până
Mă voi întări, pentru ca – „Nu mă atinge!” – să pot
spune.

Dar poate că din motivul că s-au trezit sevele...
Poate din cauză că soarele a fost schimbat pe zorii
reclamelor?

Anii se duc – se duc ca-nainte anii?
Și în genere – le-am putea veni de hac petelor?

Păi putrezește, se ruinează, lăsând ruinele
Prizării sale de bine, morală, fericire.
Iubirea nu iubește sinceritatea –
Jocul – iată ce iubește capricioasa iubire.
(16.II.1917, Vladivostok)

POEMUL VIITORULUI

(*La futurition*)

Nemaivăzuta descoperire a noilor patente
neuzita bătaie a metalelor dure
ale aramei lucitoare orbitoare contururi
mândrele edificii ale arhitecturii montane –
întregul suflet mi-i plin de întrecere
toată puterea rațiunii mele arde-n avânturi
în deziderate spumegă sângele meu –
spre a primi raza soarelui nou-inventat.

Văzul meu depășește expresul în viteză
mlădiindu-se printre povârnișuri de piatră
ce ascund în ele comorile viitoarelor realizări
peste văi uriașe sunt săpate desăvârșite canale
în preajma lor cirezi de prăsilă se-tind
pană unde valurile albastre se bat de sălbaticul
granit
unde începe mândra albăstrime a oceanului
învinsă de microscopica mișcare a atomilor
străbătută de nemăsuratul cablu tăinuit în adâncuri.

Văzul meu depășește-n iuțea curentul electric
insomnia mea depășește fiara din mine
inspirația mea
descătușându-mă de amorfism
genialitatea mea respinge tihna împrejurărilor.

Eu mă simt nemărginit
mă simt supra raselor
și supra culturilor
mă voi răzbuna prin stârpirea atavismului.
Voi deveni cel din viitor, puternic
vuietul necunoscutului se interferează cu muzica
betonului
și se înalță omul de fier cu silueta sa orbitoare
pe fundalul materiei învinse.

Din ochii săi țâșnește voința electrică
ce ascunde în ea lucruri extraordinare
sub presiunea ei cad munții
timpul și spațiul se contopesc în irealitate
legițile naturii cad sub influența celor umane
ajungându-se la o fantastică sinteză
a obiectivității și egocentrismului

apogeul occidentului și cel al răsăritului se
contopesc
într-un torent pătimăș
în unitatea intuitivă
unde s-a focalizat în inevitabil punct
natura naturata și natura naturans*.

(1918)

* *Natura naturata / natura naturans – concepție din metafizica scolastică, desemnând ipostaza esențială și activă, în opoziție cu ipostaza pasivă și accidentală a Ființei.*

TINERII AVIATORI

Vă salut, tineri aviatori,
Și căldura mâinilor v-o strâng.
S-a dizolvat ecuatorul artificial,
La pragul meu deja crește bambus.
Eu luminez inimile cu luciri de benzină,
Vuiet de elice și chipiuri de piele.
Orice îngrădituri doborâți-le sonor –
Internaționalizați stepele.

(1918)

RAIDUL MEU ÎN VEȘNICIE

Ascultați freamătul cetinilor pe culmi
și vuietul secularelor rămurișuri.
Nu se cade să îngrădim
cu viața de azi
viața mileniilor.
Fiți recunoscători veșniciei ce trăiește
în voi,
însuflețind orice
lucru.
Când veți găsi în pământ un cvasiputred
bazin omenesc –
să știți că, inerent,
sunteți cu omul
tête-à-tête.

Nu fiți arheologi răposați,
trecutul nu-l aranjați
nomenclaturistic
mecanicist!
Priviți: în
sarcofag stă mumia faraonului
iar lângă ea –
periuța lui
de dinți.

Stau oasele milioanei de cohorte
de futuriști ca și noi
care asemeni nouă au construit ziduri și porți,
căzând în lume, mulțime.
Iar voi țineți să faceți din om
oarece idee platoniană,
când fiecă om e plin-ochi
cu eternitate.

Milioane de contemporani și oameni din viitor –
milioane de oameni
ai morții.

Astfel, viața nu moare,
astfel noi plecăm în vecie.

Atlant-al-stan, –
Nipru-el-stan.

Iată de ce, când va fi să mor, –
puneți alături de mine în sicriu
periuța-mi de dinți
și uzatul meu
geamantan.

(1.08.1928, Zlodivka)

ОБЪЕКТ

Aș vrea ca oamenii să nu mă înțeleagă –
să râdă necunten de mine
iar în loc de suflet să văd doar
un singur deget întins a dispreț.
Cu toții sunt atât de mici și atât de mulți
pe când eu sunt unul singur.
De te gândești la ei
dânșii îți acaparează gândurile
sentimentele și se încâlcesc.
Ei sunt atât de mulți
eu însă – singur
de aceea vesel
ori trist de sunt
ochii mei văd mult
sânge nervii toți
se ating de obiecte și eu simt taina
interceptez respirația
respiră fiecă obiect.
Eu însumi vreau
să nu fiu înțeles de oameni
ca dânșii să râdă de mine

să nu spună că aş fi sfinxul
ca să fiu la fel de neînţelept ca toţi ei
cei care sunt atât de mulţi.
Iar eu – unul singur.

BERLINUL NEGRU

Berlinul negru m-a întâlnit cu duduital maşinilor
grele,
negrul Berlin m-a întâlnit în decembrie cu fumul
coşurilor sale,
negrul Berlin m-a orbit cu larma luminilor sale,
negrul Berlin m-a întâmpinat pe mine, străinul,
cu granitul cizmelor sale de general,
afundate de monumente în pământ.

Negrul Berlin m-a uimit cu mişcările sale,
cu torentul miilor şi miilor de automobile,
negrul Berlin mi-a învăluit sufletul cu evaporările
sale,

pe mine, străinul negrul Berlin
m-a strivit cu milioane de tălpi,
negrul Berlin – caracatiţă cu mulţime de braţe
unduitoare şi nesăţioase –
şi-n el există multe castele grele şi sumbre,
reci statui moarte şi turnuri.

Cu duduital vesel al subteranelor sale
şi nodurile de cale ferată
negrul Berlin spune de asemenea
că el este magistrala centrală a vechii
şi puternicii naţiuni.

Negrul Berlin m-a încălzit pe mine, străinul,
între pereţii unui salon nu prea mare,
unde se adunau fracţiunile comuniste
ale organizaţiilor obşteşti germane

şi era destul de clar că şi aici
viaţa merge înainte
viaţa nouă propulsată de proletariat.

În negrul Berlin vor intra cohorte în rânduri drepte
cu roşii stindarde ale victoriilor revoluţionare
şi stinge-se-vor luminile reclamelor comerciale –
dar focul nu se va stinge:
roşul Berlin se va trezi-n dimineaţă devreme –
muncitorul Berlin serile va aprinde lumini noi.

Iată de ce deja aici
nu mai sunt un străin.

(03.01.1929)

POEZIA PIERZANIEI

1

Stătea
cu gâtul tăiat
şi surâsul răcit pe buze

neştiind unde să se ducă.
Toţi batjocoriţii şi dezamăgiţii
toţi neîncrezătorii
prieteni ai mei.

2

Cine?
Eu aştept.
Iubita mea –
nu e nevoie de sinceritate.
Eu sunt strivit.

3

Ah
este necesară şi trebuincioasă
zăpăceala mea.
Lumina orbi felinarul.

4

Lumea nu are vreo vină
că pe lume nu există
vreun vieţuitor.
Învie!

5

Flutură al sufletului sfâşiat –
iartă-mă.

6

Prinde-surprinde acordurile
neştiinţei mele – patria mea.
Tu vezi pentru prima oară.
Apasă ultima clapă.

7

Stau mijit.
Numele meu – tângă e.

Prof. Dr. Ioan REBUȘAPCĂ

SENSUL PERSONIFICĂRII ȘEVČENKIENE A METAFOREI UNIVERSALE *NUNTĂ-MOARTE*

În știința literaturii, demult a devenit axiomatică afirmația conform căreia o operă literară are valoare și este viabilă dacă ea a apărut pe baza unei întâmplări reale și, cu atât mai mult, trăită de autorul însuși. Transfigurarea «materialului brut» într-o creație artistică izbutită depinzând de dramatismul întâmplării, de sensibilitatea scriitorului, în special, de înzestrarea sa artistică. Cu timpul, intensitatea sentimentelor trăite de autor, de regulă, scade, ba poate să apară momentul când acestea devin «amintiri», ce-i drept, intime și emoționante. Dacă scriitorul va purcede la transfigurarea artistică a întâmplării curând după producerea acesteia, «urmele» ei în operă vor fi mai «proaspete», atât în structurile fabulei, cât și în afectivitatea scriitorului. Transfigurarea artistică a întâmplării la o distanță mai mare în timp, este privată de aspectele «prospețimii», în realizarea ei definitorie devine abordarea *literară*, scriitorul manifestând o anume consonanță a trăirilor sale cu acelea ale altor confracți și, în mod involuntar, își «măsoară» trăirile proprii cu cele ale confracților, ceea ce în mod firesc duce la tot felul de asociații de idei, teme, modele poetice, procedee artistice etc., adică, în cel de al doilea mod de transfigurare artistică a întâmplării reale în «laboratorul» creator al ascriitorului resimțită devine ficțiunea.

Fenomenul consonanțelor individuale ale lui Șevcenko cu temele, subiectele și modelele literaturii europene și universale este cunoscut astăzi, acesta făcând parte din sfera cercetărilor intertextuale.

În articolul de față, sunt abordate două ipostaze, după cum s-ar părea, nerelevante de literați, ale motivului universal *nuntă-moarte*, existente în poezia anilor de surghiun a poetului național ucrainean (1847-1857), detaliindu-se și completându-se în acest fel mult dezbătută problema a legăturii creației sale cu folclorul național.

În poezia *Batista* (Fortăreața Orsk, 1847), Șevcenko prelucrează motivul universal al morții eroului liric, transfigurată metaforic în nunta acestuia, în cazul de față, a cazacului, drept «compensare» a netrecerii de către protagonist în timpul vieții sale a pragului ritual îndătinat al nunții reale. Cum îi este propriu, de obicei, poetul ucrainean «înveșmântează» modelul poetic arhetipal carpatic cu realități istorice și datini central ucrainene, ceea ce dă măsura prelucrării creatoare a temei folcorice: din voia Domnului sau a sorții, fata orfană crescută ca slujnică la străini îl îndrăgește pe fiul văduvei [= o constantă tematică a folclorului ucrainean – I.R.], și amândoi «*ca porumbeii gângureau sub lună/ Și ziua Precistei doreau să vie./ Să meargă la altar, la cununie*» [1/ După Sfânta Marie, 15 august, se isprăveau muncile agricole de vară și începea sezonul nunților, 2/ aluzie la îndătinata invitare, prin cântece de nuntă, a Maicei Precite «să vină să pornească nunta» – I.R.]. A venit și ziua așteptată, «*Dar în Cihirin* [= reședința hatmanului Ucrainei, Bogdan Hmelnițki – I.R.] și-n Ucraina toată./ *Năprasnic clopotele vuietară/ Și pe flăcăi la oaste îi chemară/.../ Pe cai flăcăii șeaua prind să pună/ Și spada s-o ascută, că la nuntă/ Petrecerea de sânge va fi cruntă*» [= exprimarea metaforică a deznodământului tragic, asemeni «nunții» sângeroase a oștenilor din *Cântecul despre oastea lui Igor* – I.R.]. În consecință, «*În dimineața aceea/ Goarne răsunară./ De cu noaptea-n cap flăcăii/ Glorioși plecară*», biata fată iubitului «...în zori i-adapă calul/ Și îi dă merinde./ Spada-n teacă-i potrivește./ Arma i-o întinde./ Și trei câmpuri îl petrece./ Suspînând fierbinte [= topos tematic larg atestat în datină, folclor, pictura ucraineană – I.R.] / Și-o batistă-i dăruiește./ Ca s-o țină minte [= la ucraineni, simbolul logodnei, a

legământului tinerilor – I.R.]. Trece un an, al doilea, și-n al treilea an se întorc oștenii de la «nunta sângeroasă», fata stând pe *movilă* [= simbolul istoriei Ucrainei, toposul definitiv pentru peisajul clasic ucrainean – I.R.], își așteaptă logodnicul, dar, spre marea ei durere, oștenii i-aduc doar «...un sicriu în pânze roșii» [acoperirea defunctului erou cu mantia roșie = obicei ucrainean îndătinat – I.R.] și calul eroului, ca în modelul poetic din zona carpatică.

Cea de a doua ipostază a prelucrării de către Șevcenko a metaforei universale *nuntă-moarte*, adaptată de către vechii greci, popoarele balcanice și slavii de răsărit la împrejurările morții oșteanului (a soldatului, cazacului etc.), la români – aproape exclusiv la moartea ciobanului mioritic, o întâlnim în poezia sa, *Gânduri n-am de-nsurătoare* (în traducerea lui Victor Tulbure; în original – *La ce bun să mă însor?*), în care este preluată doar semnificația universală metaforică a «nunții» eroului, iar aceasta, în al doilea rând, nu este prezentată ca întâmplată aievea, ci ca una ipotetică, eroul liric (mai mult ca sigurs, autorul însuși) întrebându-se ce rost ar avea să se însoare printre străini, poezia având, prin urmare, o tentă autobiografică ce reflectă starea sufletească a poetului aflat printre străini, aceasta fiind scrisă la Kos-Aral, în 1849, în cel de al doilea an al surghiunului. Răspunsul la întrebarea retorică (*La ce bun să mă însor?*) este dat de poetul însuși, și acesta exprimă preferința sa categorică: decât să rădă de el confrății zicând «*Nu-i de-ajuns că flămânzește./ Și că-i rupt în coate./ Iată-și pierde acum și bruma/ Lui de libertate*», decât «...*să intru slugă?/ Să pasc boii? Pe străinul/ Câmp să merg la coasă?/ S-aduc soacrei închinare/ La vrăjmașa casă*» [opозиția dintre viața dusă «acasă» și aceea «printre străini», atestată pregnant în folclorul ucrainean, la Șevcenko dobândește noi valențe în zugrăvirea unor acțiuni epice ori stări sufletești, ireconciliabilitatea noțiunilor de «natal» și «străin» sugerându-se în diferite moduri și concretizându-se în fel și chip, de la soarta eroilor până la aceea a patriei, întruchipată direct ori metaforic], poetul e de părere că «*În jupan mai bine-mi șade/ Pe un cal ca smoala./ Eu în luptă, căzăcește/ Dobândi-voi fala./ Și mireasa sprâncenată/ În câmpii natale/ O*

să-mi fie o movilă/ Răsărită-n vale» [în original *Вусока могилонька/ На мій Україні – Movilița-naltă/ În cea Ucraină*].

Alte constructe ale modelului «clasic» al *nunții-moarte*, precum căutarea eroului de către mamă, «testamentul» acestuia transmis prin calul său (la ucraineni) sau prin mioară (la români) lipsesc din poezia lui Șevcenko, prelucrarea metaforei universale fiind foarte personalizată, conotând semnificații mult mai adânci – personale, naționale și ideologice. Discursul poetic prezintă o interesantă inretextualitate cu cântecele ucrainene carpatice despre «nunta» soldatului (legătura biografică, folclorică a lui Șevcenko cu zona carpatică fiind de notorietate), ce se «intersectează» cu cele românești («*Măi soldat de vânători./ Un' ți-a fost moartea să mori?* etc.), acțiunea însă fiind localizată în Ucraina de pe Nipru: «*Și la nunta mea flăcăi /.../ Vor veni cu lucitoare/ Arme și cu tunul./.../ Când în casa-ntunecoasă/ Pe-ataman l-or pune./ Tânguios precum o mamă/ Tunul o să sune./ Și mult timp după aceea/ Tunul răsuna-va./ Înălțându-mi pretutindeni/ În Ucraina slava*».

La prima vedere, o lectură izolată a poeziei ar lăsa impresia că aceasta nu conține mai nimic din concepțiile lui Șevcenko, cum se arată, de altfel, în *Dicționarul șevcenkian (Шевченківський словник, Kiev, 1977, т.2, p.37)*: «...tema slavei căzăcești este abordată aici în spiritul eroic, propriu lui Șevcenko și poeziei populare. Din cântecele populare poetul a împrumutat motivul morții cazacului, înmormântarea lui, comparația morții cu nunta, a movilei – cu casa». Contrar multiplei înrudiri a poeziei lui Șevcenko, *La ce bun să mă însor?*, cu creația populară, câteva dintre constructele sale îl «îndrumă» pe cititorul perspicace spre o «lectură» a lor în spiritul pur șevcenkian, ca de exemplu, motivul pierderii libertății ar putea fi «citat» cu sensul general acceptat în popor, de înșurătoare=«capitulare», dacă s-ar omite insistenta utilizare a epitetului *străin*: înșurându-se și pierzându-și *libertatea*, cazacul va deveni slugă și va paște boii *străini* [= epitet-constantă, întâlnit frecvent și în alte poezii ale lui Șevcenko], va locui în casa *străină* și va respecta pe o soacră *străină*, în original, la Tulbure din nevoia rimei e tradus insignifiant, *casă vrăjmașă*

[în mentalul tradițional, măritișul fetei era perceput efectiv ca o *înstrăinare*, și toate epitele referitoare la noua ei stare făceau parte din această sferă semantică]. În poezia lui Șevcenko însă, acest epitet ține de ireconcilierea în planul național: poetul preferă să se «însoare» cu *movila sprâncenată* (precum în cântecele românești, *cu negrul pământ*), dar nu în străinătate, ci în natala lui Ucraină, pe care o purta în suflet. O asemenea deducție devine logică dacă poezia *La ce bun să mă însor?* se «lecturează» în contextul versurilor din perioada surghiunului și se ține cont de evoluția sufletească a poetului, oglindită în corespondența și în jurnalul său. Nu trebuie uitat nicidecum nici foarte strânsa legătură a poetului cu tot ceea ce îi era apropiat, natal, de care, asemenea eroului său liric, s-a despărțit atât de greu și cu inima scâncind, cum reiese din poezia *Praznic*, scrisă în 1843: «*S-a dus să-și caute viața, soarta,/ Trecuse de câmpul natal,/ Satul se pierdea în depărtare.../ Îndată-l cuprinse întristarea,/ Lacrimile-i acopereau vederea,/ Inima frântă simți durerea./ De ceva dor poate să ne fie,/ Si-acel ceva-i natala glie*».

Tristul sentiment al înstrăinării a început din ce în ce mai dureros să-i năpădească sufletul din momentul exilării în 1847, de când și presimțirea tragicului său sfârșit printre străini, asemeni eroului căzut în luptă și nelumit de ai săi, treptat devine mai conștientizată: «*Crescut-am rob printre străini,/ Și, fără să fiu jelit [la Tulbure incorect – mângâiat] de-ai mei,/ Plângând în robie voi muri*», concluziona Șevcenko în primul an al surghiunului (1847), la Kos-Aral.

Dureroasa lui presimțire dobândește o intensitate maximă în prima jumătate a anului 1849, în perioada când a și fost scrisă poezia *La ce bun să mă însor?* În scrisoarea sa din 14 noiembrie 1849 către V.I.Repnina, Șevcenko stfel prezenta starea lui sufletească: «...într-un an și jumătate, în legătură cu mine, cel puțin, lucrurile s-au achiubat așa de mult (...), imaginați-vă că în decursul acestor ani nu mi-a venit nicio idee, niciun gând inspirat – doar proză, mereu proză sau, mai bine zis, stepă fără margini! (...), mă și mir singur de propria-

mi schimbare, acum aproape că nu mai simt *nici tristețe, nici bucurie, în schimb, resimt împăcarea sufletească, liniștea morală* (subl.n. – I.R.); astfel se explică consonanța simțămintelor poetului cu acelea ale eroului liric al «nunții» dramatice). Aceasta, fiindcă Șevcenko precizează în continuare: «Un viitor pentru mine parcă n-ar exista». Singura lui ieșire – *să-și găsească sprâncenata – o movilă-naltă*. O și mai clară exprimare a *plăcerii tragicului*, conform concepției lui Johannes Volkelt, decurge din scrisoarea lui Șevcenko către A.I.Lyzohub: «...voi relata cum am fost purtat pe acea mare, cum mă pierdeam prin acea stepă fără margini (...). Acuma sunt viu, sănătos și *dacă nu-s foarte fericit* (= dramatismul situației – I.R.), atunci barem *vesel* (= consonanța stării poetului cu aceea a eroului din *nunta-moarte*, apreciată în unele cântece drept «*nuntă*» *veselă*, ceea ce consună cu mult discutata *împăcare* sufletească mioritică – I.R.). Când în prima parte a anului 1849 durerea îndurată nu trecuse, ci a devenit o «achiziție» obișnuită a sufletului, exprimarea poetică de către Șevcenko a consonanțelor sale simțăminte cu acelea din modelul poetic *nunta-moarte* au constituit, poate, o *satisfacție* literară, fapt mărturisit, de altfel, de poetul însuși în poezia *Trec anii mei*, scrisă în prima jumătate a anului 1849, la Kos-Aral, care în traducerea lui Tulbure pierde nuanța dramatică, devenind ușor elegiacă: «*Trec anii mei cum trec târziile căruțe,/ Când lung în stepă vântul toamnei geme./ Uitarea gândul meu să mi-l mai cruțe,/ Pe tănuite foi am scris poeme*».

Deși în poezia lirică, *La ce bun să mă însor?*, principala formă a expresiei este comunicarea directă, ce lasă impresia pezenței eului liric (posibil de identificat cu autorul însuși), această bucată nu este eminentă una autobiografică, ci, într-o anume măsură, o transformare de către Șevcenko a sentimentelor sale într-o nouă *realitate spirituală*, consonantă cu starea lui sufletească, în care, luând în considerație întreaga sa operă, putem întrevedea aspecte abia perceptibile ale filosofiei durerii existențiale, o anume estetizare a existenței și propriilor sale stări.

Maria IROD

Platonism și avangardă

Despre W. H. Auden, poetul englez care în a doua jumătate a vieții a ales America drept patrie adoptivă, am mai scris la această rubrică. Aversiunea sa față de lirismul confesiv și stilul voit impersonal i-au creat faima unui oarecare ermetism, ceea ce a restrâns, firește, aria receptării sale. Anumite afinități între Auden și Marcel Duchamp mi-au devenit evidente abia după ceva timp. În orice caz, în cele ce urmează nu va fi vorba despre o analiză a influențelor (de altfel, se pare că cei doi contemporani s-au ignorat), ci pur și simplu de o punere în paralel a două atitudini înrudite față de artă.

În heterotropia asumată de plasticianul dadaist iubitor de șah și de tehnică, ocrotită de neputința sau, mai degrabă, de prudența de a discerne între ordinea necesară a spațiului plastic și ordinea aleatorie a lumii exterioare, precum și în goana febrilă și melancolică a poetului după acel „elusive truth”, după acel adevăr care e mereu pierdut, pentru a salva ordinea senină a poemului, ei bine, în toate aceste indicii amestecate ce duc cu gândul la o anumită labilitate postmodernă, sălășluiește totuși un platonism deghizat, însă deosebit de productiv. Antiestetismul lui Marcel Duchamp se manifestă tocmai prin contiguitatea ostentativă, căutată, a iluziei plastice cu realitatea tridimensională și presupune convingerea de sorginte platonice evidentă, că orice obiect tridimensional este proiecția unuia tetradimensional, așa cum umbra (sau pictura) bidimensională e, la rândul ei, copia obiectului tridimensional. Cea de-a patra dimensiune devine astfel în „metafizica” lui Duchamp *Ideea*, întrezărită însă niciodată înțeleasă, semnificatul mereu absent, pe care plasticianul e condamnat să-l aproximeze într-o serie potențial infinită de semnificații.

Faptul că adevărul ultim nu poate fi rostit, spaima mistică de a nu-l mai recunoaște în liniștea densă, de dincolo de ființă, care îl învăluie, sunt sursele anxietății în poezia lui W. H. Auden. Dincolo de jocul scriitor al sintaxei și de spectacolul iluzionistic al cuvintelor, poetul creștin suferă în deșertul tăcerii, pregătind încă o dată sacrificarea adevărului de dragul poeziei. Dacă Auden preferă dedublarea unei fidelități exclusive față de adevăr, antiestetica imperfecțiunii practicate de Duchamp îl va

conduce pe acesta, treptat, către o tăcere autoimpusă. Până la această ultimă fază a carierei sale, când a devenit cel puțin la fel de celebru pentru ceea ce nu a făcut ca și pentru ceea ce făcuse deja, Duchamp dovedise o preocupare obsesivă pentru mecanisme și mașinării complicate, preocupare care depășea în intensitate și implicații entuziasmul futurist.

Lumea organo-mecanică a lui Duchamp e ancorată într-un scepticism profund în legătură cu împlinirile subiective. Un curent subteran de ironie traversează sterilizând universul plastic al lui Duchamp. Imaginile devin pure, aseptice, eliminând orice sugestie carnală pe care ar putea-o trezi cuvintele ce le însoțesc. **Nude Descending a Staircase** nu e altceva, potrivit explicațiilor pe care autorul le-a considerat necesare, decât o reprezentare statică a mișcării. E un prim pas către imperfecțiunea manifestă, voită, din creația viitoare a lui Duchamp, o ilustrare încremenită, ce-i drept, a perisabilității, care mai păstrează încă un reziduu al obiectului/subiectului în succesiunea rapidă de linii desfășurate liber în spațiu, instituind, la rândul lor, tot atâtea spații posibile.

Într-o eventuală extindere a „tipologiei imaginației materiale” închipuite de Bachelard, motoarelor și mecanismelor sofisticate le-ar corespunde, cred, un anume farmec funerar, o ordine tenebroasă, exasperantă în exactitatea ei. Aparenta simplificare a organicului redus la funcții mecanice se restituie spiritului cu o nouă încărcătură de mister: intensificat, neliniștitor, deviat. Pasiunea lui Duchamp pentru organismele de fier se împletește cu o ironie înrudită cu moartea. Umanul, de altfel singura preocupare reală a lui Duchamp, se dezvăluie astfel în impoteza – ridicolă și tragică – de angrenaj mecanic.

În copilărie, Auden se lăsase fascinat de splendoarea rece a utilajelor miniere, ce descindeau în viața lui din fantastice tomuri, deținătoare ale unei doxe absolute. Mute și răpitor de frumoase, aceste mașini funcționează ca o instanță mediatoare a coagulării eului: venerându-le, băiatul le învață numele la fel de colțuroase și complicate ca ele însele și această performanță îl ridică pînă la sentimentul profund individual al mîndriei. „But let the small boy

worship them and learn/ All their long names whose hardness made him proud.” Ascultând zgomotul sumbru, neliniștitor al motoarelor, copilul pare că-și recunoaște bătăile propriei inimi. O ambiguitate persistentă reunește în aceste artefacte tehnice ordinea limpede a artei și haosul tern al vieții. În tăcerea lor, care nu e absență absolută, ci refuz al limbajului (sau poate un altfel de limbaj, într-un cod încă inaccesibil copilului) mașinile (care nu mai sunt hibrizi umano-mecanici ca la Duchamp, ci obiecte cu un statut ontologic clar) indică un singur cuvânt: „Love was the word they never said aloud.”

Actul eroic se află, aparent paradoxal, în centrul imagisticii lui Duchamp. La limita degradării ironice a organicului într-o întretăiere de suprafețe tăioase, metalice, lucrarea în ulei **The Passage from Virgin to Bride** mai amintește totuși prin câteva aluzii cromatice de opulența vie a cărnii. Însă Duchamp rămîne în esență un pesimist. Pentru el comuniunea erotică e „situația ideală cu patru dimensiuni”, adică exact acel semnificat absent, ce nu poate fi decît aproximat, dar niciodată atins. Într-un grandios montaj din sticlă și sîrmă de plumb lăsat înadins neterminat, mireasa și cavalerul alcătuiesc două rețele întortocheate de tuburi și roți ce nu ajung niciodată să se unească, consumîndu-se veșnic separați, în circuite închise.

Glacialitatea imaginilor lui Duchamp e de o altă natură decît proșpețimea vegetală a prepuberilor lui Baudelaire. Deprimante în rigiditatea lor ce amintește uneori de moarte, mașinilor sale le lipsește inocența. Duchamp nu poate fi descriptiv, fiindcă obiectele reprezentate reclamă dinamismul intrinsec mașinilor, prin excelență monocromatic, speculativ. Amestecîndu-și propriul chip în reprezentările sale (el este și **Nude...** și **Sad Young Man in a Train**), pictorul este autoironic, cerebral și trist.

Obsedat de indiferența vizuală a semenilor, Duchamp s-a transportat pe sine în iluzia unei activități expresive dincolo de estetică, într-o metarealitate în care obiectele curg unele într-altele într-un continuum perpetuu de regnuri și specii și în care, teoretic, orice obiect poate provoca o revelație a celei de-a patra dimensiuni. Singularizarea unui astfel de obiect și oferirea lui spre contemplare în eminența unei epifanii este ambivalentă: un act de hazard (de ce tocmai acest obiect și nu altul ?) și totodată o ieșire din expectativa temătoare, o asumare a riscului (nebumiei ? vezi Kierkegaard) de a alege. În cazul expozițiilor de Readymades (de exemplu, roata de bicicletă înfiptă într-un taburet sau stativul pentru sticle), intenția estetică este nulă și granițele dintre lumea exterioară și

obiectul de artă total estompate. Eșecul (sau lipsa intenției) de a înnobila fragmentele de realitate, restituindu-le unei forme mai pure, se transformă în glose timide, aproape ininteligibile (sau tocmai prea ușor descifrabile și de aceea de neînțeles ?) la continuumul de obiecte din lumea fenomenală. Întrepătrunderea regnurilor nu e nici acum tumultoasă, exuberantă, ci se rezumă la absorbirea umanului de către melancolia aspră și insondabilă a mecanismelor. Lipsa conștiinței estetice dă frîu liber hazardului sau subconștientului pictorului care atrage obiectele ce urmează a fi reprezentate, aparent fără niciun discernămint. De fapt, Duchamp s-a bucurat întotdeauna, cu o satisfacție sarcastică și autoironică, de contribuțiile hazardului la opera sa. Și acestea nu au înfriziat să apară sub forma unor arabescuri misterioase, suprapunîndu-se peste lucrarea conștientă a pictorului: crăpăturile din culoarea uscată de pe **The King and Queen** sau fisurile sticlei din **Large Glass**, care seamănă izbitor cu o pînză arahneeană.

Există o tristețe metafizică în pictura lui Duchamp, unde spiritul nu se poate epuiza într-un arabesc pur, fiindcă se împiedică de obiectele concrete, pe care nu vrea să le evite, pentru a le înlocui cu abstracțiuni.

Pe Auden geometria seducătoare a mașinilor l-a adus în vecinătatea îmbătătoare a „locului celui bun” (the Good Place). Într-o ambiguitate întreținută sintactic și care nu urmărește să distingă între dragostea divină și cea profană, poemul **The Prophets** pare să conducă spre o experiență, dacă nu mistică, măcar transfiguratoare.

Traietoriile celor doi artiști – unul respingînd cu dezgust arta, celălalt agățîndu-se cu disperare de ea, însă ambii impregnați de un platonism structural – au luat la un moment dat direcții opuse. Din liniștea de dincolo de ființă Auden primește cînd și cînd revelații răscolitoare, care par să-i dezvăluie ceva din acel *elusive truth* căutat cu atîta ardoare și pe care crede că le poate păstra în poeme scurte și simple, ce amintesc de viziunile lui Blake. Duchamp părăsește brusc artele plastice, retrăgîndu-se în lumea artificiilor ingineresti, a enigmelor de șah și a jocurilor de cuvinte, baroce, excesiv de cerebrale și aproape absurde. Cu toate că nici acestea nu-i deschid o perspectivă asupra celei de-a patra dimensiuni – în veșnică ascundere –, îi înlesnesc totuși o apropiere tardivă de arabescul pur prin primatul acordat spiritului în detrimentul obiectului care, deși nu devine tabu, e obliterat treptat de indiferența crescîndă a celui ce a renunțat definitiv la artă.

Rodica LĂZĂRESCU

„După pui de moroșan să nu dai cu bolovan”

Venit din magicul ținut al Maramureșului istoric, Mihai Hafia Traistă este un artist polyvalent – scrie poezie (cu formă fixă, dar și în vers alb), proză, într-un amplu registru (pentru copii, umoristică, istorică, religioasă, fantastică), teatru, practică jurnalismul, semnează eseuri, studii literare și recenzii, traduce, desenează, face ilustrație de carte. Se împarte între cele două limbi – ucraineană, în care s-a născut, și română, în care trăiește, între Taras Șevcenko și Mihai Eminescu, între „Naș holos” (Vocea noastră) și „Mantaua lui Gogol”.

Fin cunoscător al limbajului regional, al portului popular, al obiceiurilor și tradițiilor locale, al legendelor și cântecelor din spațiul natal, dar și al psihologiei omului simplu din mediul rural, dotat cu umor subțire, posesor al unei tehnici pe care și-a însușit-o printr-o practică îndelungată, modelat pe calapodul scriitorilor ardeleni, moralizatori prin definiție, Mihai Hafia Traistă știe să-și țină cititorul cu sufletul la gură...

Este ceea ce se întâmplă și în volumul de față, care reunește 17 povestiri, două *nuvele cinematografice* și mini-romanul „Castelul din Rónaszék”.

Poveștile lui sunt despre copilărie, despre oamenii simpli ori despre fantasmalele locului, toate profilate pe fundalul Maramureșului natal.

Câteva dintre prozele scurte se cantonează în mirificul tărâm al copilăriei, având în centru naratorul implicat, copilul de câțiva anișori ce-și scoate la păscut, cu toată candoarea vârstei, „turma de nuci verzi” ori încearcă să prindă, cu privirea, „iepurașii strălucitori ai razelor de soare ce săreau de pe o frunză pe alta”. „Copilul” său, personajul-narator al lui Mihai Hafia Traistă, este plămădit din același aluat din care era făcut și *copilul universal* al humuleșteanului – ca și acela se urcă în cireș îmboldit de pofta fructelor. Altă dată, fură un ou de la baba Rozalia pentru a-l pune sub cloță ca să aibă și el un cocoș precum al vecinei ori își împletește bici din brăcinarul bunicii. Prozele grupate sub

genericul „Amintiri cu bunici” stau cu cinste alături de evocările lui Delavrancea ale luminoaselor figuri din îndepărtata-i copilărie – Bunicul și Bunica.

Altele sunt monologuri, bine articulate din punct de vedere psihologic și susținute de o subtilă stăpânire a graiului local. „Nici moartea nu mai e ce a fost...” – monologhează pe marginea subiectului un bătrân, moș Ion împletește în vorbele rugăciunii „dialogul” său cu animalele pe care le îngrijește („Pâinea noastră cea de toate zilele, dă-ne-o nouă astăzi... Musai să merg mâine după sare, măcar două, trei droburi să aduc, că pe astea în două zile le lingeti, linge-v-ar găzdușagul de hoțomanii moșului.”), chinuită de „visul acela înăbușitor și urât” baba Rozalina încearcă să-și despovăreze conștiința („Dar el dădea pe acasă atât de rar și atunci pentru o zi, două, iar felcerul îmi făcea ochi dulci, ce era să fac?... Eram tânără și aveam poftă trupești, dar cu sufletul numai pe el l-am iubit...”), un altul se află într-un continuu monolog interior adresat victimei sale („Crezi că mie mi-a fost ușor să ridic mâna asupra ta?... Eh, nu mi-a fost ușor, de fel nu mi-a fost ușor să săvârșesc asemenea păcat de moarte. Dar ce altceva îmi rămăsese de făcut?...”), un fost soldat bea, cântă și se asigură că face numai ce vrea el („Sergentul Grigoare a Lupului se duce acasă când vrea el, nu când vor alții, așa să știți!”) ș.a.m.d.

Mihai Hafia Traistă are darul ori știința rară de a spune multe în cuvinte puține din care cititorul reconstituie trecutul personajului: din câteva propoziții, aflăm, de pildă, că sergentul Grigoare a Lupului a luptat la Budapesta și și-a pierdut un picior în război, la fel de concis, dar extrem de sugestiv este și tabloul frontului („Ați călcat pe pământul așternut cu morți și cu trupuri sfârtecate?”; „Nimeni nu mă chema atunci din iadul războiului, când îmi fluierau gloanțele pe lângă ureche, și cădeau bombele de ziceai că-i sfârșitul lumii, urlau motoarele și nechezau caii, trosneau căruțele răsturnate și se văitau de moarte răniții...”).

În multe dintre scrierile sale scurte nu se întâmplă nimic – totul s-a petrecut cândva,

de mult, dar evenimentele vechi continuă să aibă repercusiuni în conștiința oamenilor. Acum personajele doar își retrăiesc trecutul, chinuite de remușcări ori cuprinse de nostalgia, într-un mut dialog cu sine ori cu celălalt. Măria a Gorunului e prinsă între două sentimente contradictorii – agasată de insistențele lui Pătru Moroșanu, pe care, în tinerețe, l-a iubit și l-a așteptat să se întoarcă de pe front, dar el și-a petrecut tinerețea cu „cățeaua de Dochîța” („Iar vine la pețit! Bată-l drumul țarului, să-l bată de băbălău!”), dar nerăbdătoare să apară cât mai iute peșitorul întârziat („De afară se auzi scârțâitul porții, a început să latre câinele. Inima bătrânei începu să bată mai repede, iar în suflet i se făcu primăvară.”)

Excelând în mânăuirea limbajului, de la regionalismele pe care uneori simte nevoia să le explice în note de subsol („Țucă-l baba de mușat, că tare hireș mai împlă de zici că-i jâandar...”), la zicători și proverbe meșteșugit puse în gura personajelor (Măria a Gorunului se dovedește un izvor nesecat de expresii: „să se vâre sub piele, ca satana sub mănăstire”; „munca-i place, ca măgarului fuga”; „se strâmbă la mine ca miercuria la vineri”; „a belit ochii la mine ca vițelul la poarta cioplită”; „pagubă-n hrîbe!”) și până la plasticitatea sudălmilor – Mihai Hafia Traistă reușește performanța, în prozele foarte scurte, să-și construiască personajele pe schelet lingvistic și mai puțin pe fapte. Oralitatea este marea lui realizare.

Maramureșul este spațiul interferențelor etnice, prin urmare și în proza lui Mihai Hafia Traistă își duc traiul laolaltă români, ruși, ucraineni, unguri, evrei, polonezi, țigani, într-o armonie amintind de scrierile lui Slavici. Laib și Rifca, de pildă, se poartă omenos cu puiul de român Andrei Surduc, rămas orfan de mic. Ceea ce nu înseamnă că locul ar fi unul lipsit de violențe – un tânăr își răzbună părintele mort, dar răzbunarea nu are drept cauză diferențele etnice, ci lăcomia cârciumarului. Bogătașul Petru Klontz angajează un ucigaș pentru a-l omorî pe „calicul” de Maxim Surduc, fiindcă îl depășise la învățătură pe Iacob, „«loaza» de fiu-său”, bărbații din familia lui Dumitru Iufurko aprind

șoproane cu fân și omoară oameni „de dragul răului” etc. Ură, invidie, lăcomie, răutate gratuită, dar în niciun caz conflicte interetnice.

Ca și în scrierile lui Liviu Rebreanu, flăcăii se însoară cu fetele cu pământ („Tot pe Ana ai fi luat-o! Ana avea pământ, Petreo!...”), ca și la Slavici, prozele au o învățătură, cei căzuți sub povara unei patimi plătesc cu viața ori cu libertatea, dând prilejul unor remarci moralizatoare prin chiar ironia lor: „A treia zi, prin fața cârciumii lui Șchiopu, trecea înmormântare, oamenii din sat, mai mult din datorie creștinească, îl conduceau pe Ion a Cuțitașului pe ultimul său drum. Șchiopu, rezemat de ușa cârciumii, zâmbind amar de trist, șopti:

– Ce zici, a Cuțitașului, nu intri la o halbă?...”

Întâmplări ciudate și inexplicabile („Ranița soldatului”), personaje care sunt și nu sunt („Femeia în mov – poveste cu o necunoscută”), reîntâlnirea cu iubita de mult moartă care-l ajută pe protagonist să treacă *dincolo*, precum în „Ultima revedere”, personaje oscilând între cele două lumi (Dunca Petru a fost *dincolo* fără să fie mort, și povestește cum e pe-acolo: „E așa o liniște, o simți în suflet, nu te apasă nicio grijă, uiți de toate câte ai pățimit pe aici pe la noi”) completează tematica prozelor incluse în volumul supus acum

atenției cititorilor.

Morți stranii, întâmplări misterioase, pe care scriitorul le notează asemenea vechilor cronicari, începând cu anul 1901, se petrec și în castelul din Rónaszék, „ori de câte ori noaptea de Sfântul Andrei pică vineri, 13 decembrie, după stilul vechi”, atunci când „Darka iese din mormânt și cere un suflet pentru viața ei curmată înainte de soroc. De fiecare dată ucide pe cineva din castel...”

Lăsăm cititorului bucuria întâlnirii cu Mihai Hafia Traistă și prozele sale, nu înainte de a ne aminti două versuri din folclorul maramureșean: „După pui de moroșan / Să nu dai cu bolovan”. Nici noi nu dăm, dimpotrivă!

Mihai-Hafia TRAIȘTA

„Prin glodul destinului”, sau fericirea unei copilării nefericite

Am purtat în mine prea multă iubire ca pe o povară și am împrăștiat-o peste tot pe unde am călcat. În loc să scap de ea, creștea la loc în mine, dureros. Am dat-o cerului și soarelui, au vrut-o pădurile și păsările. Am dat-o oamenilor care n-au avut nevoie de povara iubirii mele...”

Ela Nicolau

Günter Grass în „Toba de tinichea”, romanul care a șocat Germania, iar mai târziu întreaga lume, devenind un bestseller internațional, spune că nimeni nu are dreptul să-și descrie propria viață dacă nu are destulă răbdare ca să-și amintească, măcar de o jumătate din bunicii săi. Ela Nicolau, în primul volum al romanului său „Prin glodul destinului”, apărut la Editura „Singur”, Târgoviște, 2014, nu numai că are suficientă răbdare să-și amintească de ei, dar și cu o măiestrie rar întâlnită, zugrăvește precum un pictor iscusit portretele lor, care se transformă în icoanele sfinte ale fermecătoarei copilării și minunatei tinereți, deoarece omul trăiește de două ori în viață: odată în copilărie, iar a doua oară în amintirile despre ea. „Am purtat cu mine urmele trecutului oricât de departe am fugit de el”, spune autoarea încercând să reconstruiască din frânturi drumul care i-a fost dat să-l străbată prin glodul destinului: „Voi trăda tăcerea, dezgropând rădăcinile ei adânc înfipte în timp. IARTĂ-MĂ TĂCERE!”

Ela Nicolau reușește prin prisma cuvintelor și a unei scriituri elaborate să recreeze nu doar propriu-i trecut, ci și pe cel al contemporanilor săi, pentru că citind „Prin glodul destinului”, inevitabil re trăiești propria-ți copilărie, propria-ți tinerețe și te gândești la propriu-ți destin pe care, mai mult sau mai puțin,

îl compari cu destinele personajelor cărții, ceea ce te face să rămâi suspendat undeva între bucurie și tristețe. Desigur, fiecare dintre noi am fost marcați de comportamentul „aproapelui nostru”, – bunici, părinți, rude mai apropiate sau mai îndepărtate, vecini, prieteni, colegi etc., care ne-au iubit sau nu ne-au iubit, ne-au ajutat, sau ne-au făcut rău, astfel aceștia deseori rămân în amintirea noastră, fiecare după meritul lui, „bun” sau „rău”, *tertium non datur*. Autoarea, încă din copilărie reușește să depășească această situație, ea spune: „Încă de pe atunci luam în seamă numai partea bună a omului, lucru care nu m-a ferit de întristări și dezamăgiri, dar am învățat să

trăiesc cu toate”, de altfel capitolul trei îl intitulează, inedit ca pe toate celelalte, „Natura iubește oamenii așa cum ei nu știu s-o facă, oferind tot ce are, necondiționat. Pe mine, natura m-a învățat să iubesc la fel ca ea!”, iar într-un interviu, autoarea spune: „... îmi doresc ca oamenii să fie buni și caut partea bună și fiecare om are o parte bună în el, important este să o găsești și să te bucuri de acea parte, atât tu cât și cel de lângă tine. Îmi place ca oamenii să fie buni și caut asta, am căutat toată viața. Îmi face bine să cred acest lucru, îmi dă o seninătate.”

Antoine de Saint-Exupery spunea că toți adulții au fost și ei, cândva copii, dar numai o parte dintre ei își mai aduc aminte de asta. Este vorba, bineînțeles, de sentimentele și trăirile care reîncarcă sufletul. Ela Nicolau demonstrează că ori cât de amară ar fi fost copilăria unui om, cu greutate și neajunsuri, ea merită re trăită, deoarece este cea mai plăcută perioadă a vieții și nu se poate să nu găsim în „glodul” copilărie amintiri care strălucesc ca niște perle, iată cum descrie ea

asemenea momente: „Din toată perioada copilăriei păstrez câteva amintiri care m-au făcut să simt că eram o familie. Prima m-a urmărit și m-a înduioșat toată viața. Pe când aveam trei ani, tătăica mi-a cumpărat o pereche de pantofi pe care îi ascundea la streășina casei. Mămica era cu mine în brațe și căutam pantofii, iar când îi găseam, el îi ascundea în alt loc. Jocul acesta mă făcea să râd și eram atât de fericită, că mi-a fost de-ajuns pentru tot restul copilăriei. Pantofii aceia nu s-au potrivit pentru niciuna dintre noi, așa că mămica i-a dat de pomană la cineva. Chiar dacă nu i-am purtat, a rămas o amintire frumoasă pentru că au fost singurii pantofi pe care mi i-a cumpărat tata. (...) Un alt moment fericit care mi-a rămas în suflet a fost când a venit tătăica să mă ia de la un spital mare din oraș, unde am stat internată când am avut scarlatină. Eram foarte sus și mă uitam pe geam la un fel de case suprapuse de care nu mai văzusem și nu înțelegeam ce caut eu acolo părăsită de toată lumea. Când nu mai aveam nicio speranță că scap vreodată de-acolo, a venit tătăica și m-a luat acasă. Am coborât din autobuz mai departe de drumul către satul nostru. La Poiana era hram și tătăica a vrut să mă bucure cu o înghețată. Mă purta în brațe printre oamenii îngrămădiți peste tot și eu mă simțeam foarte mândră și fericită. Era o singură căruță cu înghețată, dar pentru că era seară, omul nu voia să desfacă butoiul până a doua zi, să nu se topească. Atât de mult s-a rugat tătăica să-i dea o înghețată pentru fata lui care venea de la spital, încât l-a înduplecat. Mi-a umplut un cornet cu vârf și în timp ce o mâncam, am avut sentimentul deplin al unui copil fericit. Poate că au mai fost și alte momente, dar nu mi le amintesc așa de bine ca pe acestea.”

O amintire la fel de plăcută pentru Ela Nicolau, cutremurătoare pentru cititor, este și cea despre Moș Crăciun: „Aveam câțiva anișori și stăteam la gura sobei, ascultând la lumina lămpii povestea despre Moș Crăciun, care merge cu sania prin zăpadă să ducă daruri la copiii cuminiți. Nu mi-a trecut prin gând că asta ar putea să fie valabil și pentru noi, pentru că nu se mai întâmplase până atunci. Am adormit liniștită, fără emoția așteptării vreunui moș, iar dimineața nici nu m-am mai gândit la poveste. Mămica, cu vorbe meșteșugite, m-a făcut să ies afară la ușa din față unde am văzut mai întâi niște urme pe zăpadă, apoi pe ultima treaptă a scării era un ghemotoc de hârtie în care erau bomboane lipite între ele. A fost un moment de emoție adevărată pentru toate și am împărțit bomboanele între noi, după ce am

reușit cu greu să le dezlipim. Dacă ar mai fi venit moșul și în anii următori, poate că momentul acela nu ar fi rămas atât de plăcut în amintire.”

Primul volum al romanului „Prin glodul destinului” este un poem al copilăriei, este o galerie plină de tablouri și portrete zugrăvite cu o măiestrie rar întâlnită, poate doar în „Desna fermecată” a lui Olexandr Dovjenko mai găsim o astfel de descriere a casei părintești, a locurilor care o înconjoară, a satului, a bunicilor, părinților și oamenilor din sat. „Puritatea copilăriei își face rai de frumusețe în orice loc pe pământ. Și eu am copilărit într-un colțisor de rai!”, spune autoarea, cu toate că satul ei era ferit de ochii lumii, ca să ajungi la el trebuia să treci o mlaștină, pe o potecă întortocheată. „Drumul era bătătorit, dar când ploua piciorul se înfunda în glod, până la glezne. Foarte rar vedeam vreo mașină, iar când ploua nu puteau nicicum să intre în sat. (...) Satul nu avea preot și nici biserică. Nu era dispensar sau vreun cadru medical, iar milițieni nici atât. Curentul electric a ajuns la noi, în capătul satului, când mai aveam puțin să încep școala...”. În această galerie, portretele personajelor se află în antiteză, creatoarea lor dorind parcă ca binele și răul să stea față în față, formând cupluri în alb și negru.

Portretul tatălui lui, Ghiță Prepelea, se apropie de cel gorkian, – al tatălui lui Pavel Vlasov, numai că eroina din „Glodul destinului” nu ridică toporul împotriva tatălui său cum o face Pașa, ea îl iubește și îl înțelege. „Dincolo de toate acestea, eu cred că tatăl meu nu era un om rău de felul lui. Avea sufletul chinuit de revolta propriilor fapte. Mi-am dat seama de asta în zilele în care te puteai înțelege cu el și era cel mai bun om. Am înțeles că nimeni nu este numai bun sau numai rău. Împrejurările determină partea care se manifestă cel mai mult. La mine nu avea puterea să țipe. Nicio înjurătură nu mi-a fost adresată direct. Pentru el eu eram Milu, leacul care îl făcea să se transforme din fiară în omul blând care își arată slăbiciunile chinuit de remușcări. Poate simțea că eu îl înțeleg și îl iubesc așa cum este, fără să-l judec. Fără să-mi fie frică de el, simțeam că am puterea să-l liniștesc de cele mai multe ori. Eu l-am înțeles, l-am iubit și mi-a fost o milă cumplită de el. Peste ani mi-a arătat atât cât a putut, că pentru mine își dorea să fie mai bun. În prezența mea se simțea respectat și m-a lăsat să-i văd partea bună. Mi-am dorit să fi putut face mai mult pentru el. În cele mai grele momente ale mele,

îmi apărea în vis de pe tărâmul liniștii și îmi dădea forță și încredere să lupt. Pentru mine a fost un tată bun!”.

O grijă deosebită îi poartă mamei sale, pe care o zugrăvește într-o lumină plină de afecțiune, ea apare ca o femeie foarte ocupată, nu prea are timp să-și arate afecțiunea față de fetele sale, este capul familiei și din zori până-n seară robotește ca să procure pâinea cea de toate zilele, iar noaptea trebuie să se acundă de furia soțului. „Mămica nu avea timp și nici nu-i stătea în fire să ne mângâie sau să ne răsfețe. Cu Doina era altceva, era mezina și avea parte din plin de toate dar, de fapt, ea era cea care avea nevoie mai mare. Eu știu că simțeam nevoia s-o iau în brațe pe mămica când venea acasă de pe dealuri sau de la piață însă nu îndrăzneau niciodată pentru că nu eram obișnuită și nu știam cum poate reacționa. Asta nu înseamnă că nu ne iubea, dar era prea ocupată să facă tot ce poate ca noi să avem ce mânca. (...) Chiar dacă mămica părea mulțumită de mine, nu mi-a spus niciodată cuvinte de laudă pentru că nu-i stătea în fire. Dar nici eu nu făceam treabă ca să fiu laudată. În schimb, a început să se poarte diferit, nu mă mai repezea, vorbea cu mine de parcă eram un om mare. Atitudinea ei plină de respect mă făcea să mă simt importantă în aceeași măsură în care mă simțeam stânjenită. În tot ceea ce făcea îmi cerea sfatul sau făceam planurile împreună în timp ce umblam prin păduri...”.

Despre bunicii din partea mamei, autorea nu știe mai nimic: „Despre bunicii din partea mamei nu știu nimic. Bunicul a murit când sora mea, Camelia, avea câteva luni. Pe bunica mi-o amintesc destul de puțin, a murit cand aveam cinci ani. Prin gerul și zăpada lunii februarie, eu și Camelia am mers la înmormântare aproape zece kilometri pe dealuri, până în satul unde trăise bunica. Pe la jumătatea drumului am ajuns în primul sat din drumul nostru și am strigat la o casă din margine, să ne încălzim puțin. Părea să fie o casă foarte săracă și noi știam că oamenii săraci, au suflet bun...”

În schimb găsim foarte bine conturate imaginile bunicilor din partea tatălui, – adevărate portrete literare pe care abordând o tehnică demnă de remarcat prin simțul artistic deosebit autoarea le scoate în evidență trăsăturile fizice și morale.

De fapt toate personajele în această lectură sunt adevărate portrete literare, bine creionate, cu fizionomii și mentalități proprii, cum ar fi Baroana – tanti Maricica. „Ei îi plăcea să i se spună Mica, deși mie mi s-a părut că nu i se potrivea deloc. Când am

cunoscut-o mai bine, mi-am permis să-i spun Baroana și așa i-a rămas porecla ori de câte ori făceam referire la ea. Nu am numit-o așa pentru că ar fi avut ceva nobil în felul de a fi, ci pentru că afișa un aer de superioritate care îi scotea și mai mult în evidență masca de femeie rafinată pe care o purta. Ea era cucoană și locuia la oraș. Când venea pe la noi, ne aducea tot felul de lucruri de care nu mai avea nevoie, fapt care o îndreptătea să critice și să dea ordine despre cum ar fi trebuit să ne ducem viața. Niciodată nu mă simțeam în largul meu când era de față. Din fericire pentru mine, venea destul de rar. Câteodată îl aducea și pe Romică, băiatul ei, care ne privea de sus, dar era bun cu noi.” Într-un interviu Ela Nicolau spune: „Baroana este de trei ori personajul negativ din volumul I. Ea trăiește, mă gândesc la ea cu o detașare imensă, nu am nici un resentiment față de ea, uneori mi-e milă, uneori am procese de conștiință că simt asta, însă nu-mi pot impune să simt astfel.”

La fel de bine creionate apar și portretele surorilor autoarei, al învățătorilor, profesorilor, oamenilor din sat, dar și cele ale copiilor, alături de care a petrecut clipele fericite ale vârstei nevinovate, însă personajul care atrage și totodată merită toată atenția este însăși autoarea, care se întoarce cu ajutorul amintirilor la anii copilăriei și ai adolescenței.

„Prin glodul destinului” este o evocare literară autobiografică, presărată din plin cu conflicte și cu sensibilități, care încearcă în mod afectiv pe cititor. Evenimentele prezentate au un caracter de rememorare a unei lumi pe care autoarea a cunoscut-o și care constituie structura narațiunii în care predomină descrierea peisajului, natural și uman. Încă din primele pagini se poate observa stilul atractiv, firesc și natural, liniștit și generos care oferă cititorului o lectură plăcută, pentru că Ela Nicolau are simțul unei fraze cursive și al dialogului bine construit.

În prafața cărții autoarea se întreabă dacă nu cumva Dumnezeu are vreun plan cu ea: „Să fi avut vreun plan deosebit cu mine? Nu cred, până acum l-aș fi aflat! Sau poate că... nu l-am înțeles. Oricum, nu prea am avut vreme să mă gândesc la asta.”

Fără nici o îndoială planul lui Dumnezeu cu Ela Nicolau este acela ca ea să devină scriitoare, de aceea a înzestrat-o pe deplin cu talent și cu răbdarea de care am pomenit la început. Noi dorim viață lungă talentului și cărții lui Ela Nicolau, nume de care sunt sigur că vom auzi des de acum înainte, și așteptăm cu nerăbdare volumul doi al romanului „Prin glodul destinului”.

Cristian-Paul MOZORU

Drumuri, vieți și litere bănățene

La începutul lui 2014 am avut din nou plăcerea reîntâlnirii cu domnul Gheorghe Jurma, reîntâlnire soldată cu o încărcătură de cărți ce și-au găsit repede loc în biblioteca-mi încă în formare (dar oare se poate finaliza înfăptuirea unei biblioteci?), dar în special cu un sentiment de tămăduire, o tămăduire adusă prin cuvinte.

Printre multitudinea de volume dăruite-mi de domnul Jurma, doresc a aminti „*Izvoare și preocupări dialectale în Banat I: Restituiri*” (Marcu Mihail Deleanu, 2012), „*Sânzienele. Zâne și flori de leac*” (Marcu Mihail Deleanu, 2013), „*Sălașe în iarnă*” (Octavian Doclin, 2010), „*Față în față*” (Octavian Doclin în dialog cu Ada D. Cruceanu, 2012), „*Iarna în Rai*” (Gheorghe Zincescu, 2013), „*Proprietăți în Paradis*” (Gheorghe Zincescu, 2013), un debut, pe numele său, „*Anul acesta va fi diferit. Poeme lenexe*” (Christian Bistriceanu, 2013), „*Viziuni*” (Volum colectiv de versuri editat în cadrul Festivalului Național Studentesc de Poezie Ion Chichere, ediția a III-a, 2011), dar și „*Cronica nopților de Sânziene. Marga: 2006-2012*” (Gheorghe Jurma în colaborare, 2013) și, în special, volumul „*Molineștii*” (Gheorghe Jurma, 2012).

Înainte de a ajunge să intru între copertele volumului în urmă amintit, volum ce se integrează perfect în peisajul cărților de istorie bănățeană, domnul Jurma a avut bunăvoința și plăcerea de a-mi relata o foarte pe scurt și generală istorie a unei familii bănățene de care eu, banatologia nefiindu-mi una din specialități, bineînțeles, nu aveam cunoștință. Discuția și-a continuat firescu-i drum ajungând a parcurge pe lângă subiecte culturale tot felul de alte teme, unele mai colorate, altele mai puțin. Dar cum orice început are și un sfârșit (nu definitiv, ci doar pentru ca un alt început să se nască), a trecut timpul (ar putea oare cineva să îl oprească?), iar eu am ajuns din nou acasă începând bineînțeles a răsfoi frumoasele daruri și de a intra în lumea ce o etalau între copertele ce se așteptau deschise.

Iar pentru că a vorbi despre fiecare carte amintită mai sus în parte ar ocupa un spațiu considerabil, mă voi opri doar asupra volumului „*Molineștii*”, volum ce pune la loc de cinste atât

reputația culturală bănățeană, cât și istoria tiparului, istoria cărții.

Așa cum deja ne-a obișnuit, Gheorghe Jurma își adună întreg arsenalul de notițe, unele mai vechi, altele mai noi, își adună vasta bibliografie acumulată și își canalizează întreaga energie aflată în posesia-i, energie ce încă dă dovadă de o veritabilă inepuizabilitate, înspre dragostea față de carte și cultură, dragoste ce i-a fost alături o viață, și dă la iveală o foarte frumoasă istorie și portretistică a unei familii bănățene, familie care alături de celelalte familii bănățene de renume cultural (Diaconovici-Loga, Iorgovici, Musta, etc.) întregesc arborele genealogic al culturii acestui petec de țară.

Aducând înaintea cititorului câteva date biografice ale membrilor Molin, familie cu rădăcini în satul Cârnecea, formulând oarecum un scurt Curriculum Vitae al fiecărui membru Molin, Gheorghe Jurma completează portretul fiecăruia propunând totodată acestuia și o incursiune prin preocupările culturale ce le-au avut aceștia, amintind și faptul că există elemente neelucidate în întregime ce înfășoară biografia lui Romulus S. Molin, în acest sens semnalând însemnările condeierului țaran Petru Petrica, dar și date din presa vremii. Este adevărat că autorul propune date într-un sistem diferențiat ca întindere textuală, însă nu trebuie uitat că datele multora ce au petrecut istoria lumii sunt extrem de dificil de descoperit, dar și de verificat autenticitatea acestora, indiferența și timpul fiind doi factori ce reușesc de aproape fiecare dată să acopere sub groase straturi urme de majoră importanță în ceea ce privește întocmirea cât mai exactă a unor vechi drumuri în (re)descoperirea cărora s-a plecat.

Pentru a trece puțin în revistă familia Molin mă voi rezuma doar la gestul de a aminti numele membrilor ce au compus această familie bănățeană de seamă, și anume: tatăl Sava Molin (1865-1948, învățător) și urmașii acestuia, Romulus S. Molin (1886-1946, publicist, scriitor), Cornel Molin (1888-1948, diplomat, scriitor), Gheorghe Molin (1892-1976, profesor, scriitor), Virgil Molin (1898-1968, eminent reprezentant al tiparului românesc). (1) Profesiile fiecărui membru Molin așază la loc de cinste numele familiei din Cârnecea, și împreună cu scrisoarea soției lui Virgil Molin, Mărioara Molin, datată București 27 spre 28

iulie 1968, către Petru Petrica (plugar bănăţean), în care aceasta povesteşte, către cel din urmă, împrejurările morţii lui Virgil Molin, zugrăvesc portretul lui Virgil Molin în culori nobile, în fapte culturale demne de a fi readuse în memoria şi conştiinţa celor ce îşi au rădăcinile înfipte în aceste meleaguri. Segmentul ce urmează să îl extrag din corpusul scrisorii se referă la oamenii de cultură şi instituţiile din ţară şi de peste hotare care „au trimis carte” în care sunt exprimate regretul şi însemnătatea pierderii omului de cultură Virgil Molin şi care au solicitat din scrierile acestuia în vederea traducerii şi publicării acestora în diferite reviste de specialitate:

«Şi acum să-ţi scriu despre cercurile de presă, din ţară şi de peste graniţe. Ziarul „Contemporanul” publică în No. 2/1968 o recenzie a studiului lui apărut la Veneţia în limba franceză în „Studii Veneziane”, vol. VIII, 1966 în editura Leo S. Olsky din Florenţa (Italia) cu titlul „Venise, berceau de l'imprimerie Glagolitique et Cyrillique”. Tot „Contemporanul”, No. 11/1968 publică în rubrica „Ştiinţă” un articol necrolog după decesul Puiului meu. Publicistul ar fi vrut să aibă mai multe date biografice dar eu, copleşită de marea durere, n-am fost în stare de a i le furniza. Aşa că nu era prea lung dar foarte elogios. Cu altă ocazie dacă te interesează îţi trimit ziarul. Apoi revista „Glasul Bisericii” No. 11-12/1967 şi care a apărut abia acum la 18 iunie 1968, face o recenzie splendidă a studiului apărut la Veneţia. Tot în „Glasul Bisericii” dar No. 1-2/1968 este un studiu despre trecerea scrierii chirilice la cea latină şi un necrolog. În „Mitropolia Banatului” va apare un necrolog de prof. Clopoşel. În „Mitropolia Olteniei” este sub tipar un art(icol) necrolog de profesorul Manolache. De asemenea în „Mitropolia Moldovei şi Sucevei”. La Timişoara mi-au fost cerute date biografice de către Dr. Aurel Buteanu, pentru un ziar timişorean.

De peste graniţe: De la Institutul de limbi vechi slave din Zagreb, am primit de la directorul institutului o scrisoare de condoleanţe din partea lui personal ca şi din partea institutului ce-l conduce, rugându-mă totodată de a-i trimite anumite studii ale Puiului meu. De la Akademia Nauka din Belgrad, scrisori de condoleanţe şi cereri din scrierile lui. Acelaşi(i) lucru din partea Universităţii din Belgrad, secţia filozofie. Apoi din Sofia (Bulgaria), Academia prin prof. Peter Atanasos. Din Italia – Veneţia unde era aşteptat un studiu al Puiului meu, tot pentru revista „Studii Veneziane”. Apoi din Anglia de la Universitatea din Oxford şi din Cambridge. Din Oxford îmi scrie prof. Dr. G. Simmons iar din Cambridge Biblioteca

Academiei. Nu de mult am primit un telefon de la Academia Română fiind rugată să dau exact adresa noastră căci s-a primit pe adresa directorului Bibliotecii Academiei, o scrisoare din Massachusetts, USA prin care se cere adresa exactă a D-lui Virgil Molin. Acum câteva zile am primit şi eu o scrisoare tot din America din Massachusetts, din partea directorului Herbert Reichner al bibliotecii de cărţi de literatură veche, rare şi de erudiţie, prin care mă roagă să-i trimit neapărat studiile sofului meu în legătură cu tiparul în estul Europei. Apoi adăuga: Sunt perfect de acord să plătesc pentru ele, deodată ce ştiu valoarea pretinsă.» (2)

Se poate lesne observa că această „hartă epistolară”, acest „dicţionar de nume şi instituţii” reflectă extrem de bine bine-meritul loc ce îl ocupă Virgil Molin în cultura planetară. Numele lui Virgil Molin, din familia Molin, a pornit din Cârnecea, un sătuc bănăţean, a trecut graniţe şi a deschis porţile celor mai mari instituţii mondiale. Cum este posibil ca astfel de valori să fie lăsate îngropate de colbul istoriei, rămâne una din temele de reflecţie a celor angrenaţi în curentul cultural, teme care, spre regretul culturii şi istoriei naţionale şi a locului, dau tot mai puternic semne de dispariţie. Prin caracteristica-i şi inepuizabila-i energie însă, Gheorghe Jurma „a luat până în mână şi a dat ceva mai bun la iveală” decât multe alte instituţii cărăşene, bănăţene, româneşti, care ar fi trebuit, de fapt, „să dea tonul” unor astfel de scrieri, gest ce îl transformă pe însuşi Gheorghe Jurma în mai mult decât o instituţie. Această carte-schelet se doreşte a fi doar un început, un punct de pornire pe vechile poteci cărăşene, se dovedeşte totodată a fi, fără putinţă de tăgadă, o ispravă culturală salutară ce ar trebui să existe pe masa fiecărui cercetător şi istoric într-ale Banatului, în incinta fiecărei instituţii şi în rafturile fiecărei biblioteci publice, dar şi private, iar existenţa şi lectura acesteia să ne dea puterea, ca oameni şi originari ai acestor meleaguri, să nu mai plecăm privirea, ci să privim direct în ochii „occidentalilor” fără a ne mai simţi atinşi de sentimentul ruşinii sau de cel al inferiorităţii. La urma-urmei, aşa cum aceşti „occidentali” aduşi în discuţie mai sus îi au pe Shakespeare, Goethe, Dostoievski şi alţii, la fel, şi noi, îi avem pe Eminescu, Iorga, iar acum Molin, iar aceasta trebuie păstrat deasupra timpului, deasupra istoriei.

1) Jurma, Gheorghe - „Molineştii” - Editura TIM, Reşiţa, 2012, p. 8

2) Jurma, Gheorghe - op. cit., pp. 142-144 (fragment dintr-o scrisoare a doamnei Mărioara Molin către Petru Petrica, plugar bănăţean, reprodusă după istoricul Valeriu Leu)

Claudia MINELA

RECENZII

NICOLAE MUNTEANU – CARTE DE POEZIE

Nicolae Munteanu, poetul singuratic, este un observator discret care stă în umbră și studiază, contemplă universul din jurul său, dându-i sensuri și semnificații proprii.

Deși locuiește de peste 16 ani în Spania, Nicolae Munteanu nu a uitat că e român, nu a uitat copilăria, locurile natale, dialectul moldovenesc. Trecutul pentru el înseamnă totul. Înseamnă „sfârșitul lumii/ brodat pe coasta hainei” de bunica sa, amintire încă vie rămasă în sufletul inocent, ascuns în spatele unei aparente durități: „bunica mi l-a împuns cu acul/ într-o seară la gura sobei.”

Personajele speciale amintite în poezie fac parte din trecut. Astfel, mama, rămâne dureros de prezentă în mintea copilului care și-o dorește mereu lângă el. „pe zidul surpat al odăii/ singurătatea mamei/ desenează cruci/ de la dreapta la stânga/ unde toate o dor/ și-i este dor de toate”. Înduioșătoare este și poezia „Mâna mamei mele” pe care autorul o personifică adresându-i-se ca unei ființe: „pune-mi podul palmei tale/ pe moalele capului/ vezi/ are forma creștetului (...) ai luat-o pe mama și ai dus-o tu știi pe unde/ acu’ la bătrânețe te-ai întors doar tu/ să-mi stai rezemată de tâmplă/ reumatică nesuferită/ ah cât mă dori mână a mamei mele”.

Toate personajele întâlnite în poeziile lui Nicolae Munteanu au un caracter evident, puternic. Este printre pușinii autori care dă viață versurilor sale prin prezentarea unor personalități diverse cum ar fi Rabinul Meir un „templier bătrân/ al cărui parkinson cu greu agonisit/ îi rățăcește degetul arătător/ printre silabele mozaice ale profetului...”. Un alt

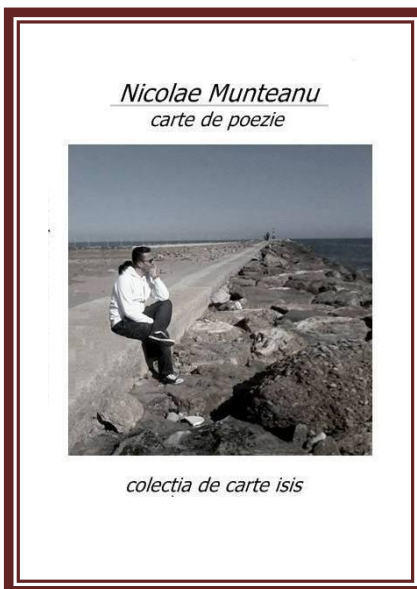
personaj, de data asta ironizat de autor, este „Vecina” – o năbădăioasă care se furișează în casă ca o felină, târziu în noapte, cu „pantofii în mână/ capu-n tre umeri... cum se vâra ea în așternut...” iar el, soțul, o deranjează „bâtrânește/ prostește” întrebând-o „unde ai fost fă pân’acu”. Coțac este un alt individ autentic – „scamatorul satului” – care la moartea sa „își cheamă trei cântărețe faimoase/ gârbovele mahalalei/ să-i interpreteze un bocet de ducă.” Somnul veșnic pare a fi ultimul său truc „în care moartea e-o respirație lentă”.

Punctul forte al liricii lui Nicolae

Munteanu este determinat de sarcasmul privind tematica vieții literare contemporane despre care crede că este o lume falsă, ipocrită, unde pupincurismul și aplauzele gratis, reciproce, nu fac altceva decât să degradeze poezia și relațiile interumane dintre reprezentanții acestei industrii în care se scrie mai mult decât se citește, o lume în care primează cantitatea, nonvaloarea, în defavoarea autenticului a creațiilor artistice remarcabile, puține din păcate, care vor dăinui peste ani. Franchețea și incisivitatea sunt arme prin care Nicolae Munteanu

combate englezismele în exces folosite în lirica românească epatantă și emfatică. Un astfel de poem este „Delusions of shit & brain traum” (o zicere francă, în cinstea englezismelor de la Telciu – centru galactic al literaturii). Aici poezia „bitter mind se regurgitează ciuly/ nu se înghite./ versurile nu se inspiră pe nas./ e-n trend de când la farmacie se cumpără pe sub mână/ metafore delusions of shit./ wow chiar și curcile expectorează rime, „brin traum!”.

„Trotuar – o viziune ... lătrată” este poezia emblematică egoismului, lăcomiei, snobismului, indiferenței individului a cărui unică valoare este aceea a satisfacerii propriilor plăceri, acei oameni a căror ocupație este „grăbitul”, oameni fără simțuri, mergători fără ochi, fără urechi, limbă sau

mâini, cei care au doar tălpi musculoase – „cu ele-și cară burdihanele care-și cară mâțele care-și cară balega din care-și culeg puterea cu care-și mână mușchii cu care-și cară burdihanele...”.

Nicolae Munteanu dă valoare unora dintre poeziile sale prin folosirea dialectului neaș moldovenesc, conferind lecturii un umor savuros așa cum am întâlnit în poemul „Mămuca la oraș” unde bătrâna găsește un „copil” care s-a dovedit a fi o păpușă bebeluș, motiv pentru care s-a supărat și a reacționat ca atare: „Văleu, i-o chica’ capu’! / ’amni Maica.../ Mămucuți, da’ tu nu ești copchil, bre!/ Ești di șeala di’ cauciuc, prostii di șele./ Auti și-l mai drăgăneam! Îi așăzam ș’tichia.../ Îi a’ vostru, mă? Bătu-v-ar crușea, dimonilor!/ Rădiț’ ca niște nisâmțâț’!/ Așa vă-nvați la școală, sî spărieț’ fimeili?/ Sî vă hii rușâni, măscărârilor!”.

Nici poemele gnomiche nu lipsesc din arsenalul ades filosofic al autorului. Cunoaștem cu toții ideea conform căreia frumusețea de suprafață e rezultatul mizeriei de sub strălucirea aparentă „Da, părinte! Dedesubt la rădăcină bălegaru’ tot bălegaru’. Tot.” („Metemspihoză din satu’ natal”)-ă.

Jocul de cuvinte care formează asocieri interesante reprezintă experimente rimate, sacadate, un fel de dadaia cu sensuri, conotații diverse: „dă clic pe orice geriatricie palavragerie carmangerie/ religioasă sau libidinoasă/ încărunțită scopită și rablagită...” („Marketing”).

Dragostea este o liniște interioară contemplată în singurătatea omului care trece dincolo de banalul trăit zilnic. Contactul vizual transcede granițele spiritului, ochii, oglinda sufletului, sunt doar câteva dintre uneltele care sapă adâncurile misterioase, nedescoperite încă de normalitate. „...în noaptea aceea am tăcut profund/ dizolvându-mă enigmatic între malurile ochilor ei/ ideile privirilor erau adânci și clare/ mâinile noastre se înveleau una pe alta/ dar nu mai știu dacă și ele tăceau.” („Extaz în doi”).

Poeziile lui Nicoale Munteanu stârnesc interesul cititorului pentru că sunt autentice, au diversitate stilistică, nu seamănă între ele fiind scrise în mai multe registre artistice: romantic, poeme manifest, gnomic, oratoric, discursiv, pamfletistic, filosofic etc. Este poetul – om „cea mai mare biruință/ împlinită în liniște și taină/ e-a nemuririi cort sau haină...” („Omul”).

„...amice/ omul e puterea Celui veșnic/ locuind în nimic”, conchide autorul în finalul volumului său de versuri „Carte de poezie”.

DOINA ROMAN – PRAGUL

Doina Roman debutează cu romanul fantastic „Pragul”, publicat la Editura Tracus Arte. Lansarea a avut loc în cadrul Salonului Internațional de carte Bookfest, București, 2014.

„...îți irosești sentimentele ...și știi că ele sunt limitate. Dacă le consumi când nu trebuie și pe cine nu trebuie, mai târziu te trezești sărac în fața vieții.” „Pragul”, o poveste fantastică pentru toate vârstele, are darul de a fascina, exact ca în copilărie, când ascultam sau citeam basmele cu sufletul la gură, așteptând finalul în care binele învinge răul. Așa pare la o primă citire, dar în profunzimea lui, romanul are rolul gnomic de a trage un semnal de alarmă, atenționând că suntem la un pas de a ne autodistrage – „Lumea, clanurile stăteau să piară în sărăcie și complet dezumanizate, fără sentimente, niște sclavi, roboți doar cu dorința de a munci pentru Ligă și oreade...”.

Personajele din romanul „Pragul” își pierd cu bună știință sentimentele bune, acestea fiind monedă de schimb pentru diverse favoruri, cedându-le clanului Colector care le depune în banca sentimentelor, unde zăceau „paleți de lingouri transparente”, ca niște cărămizi de sticlă „în care plutea o bilă mică ... (cărămida) Era inscripționată cu 5000 de albastre, pe colț, în filigran”.

Povestea se învârtă în jurul unei genți în care exista o casetă neobișnuită cu sentimente. Casetă trebuia hrănită de cineva din clanul Civililor, o persoană simplă care să nu atragă atenția celorlalte clanuri, avide după conținutul pradei. Lia (Civila, Vindecătoarea), a făcut față unei testări riguroase fiind singura persoană la care caseta reacționa, singura persoană care putea hrăni geanta neobișnuită doar printr-o singură atingere.

Doina Roman surprinde cititorul prin acțiunea care se desfășoară alert pe tot parcursul romanului, precum derularea unui film, bine strunit de regizor, până în cele mai mici amănunte. Astfel urmărim cum Pisică, unul dintre personajele negative, abil, fură geanta cu sentimente, fără să știe ce se află în

ea, chiar de sub nasul Katenei, o femeie puternică din neamul de temut al kraborilor, Katenă receptor, o polițistă ce deținea puteri supranaturale, având darul de „a simți ce se întâmplă cu cei din neamul ei și cu cei din alte patru clanuri... știa tot timpul cu o oră înainte ce va face un krabor...putea vedea scene din viața lui...”. Unchiul Katenei, Crius, unul dintre cei doi protagoniști ai romanului, având o funcție de conducere în Ligă, apela deseori la ea pentru prinderea infractorilor. Relația dintre ei era una specială, împreună reușeau să prindă cu ușurință pe cei care încălcau legea.

Nu voi intra în detalii, lăsând cititorul să descopere misterele și rolul fiecărui personaj din carte, lupta dintre clanuri pentru a salva sau distruge omenirea. Cititorul va fi fascinat să descopere personaje ca Mima, un fel de omidă de mărimea unui iepure care avea puterea să ia forma oricărui lucru și oricărei ființe, să descopere armele urilor (soldați) frumoși, dar urât mirositori, vipera suliță din al cărui sânge se extrăgea ultimul drog, VS, care „te face să te simți Dumnezeu...nemuritor”.

Romanul devine din ce în ce mai interesant odată cu descoperirea celorlalte personaje sau locuri, personaje neobișnuite, fantastice și fascinante: Podul Care Se Termină Când Vrea El, Liftul Nebun, Puțul Vesel, Gara Părăsită, Grassen, un fel

de porc cu pene distrugător care „nu lasă urme nicăieri, nici măcar în memoria celor din jur”. Putea să digere până la 4 case pe noapte fără să se vadă ceva anume. Era ca o gaură neagră. Tot ce intra în gura lui „dispărea fără urmă...”, sagavele, plante care „străbăteau pereții de cărămidă și erau pe alocuri tăiate pentru că începuseră să crească agresiv în interior cu muguri cât o minge”.

Interesant mi s-a părut și modul în care evolua un individ, el fiind respectat, de temut, în funcție de nivelul pe care-l obținea în urma puterilor deținute. Cel mai mic era nivelul 10, cel superior, nivelul 27 care conferea individului putere, frumusețe fără sentimente și nemurirea, cea din urmă obținută cu ajutorul Zeeatinei, „nemurirea în stare pură”, un element important pentru Ligă, soluție pentru care muncesc toți emigranții de sub lacuri. Veți mai întâlni și alte

personaje sau plante cum ar fi florile felinar carnivore, Pistică și Slăninuță (fiul unui Colector) care pun la cale spargerea băncii de sentimente, copacii plângători, Krăcii și copacul Doică etc.

Nu sunt de neglijat nici scenele erotice, senzuale, pline de pasiune, sălbatice sau tandre și delicate. „...Algar o apucă de păr, o trase spre el și o sărută prelung, mușcându-i buza până la sânge ... îi smulse hainele, o îndoi ca pe o frunză, o plie pe după el ... și o pătrunse... Katena era aproape leșinată, nu mai avea voință ... Nu mai scotea decât un ah, oh, și pântecul îi ardea ca jarul... Capul îi vuia ca valul izbit de țarm și ar fi vrut să moară și ar fi vrut să ucidă și ar fi vrut să nu se mai termine și să moară din nou în clipa aceea luând cu ea toată sclipirea și forța de vulcan ce izvora încet, fără voia ei, din ea. Se atingeau ca două stânci îmbrăcate în catifea ... se iubeau într-un fel dur și dulce ca două săbii într-un duel la lumina lumânării.”

Doina Roman scrie motivat, cu pasiune, intrând în pielea personajelor sale pe care le îndrăgești pentru că sunt spontane, au umor, inteligență, sunt creative, puternice. În ciuda acțiunii complexe și a multitudinii de personaje, autoarea scrie lejer, romanul fiind o provocare pentru cel care-l citește. Se remarcă prin originalitate și naturalețe, dialogurile având un umor savuros. Autenticul și dinamismul sunt la ele acasă.

După ce termini de citit „Pragul”, îți dai seama că dincolo de lumea fantastică întâlnită în roman, există un mare adevăr și anume acela că noi, oamenii, din păcate, ne degradăm cu fiecare generație, devenind niște roboți a căror scară valorică nu mai este cea reală, ci una patronată de nepăsare, de foloase materiale, ne dăm seama că trăim într-o lume lăcomă, coruptă, unde doar puterea, banii, fuga după înavuțire rapidă, ura și dezbinarea au înlocuit sentimentele reale, frumoase, datorite de Creator care ne-a înzestrat cu iubire, milă, smerenie, virtute, curățenie, cumpătate, răbdare, blândețe, hărnicie, bucurie, cinste, optimism, veselie, fidelitate etc.

Dacă ar fi să dați unul dintre aceste sentimente, pentru a obține bogăție sau putere, frumusețe, tinerețe veșnică sau nemurire, la ce ați renunța? Eu încă mai negociez cu mine. Lectură plăcută!

EMANUEL PĂTRĂȘCIOIU – UBERMENSCH

Emanuel Mihail Pătrășcioiu din București este absolvent al Școlii Populare de Arte, absolvent al Facultății de Muzică, secția Pedagogie muzicală, master Arte Muzicale. Pictează, cântă, este pasionat de fotografie, de filosofie, scrie poezie, traduce din lirica americană. Cel mai bine se exprimă în versuri.

Este autorul a 5 volume de poezie, cel din urmă fiind lansat anul acesta, la sfârșitul lunii aprilie, în cadrul evenimentului cultural Serile Literare Isis.

În curs de apariție, cel de-al șaselea volum „Ubermensch” Colecția de carte Isis, va apărea în curând la Editura „Mantaua lui Gogol”. Emanuel Pătrășcioiu, un ubermensch al celor mai frumoase arte – pictură, muzică, poezie, fotografie artistică – reușește să creeze printr-o simbolistică de excepție anumite stări, asociind nume grele din cultura universală sau titlul unor compoziții muzicale cèlebre, cu elemente moderne, realizând astfel o stilistică autentică, rafinată, aparținând unei lumi în care nu se regăsește oricine.

Fiind muzician de profesie, anumite stări îi sunt transmise de fundalul melodic al basului, așa cum descoperim în poezia „Decăderea,” – obsesie muzicală pe care o asociază cu scrierile lui Poe – Berenice și Masca morții roșii. Nici pictura nu este lipsită din creațiile tânărului Emanuel. Își alege ca simbol arta lui Pollock, un amestec de culoare și imagini nedefinite, pentru a crea un moment de trăiri intense între el și iubita sa. „Berea neagră pe care o turnam peste tine,/ Era precum stropul de culoare și inspirație al lui Jackson Pollock/... Pântecul și sfârcurile tale par o pânză creată special/ pentru „action-painting”.

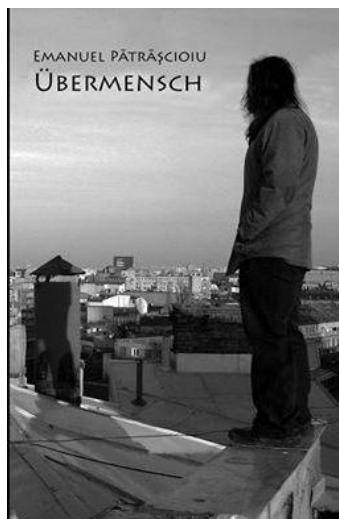
Alte simboluri de natură religioasă au o conotație antonimică în versurile lui Emanuel Pătrășcioiu. Marea Moartă, din poezia „Măr al Sodomiei” naște iubirea, dincolo de trăirile pământeste, transformând-o pentru câteva clipe în simțiri edenice. Îndemnul îndrăgostitului

către eternitate se finalizează cu pragmatismul vieții reale, cu irezistibilul imbold către păcat. „hai să ne facem un cuib din tămâie/ și să lăsăm să ardă ceea ce va trebui să se nască/ Îmi place idee mi-ai spus/iar eternitatea ne-a făcut vânt de îndată...”.

Elementele moderne formează un ansamblu ludic de cuvinte atingând apogeul liricii lui Emanuel Pătrășcioiu. Ironia subtilă schimbă registrul obișnuit al poeziilor simbolist-moderne. „Cap de mort cu touch screen” este lumea văzută altfel, ca „videoclipurile pe Iphone, // în HD, LA 720,/ știu, știu că e doar/ o imitație.// Oamenii par aplicații iar eu,/ un software.”

Pian, avangardistul Prokofiev și „dragostea celor trei portocale,, Maddalena, război și pace după Tolstoi, sunt doar câteva simboluri care descoperă mesaje, imagini, alegând ambiguitatea, marcă a simbolismului, pentru a da conotații diferite poeziei. „neomodernismul relației noastre,, mi se pare o idee inspirată pentru că implică trinitatea, o nouă credință atotputernică într-o relație dumnezeiască. Este genul de poezie care pune pe gânduri cititorul, provocându-l să caute înțelesul jocului de cuvinte, profunzimea simbolurilor. Erotismul în poezia lui Em este un amalgam de senzații simțite când de bărbatul artist, rafinat, sentimental - „Ascultam Rammstein în timp ce îi pictam/cu umbra arsă pielea-i de pânză./ Ea emana Soare și parfum de flori de cireși” („Parfum de flori de cireși”), când de rocker-ul pătimaș care iubește fără rețineri – „Plăcerea de a o avea mă cufundă între cracii ei anaconda; eram stors de viață la fiecare respirație făcută; m-am trezit înghițit...” („Anaconda”).

„Hipotermic” mi s-a părut a fi o lectură specială prin construcția făcută sub forma unei mini-piese de teatru în care personajele sunt: povestea, frigul și eul. Din nou Em apelează la simboluri, de data asta venite din literatură, el făcând referire la „Mantaua lui Gogol”, văzută ca un scut veșnic rămas în apărarea literaturii clasice de valoare. Nu pot spune despre poezia lui Emanuel Pătrășcioiu că este perfectă, dimpotrivă, e perfectibilă. Spun doar că potențialul este imens și cu siguranță vom mai auzi acest nume în viitor.

Ioan CHIDEȘCIUC

Universitatea din București: Zilele Culturilor slave în România

(București, 2-4 octombrie 2014)

Manifestarea culturii slave începe cu adevărat din secolul al IX-lea cu frații (Chiril și Metodi), egali cu apostolii, care au creat o scriere comună pentru toți slavii Europei sud-răsăritene. Activitatea misionar-religioasă de creștinare a popoarelor de către Chiril și Metodi începe în Bulgaria ca urmare a Sfintei Misiuni din Moravia (anul 862), iar ziua de 24 mai anual comemorează la toate popoarele slave sărbătorirea sfinților Chiril și Metodi, inițiatorii alfabetului chirilic și unificatorii scrisului slav, datorită căruia slava veche, numită și bulgara veche, devine alături de limbile greacă și latină, a treia limbă sfântă.

De aceea slava veche s-a folosit în Europa până la sfârșitul secolului al XVIII-lea, iar românii care o considerau limbă sfântă, adoptaseră alfabetul chirilic, prin ortodoxie, nu numai în biserică ci și-n administrație sub cunoscuta denumire de slavonă până la Titu Maiorescu, care în 1860 introduce alfabetul latin oferind limbii române forma latină actuală.

Începând cu anul 2007, prin intrarea Bulgariei în UE, alfabetul chirilic a fost adoptat oficial ca al treilea alfabet european. Cultura slavă cu cei peste 1150 de ani prin vechimea și prestigiul său se impune ca model european în culturile lumii.

La cei 150 de ani de existență, Universitatea din București Facultatea de Limbi și Literaturi străine, departamentul de filologie rusă și slavă, asociația slaviștilor din București, Departamentul pentru Relații Internaționale și Asociația Cultural-Creștină a Ucrainenilor din România „Taras Șevcenko” în acest an au organizat „Zilele culturilor slave în România” în perioada 2-4 octombrie, la sediul facultății de Limbi și

Literaturi Străine pentru a celebra anual, conform obiceiului, valorile culturii slave.

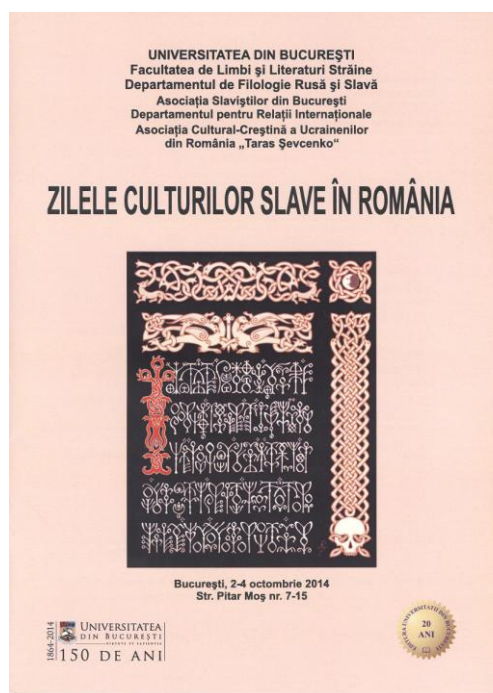
Marea acțiune culturală de talie internațională a fost programată pe patru secțiuni: 1. Literatură, 2. Lingvistică, 3. Mentalități, 4. 80 de ani de bohemistică românească.

La secțiunea „Literatură” au venit cadre universitare și cercetători de la universitățile din Sofia „Klement Ohridski” și „Veliko-Târnovo” (Bulgaria), Nova Gorica și Zagreb (Slovenia, Serbia) Univ. din Cracovia, Univ. „Iurii Fedkovyci” (Cernăuți) și, bineînțeles, din București, iar la secțiunea „Lingvistică” pe lângă cercetători din aceleași universități, au mai fost

prezenți membrii universității din Viena, Universității din Șumen (Bulgaria) și Universitatea din Sofia, precum și cercetători ai universităților românești de la „Babeș Bolyai” (Cluj), Universitatea de Vest (Timișoara). În ce privește secțiunea „Mentalități” pe lângă o participare masivă a specialiștilor universității București și Veliko Târnovo (Bulgaria) descoperim participanți de la Institute de cercetare și universități: Institutul de etnografie și folclor (București), Universitatea Jagiellonă (Cracovia), Institutul de slavistică și balcanistică (Moscova) și Universitatea

Europei de Sud-Est „Lumina”.

Secțiunea „80 de ani de bohemistică românească”, alături de gazdele bucureștene, a avut oaspeți de la Universitatea din Brno și Universitatea Carolină din Praga, iar în ce privește masa rotundă și atelierul de traduceri participarea a fost mai largă. Și schimbul de opinii a fost pe măsură atât la dezbateri ca și la vizitarea expozițiilor de carte cu noutăți editoriale ale participanților de la noi și

Universitățile și Institutele de slavistică și balcanism invitate.

Dacă prima și ultima din zile erau dedicate sosirii și plecării oaspeților, a doua zi și a treia zi erau destinate lucrărilor „Zilelor culturii slave în România“.

La deschidere participanții la lucrări au avut parte de oaspeți de seamă, întâmpinați în Amfiteatrul Mark Twain: Excelența Sa Jiri Šitler, ambasadorul Republicii Cehe în România, Excelența Sa Andrea Gustovic Ercegovac, ambasadorul Croației la București alături de gazdele noastre prof. dr. Liviu Franga, decanul Facultății de Limbi și Literaturi Străine și prof. dr. Constantin Geambașu, președintele Asociației Slaviștilor din România.

Excelența Sa Jiri Šitler, ambasadorul Republicii Cehe în România și-a exprimat bucuria de a fi prezent la o asemenea manifestare de anvergură a slaviștilor din Sud-Estul Europei la Universitatea din București. La aniversarea a 150 de ani de existență a Universității București, Universitate prietenă cu întreaga Bohemie, căreia i-a dedicat opt decenii de preocupări științifice, de cultivare a culturii cehe în lume, fapt pentru care mulțumește poporului român prieten cu Cehia, iar slaviștilor prezenți la lucrări le-a urat mult succes la lucrările conferinței internaționale. Urări de succes a adresat și Excelența Sa, Andrea Gustovic Ercegovac, exprimându-și satisfacția că Universitatea din București - Universitate Europeană de prestigiu, colaborează cu universitățile vecine, sprijină și popularizează culturile slave, formând specialiști, ce se bucură de mare apreciere în universitățile europene.

Decanul Facultății de Limbi și Literaturi Străine, dr. Puiu Franga a mulțumit distinșilor oaspeți și participanților pentru interesul lor în cercetarea și promovarea culturilor slave cărora Universitatea din București acordă o mare atenție, fiind în centrul Europei, și-n final i-a invitat pe toți către seară la un cocktail oferit de rectorul Universității din București. Unul din organizatori ai prestigioasei conferințe internaționale a slaviștilor, prof. dr. Geambașu Constantin a mulțumit distinșilor oaspeți pentru participare, i-a salutat pe toți participanții la conferință, le-a comunicat programul și a urat succes desfășurării lucrărilor de specialitate de la „Zilele culturilor slave în România“.

Ca participant direct la secțiunea „Literatură“ ,cea mai larg reprezentată de specialiști circa 40 de lucrări, 18 la „Lingvistică“, 17 la „Mentalități“ și 6 la „Bohemistică“, am avut șansa unică de a audia și a cunoaște, cu adevărat fenomenul prozei narrative moderne, în special a romanului în țările slave din sud-estul Europei, romancierii: Ilf și

Petrov, Dostoievski, St. Srevac, M. Gogol, Ismail Kadare, Ivo Andrici, E. Zamiatin, Oksana Zabujko etc. de a pătrunde în tainele și frumusețea liricii acestor țări prin cele mai reductibile personalități Wislawa Szymborska, Lucian Blaga, Miodrag Pavlovic care au revoluționat poezia europeană cu idei și imagini inedite ale existențialismului ajuns prin tragismul contemporan la paroxism, ceea ce nu se poate afirma despre teatru, care n-a găsit ecoul necesar în inimile cercetătorilor, cât timp s-au prezentat doar câțiva autori: George B. Schaw, H. Stenkiewicz, Lucian Blaga, Miodrag Pavlovici, ultimii doi incidental, prin tangențe cu filozofia și proslăvirea luminii.

Când e vorba de romancierii slavi, nu se poate trece peste nedespărțirii Ilf și Petrov, doi satirici care au înfierat corupția și goana după avere, iar eroul romanului „Douăsprezece scaune“ (1928) și „Vițelul de aur“ (1931) Ostap Bender este nemuritorul idol arivist căci meteahna corupției și azi e-n floare, dar subiectul e mai puțin impresionant ca și tipologia în sine, ci „arta narativă modernă a autorului, care cucerește și cititorul de azi“, a zis Ionela Dumitruț de la Universitatea București.

Pe aceeași linie despre modernitate a romanului dintre cele două războaie mondiale a vorbit în limbile bulgară și română dna prof. dr. Ruslana Stanceva (Universitatea „Klement Ohridski“, Sofia) demonstrând ascensiunea romanului modern în ce privește introspecția psihologică.

S-au prezentat comunicări despre romanul comic sârb a lui Stevan Sremac (prof. Octavia Nedelcu, Univ. București) dar și cel slovac conf. dr. Dagmar Maria Anoca, Univ. București) vizându-se strategiile discursive (prima) și evoluția comicului la grotesc (a doua).

S-au dovedit convingătoare două studii de caz privind romanele sârbului Stevan Sremac „Popa Cira și Popa Spira“ și a lui Evgheni Zamiatin - romanul „Noi“ pe tema utopică a absenței răului. Deosebit de interesante mi s-au părut comunicările științifice transdisciplinare dedicate lui Gogol (v. Societatea rusă surprinsă de Gogol și transpusă pe pânză de Fedotov“ a prof. dr. Mihaela Moraru, Univ. București) și reflectare a prozei lui Cinghiz Aitmatov în teatru și cinematografie (dr. Teodora Boboc, Univ. București) care au demonstrat fără dubiu inegalabila capacitate a lui Gogol de-a portretiza „sufletele moarte“ ale societății ruse, dar și uimitorul talent al contemporanului Fedotov, care și-a umplut pânzele cu bașmacikini, sicikovi, manilovi, mozdriovi etc., oblomoviștii de mai târziu, gropari ai feudalismului rus ca „O divină

comedie rusă“ cu arta demnă de panorama romanescă a decadenței dintotdeauna, ceea ce seamănă, evidenția a doua cercetare prin expansiunea motivelor tradiționale din proza contemporanului nostru Aitmatov către modernitate cu ajutorul teatrului și cinematografului, dându-i astfel aripi „glasnostului“ gorbaciovian.

N-au lipsit paralele dintre Mari gânditori și creatori ai romanelor și teatrului G.B. Shaw contra lui H. Sienkiewicz sau dramaturgie contra proză a doi scriitori.(lector dr. Alicja Kendzieram Cracovia) dar și romancierii balcanici Ivo Andric și Ismail Kadare în „Cucerirea peninsulei balcanice și motivul podului (drd. Alexandra Iulia Staicu Rusneac, Univ. București) lucrări ce demonstrează că motivele literare n-au frontiere, însă modul de abordare diferit, original, în funcție de stil, atitudine, concepție, care sunt definitorii. S-ar putea aprecia că la întâlnirea slavofililor din acest an, alături de bucureșteni, cel mai puternic era reprezentată „școala bulgară“ cu cercetătorii tineri, bine documentați, vizionari și polemici la nevoie chiar între ei (Univ. din Sofia și Univ. „Klement Ohridski“, tot Sofia și Univ. din Veliko Târnovo, ce s-au străduit pe lângă autori să ilustreze și teme de sinteză a literaturii bulgare; proza religioasă a bulgarilor musulmani (dr. Grigor Grigorov) bulgare (prof. dr. Nicolai Dimitrov, Univ. Veliko-Târnovo), teme ce s-au dovedit incitante prin diversitatea informației și modul liber de abordare.

S-a bucurat de mare audiență și comunicarea „Limbajul absurdului în opera lui Stanislav Stratiev“ (dr. Liana Dimitrova, univ. Veliko Târnovo), dar apogeul l-a constituit, desigur, Dostoievski, romancierul romancierilor pe care l-a prezentat lector dr. Camelia Dinu (Univ. București) cu lucrarea „Autodiegeza Dostoievskiană și strategiile narative moderne“, ce au definit polifonia sa romanescă, cu personaje reale și paradoxale, scufundate în psihologism și tragism fără ieșire, deși căutau furibund o aliniere socială, toate o consecință a libertății spiritului și a propriei autodistrugerii în fața dominației răului într-o lume fără Dumnezeu, nihilistă. Din F. Dostoievski, părintele existențialismului s-a înălțat arborele marilor gânditori moderniști și scriitori precum Fr. Nietzsche, Sigmund Freud, Fr. Kafka, Albert Camus, Jean-Paul Sartre, S. Beckett etc.

Prin lirică s-au dezvăluit noi valențe ale literaturii, căutări și înfăptuiri. Astfel s-a găsit un spațiu larg prezentarea Annei Ahmatova, poet rus interzis și reabilitat după moartea lui Stalin, care prin modernismul său îndârjit, între tandrețe și

duritate, dar și religiozitate înălțătoare) a cucerit cititorii Europei ca un adevărat poet european (cf. conf. dr. Diana Tetean, univ. „Babeș Bolyai“ Cluj și conf. dr. Marina Vraciu, univ. „Al. I. Cuza“, Iași).

Pline de sensibilitate au fost prezentările „Sufletul pământului“ a lui Ante Jarsica (lect. dr. Marina Bacazev, Univ. din Zagreb), „Risard Krynicki sau luciditatea poetului“ (prof. dr. C. Geambașu, Univ. București) și „Memoria - oglindă în lirica Wislawei Szymborska“ (drd. Mădălina Goanța, Univ. București).

Traducătorul antologiei „Poeme alese“, a contemporanului nostru polonez Risard Krynicki, prof. dr. C. Geambașu a convins auditoriu ce înseamnă luciditatea unui mare poet, care și-a asumat drama existențială actuală, iar modelele sale de traducere s-au dovedit a fi deosebite, exact ca și cele dintr-un alt poet Wislawa Symborska, deținătoarea premiului Nobel prezentat cu multă afecțiune de tânăra cercetătoare Mădălina Goanța, ce ne-a convins că uneori clipele pământene „sunt implorate să rămână“ (din vol. „Clipa“, 2002).

Comunicările au continuat cu alte teme, am zice fundamentale în literatură dintotdeauna, și anume „motivul Odiseei în cântece alese slovene al lui Petra Smolic“ (drd. Ursu Prsa, Univ. Nova Gorica) și „Psalmii“ lui David în opera lui T. Șevcenko și Mitropolitul moldovean Dosoftei“ (drd. Mihai Traista, Univ. București). Dacă în primul caz e slăvit Odiseu, ni se oferă exemplul eroului imbatabil, care trăiește drama cunoașterii prin călătorie, cu obstacole limită, ce se pot trece doar prin inteligența lui Ulise, dar nu fără ajutorul zeilor, care după 20 de ani îl readuc în brațele Penelopei, acasă la Itaca, iar în cel de-al doilea caz e vorba de psalmistul David, regele Israelului cu cei 150 de psalmi ai săi preluați de către mitropolitul Dosoftei în „Psaltirea în versuri“ (1673) și geniul ucrainean T. Șevcenko, temă ce și-a ales-o drd. Mihai Traista, demonstrând similitudini între cei doi poeți, maeștri ai versului, ce pleacă de la asumarea realităților din Moldova istorică și Ucraina lui Șevcenko, care plasează în orbita cadrului religios situația dramatică și uneori tragică a propriilor țări, cărora autorii, cu ajutorul Domnului, doreau un alt viitor.

Mare păcat, că din partea ucrainenilor din România în loc să asistăm la comunicări despre înflorirea lirismului ucrainean prin genialul romantic Taras Șevcenko, în acest an jubiliar al bicentenarului său de la data nașterii, din diferite motive, obiective sau subiective s-a redus la minimum participarea scriitorilor și cercetătorilor noștri - inexplicabil, cât timp înțelegem situația

specială a invitațiilor din Ucraina, pe care a prezentat-o subsemnatul prin comunicarea „Victor Kosiacenko: Da' nu mi-e totuna...” carte de eseuri despre testamentele vizionare ale lui T. Șevcenko și Ivan Franko, care militau pentru o Ucraină liberă și independentă ferită, în special, de ajutorul „frățesc” rus, ce-l condamnă vehement criticul, umoristul și eseistul Victor Kosiacenko, răspunzându-le ironic, „L-au răscumpărat, dar nu l-au cumpărat”, comunicare, ce-a stârnit simpatia ascultătorilor conferinței, revoltați de invazia războinică actuală asupra Ucrainei.

Altă comunicare primită cu interes aparținea drd. Mariei Hosciuc: „Intertextualitate în povestea despre fluierul de călin” al Oxanei Zabujko, un romancier modern, contemporan nouă, ce a stârnit interesul prin profunzimea textelor și intertextelor nu numai în literatura ucraineană, ci și cea europeană și a drd. Tache Lepădatu (Univ. București), despre „Reflexe identitare în opera poetică a lui Ștefan Fulli”, care a motivat că etnia romă a conviețuit și conviețuiește frumos cu slavii și cu românii alegându-și, prin liderii lor, valori morale identitare, ce le fac cinste pretutindeni, cum putem remarca în opera poetică a lui St. Fulli și nu conform aprecierilor denigratoare de pe stradă.

Activitatea celor două zile de comunicare la secțiunea „Literatură” s-a încheiat cu o comunicare neașteptată în limbile polonă și română, a lui A. Zawadzki, conf. dr. al Univ. din Cracovia cu tema „Lucian Blaga și Stanislaw Vincenz: Filozofia cunoașterii”, despre doi filozofi, român și polonez, ce-au trăit într-o arie geografică vecină - a Lancrămului ardelenesc cu cea a Maramureșului, au studiat filozofia la Viena, dar au generat totuși viziuni mult deferite și uneori similare: a spațiului mioritic - deal/vale și a timpului infinit (v. „Trilogia cunoașterii” L. Blaga) și a spațiului și timpului teluric, ale plaiurilor înalte - adevărate guri de rai” cu timp insensibil, ce seamănă pretutindeni bucuria infinitului (v. „Prawda Starowicki” și „Na wysokiej poloninie”).

Cu siguranță, la același nivel înalt s-au desfășurat lucrările la secțiunile „Lingvistică” și „Mentalități” cu participanți din aceeași universități europene, dar eu aș menționa două comunicări care mă interesau: a unui specialist în filozofia rusă și ucrainist devotat, autor de dicționare român-ucrainean și ucrainean-român, prof. dr. Onufrie Vințeler (Univ. „Babeș-Bolyai”, Cluj) care dezvăluia audienței europene detalii și argumente despre „Scrieri la slavi”, ce ar fi existat, foarte posibil, înaintea lui Chiril și Metodi (vezi și Ivan Rebușapcă „Slovjanska pisemnist i kultura...” în

Naș Holos nr.215/2012,p.4) căci Evanghelia și Psaltirea erau scrise la vremea ceea cu caractere ruse, iar martorii, care ar fi descoperit-o pe cunosătorul acelui alfabet erau chiar Chiril și Metodi

La secțiunea „Mentalități” mi-a trezit curiozitatea comunicarea „Evoluția numerică a populației ucrainene din Maramureș” a lui Vasil Cureleac, afirmațiile căruia m-au bucurat, cât timp conștiința ucrainenilor din Maramureș e încă la înălțime, superioară locuitorilor din Banat, Dobrogea și chiar Bucovina, unde scăderea numerică a ucrainenilor e masivă, ceea ce obligă la o activitate susținută a UUR în cadrul etniei sale.

Secțiunea de Bohemică s-a bucurat la deschidere de expunerea festivă „La aniversarea a 80 de ani de la studierea limbii cehe la Universitatea din București”, Sorin Paliga de la Univ. București, după care au urmat cercetători ai universităților din Brno, Praga și București cu comunicări despre Vaclav Machka, J. Mahen, despre momentul praghez al Marinei Ţvetaeva și despre cele mai noi gramatici ale limbii cehe.

În încheiere participanții au ocazia să participe la o masă rotundă „Mihail Novikov - 100 de ani de la naștere” la care foștii săi studenți și contemporani ai săi i-au evocat personalitatea. Era un slavist de marcă, cu studii remarcabile, un pedagog și prieten adevărat, ce-a avut o soartă de proscris nemeritată.

Finalul, prin reputatul slavist prof. dr. Constantin Geambașu, a oferit o întâlnire necesară: „Traduceri literare din limbile slave (2009-2014).

Expoziție, lansări de carte la care profesori și cercetători de la Universitățile Est-Europene au evidențiat succesele lor în cercetarea slavisticii tradiționale și moderne, au prezentat noutățile lor editoriale și au dăruit cărți Universității din București, au discutat împreună cu editorii despre soarta cărții actuale, conchizând că deși sunt greuțate în susținerea financiară a cărții, cartea va rezista alături de informația electronică, căci cititorii tineri se întorc la carte pentru lectura minții și inimii lor.

Prof. dr. Constantin Geambașu a prezentat în fața tuturor traducerea sa din Riszard Krynicki, „Poeme alese” i-a încântat cu versurile marelui contemporan polonez motivând și nevoia scriscitului „Pe cel flămând trebuie să-l hrănești/ Și să scrii astfel încât foamea/ Să nu fi fost în zadar” (R. Krynicki) la vizitarea expoziției s-au făcut schimburi de opinii și de cărți, vânzări de carte (ceea ce n-au făcut ucrainenii noștri, deși publică atât de mult!) s-au dat autografe, dovedindu-se tuturor viabilitatea cărții nemuritoare.

Nicolaie „Toni” DINCĂ

ȘI FU SĂ FIE IARĂȘI SĂRBĂTOARE

Ca să începi un proiect cultural, în România zilelor noastre, îți trebuie mult entuziasm, o chemare lăuntrică neostoită, o mână de visători, la fel de idealști și de hotărâți ca tine, atrași sau împinși de același gen de chemare, fiecare dintre ei înghesuți în corzile creației de un talent nativ. Ți mai trebuie, bineînțeles, un soi de nebunie creativă colectivă, unificatoare, niște zvâcuri ale eului personal asumat, necunoscute pentru alții dar scoase la iveală de fiecare dintre participanți, în cinstea și în slujba Măriei-Sale Spectatorul.

Aprecierile mele pot părea abracadabrante unuia sau unora, care au trecut prin viață primind mai multe salbe de șuturi „in the dos”(?!), de la rudele sau prietenii lor potenți, gesturi care i-au lansat relativ ușor în „lumea bună” culturală, dar sunt reale și sunt sigur că ar primi multe like-uri, de la cei care, pe plan cultural, au plecat de la nimic, cu intenția oarbă de a face ceva, în ciuda tuturor vicisitudinilor, de la cei care știu ce înseamnă să te zbați pentru orice clipă trăită intens în fața publicului, care au tremurat în săli neîncălzite ori s-au năclăit în sudorile suportate vara, în incubatoarele sălilor inadecvate anotimpului, pentru a crea în echipă – ca un demiurg cu mai multe brațe – un spectacol, o trăire, un crâmpel din viața lor, concretizate în afișarea pe ecranul creației, a unui zâmbet imens al firii, oferit cu drag și dezinteresat receptorului, omului care vine să te vadă, cu speranța că, în acest fel, mai poate scăpa, cel puțin pentru un moment glorios, de apăsarea dureroasă a existenței sale cotidiene.

Secretul succesului, într-o asemenea alcătuire, este de a se ivi un primus inter pares dintre membrii grupului – cel mai bun sau cel mai „nebun” dintre ei –, să preia inițiativa, pe principiul ancestral al experienței (oamenii bătrâni și buni ai cronicilor străvechi românești). El trebuie să aibă abilitatea de a descoperi liantul nevăzut, care să țină unit grupul, călăuzindu-l pe drumul anevoios al creației, spre desăvârșirea operei comune, la care se încumetă cu mare trudă fiecare dintre ei. Mai trebuie să găsească oportunități și oameni cu suflet, care să ajute gruparea fie

pecuniar, fie cu felurite ajutoare dezinteresate, materializate sub varii forme, pentru că, azi, mai mult decât oricând, totul se plătește.

Ei bine, o asemenea creație, care până în prezent s-a dovedit a fi de succes, a luat naștere la Slatina, în jud. Olt, în anul 2010, în jurul lui Nicu Ioan Popa – PIN, actor, regizor, profesor și promotorul mai multor talente, care de-a lungul timpului au devenit actori, cu acte în regulă. Creația cu pricina a fost botezată nepretențios Asociația Culturală „PROART – Slatina 2010”, după numele localității unde a fost zămislită.

Membrii trupei au pus în scenă de-a lungul timpului diferite piese de teatru, cum ar fi: „Lady Robinson-Bar” de Valeriu Butulescu, „Logodnicele aterizează la Paris” de Marc Camoletti, „Năpasta” de I.L. Caragiale, „Un escroc sentimental” de Pierre Chesnot.

Apoi a venit un moment de fericită conjunctură – ca o străfulgerare – când intră în viața trupei maestrul Mihai Hafia Traista și scrierile alese ale domniei sale.

Maestrul, cel mai român dintre românii ucraineni, scriitor în ambele limbi, simte și scrie atât de profund românește încât nu a fost nevoie de mari eforturi pentru a-i cuceri pe membrii trupei cu subiectele pieselor sale. A fost un demers, ușor, plăcut și nedureros.

Ca o naștere naturală, așa zice. Așa s-a născut primul copil: „Ibovnice cu ochi de Maramureș”, copil hrănit cu toată dragostea de către membrii trupei, care a crescut frumos și a văzut multe săli de spectacol, poposind prin mai multe orașe, inclusiv în bătrâna noastră capitală, unde a zâmbit și a provocat zâmbete și bucurie pe scena teatrului „Minion”.

Dar cel mai vibrant efect de până acum al piesei respective, a fost acela săvârșit pe scena Teatrului „Oscar” din Milano, unde a bucurat și a îmbălsămat cu smirna trăirii românești inimile românilor din Italia, care au venit să-și vadă sufletul. Au râs, s-au bucurat, au vibrat călduros și au aplaudat îndelung. Nici nu încerc să descriu în cuvinte sentimentul de împlinire sufletească pe care l-am simțit cu toții când am văzut ce frumos a crescut copilul

PRIMĂRIA și CONSILIUL LOCAL al Municipiului SLATINA

ȘCOALA POPULARĂ DE ARTE ȘI MESERII SLATINA

S.C. ARTROM S.A.

CENTRUL CULTURAL "EUGEN IONESCU"

ASOCIAȚIA CULTURALĂ „PROART - SLATINA 2010“

Logodnicii Amaltheiei

de Mihai-Hafia Traista

**SPECTACOL DE
NICU
IOAN POPA - PIN**

SPECTACOL INTERZIS COPILOR SUB 12 ANI.
GENUL SPECTACOLULUI:
DIVERTISMENT

PERSONAJELE

**Amaltheia - EVA MOISE; Paraschiva - MARIA ANDREEA CAZACU;
Aglaië - IOANA CLAUDIA APOSTOLACHE; Zahar - NICU IOAN POPA-PIN;
Grig - PAUL BĂLĂȘCANU; Feher Ferdinand - NICOLAIE DINCĂ**

**Scenografie - INA FLORINA POPA; Coloană sonoră - MARIUS ARALD FIERARU;
Sunet și lumini - IONUȚ TĂNASE; Coregrafie - ELENA ANTONESCU;
Foto - VICTORIȚA BĂRBUIA; Tâmplărie - GHEORGHE TĂNASE**

Sala "EUGEN IONESCU"   Data: 30 Octombrie 2014   Ora: 18.30

nostru. Dar maestrul, Mihai Hafia Traista, cu ochiul lăuntric al domniei sale, a observat că acest copil fantastic suferea într-un anume fel, nedetectat încă de noi, – era singur. Ei bine, nu l-a răbdat sufletul să-l vadă suferind, singur pe lume, să nu aibă cui să-și povestească bucuria, și atunci i-a alcătuit un frățior mai mic, dat spre naștere tot Trupeii de Teatru „PROART - Slatina 2010”. Și uite așa apărură pe lume „Logodnicii Amaltheiei” spectacol jucat în premieră, în seara zilei de 30.10.2014, pe scena Centrului Cultural „Eugen Ionescu” din Slatina, jud. Olt, și care va fi reluat în cadrul

unui proiect caritabil, joi 27 noiembrie 2014 – orele 18,30, în aceeași locație.

Ce mai bucurie, ce mai primire din partea publicului, ce mai surpriză pentru autorul piesei, ce mai împlinire pentru actorii care au dat viață personajelor?!... Nu vă dau decât un indiciu: închipuiți-vă că visați și trăiți unul dintre cele mai frumoase vise și atunci veți avea imaginea completă a ceea ce ni s-a întâmplat, nouă, tuturor protagoniștilor, cu acea ocazie.

Starea asta frumoasă de grație ne-a încărcat pe toți cu energia necesară pentru a duce povestea mai departe. Ca toți actorii, după ce are loc premiera unei piese și trece efectul narcotic al împlinirii, te cuprinde o foame de nou, de altă încercare. Îți spui că ai vrea să te odihnești puțin după spectacol, măcar o perioadă, o clipă, dar foamea asta năstrușnică se naște în tine, undeva în fundul sufletului, un fior amestecat de teamă și bucurie vulcanică și te mistuie, și te energizează, și te bântuie, și nu-ți dă pace până nu începi alt proiect, altă piesă, care să te capteze și să te capaciteze...

Îți mulțumim, Maestre, că ne-ai ajutat din nou să simțim bucuria îngerilor și să bem din potirul zeilor! Chapeau!..

În numele tuturor colegilor,
Nicolaie „Toni” DINCĂ

Claudia MINELA

EVENIMENTE CULTURALE

Tabăra Artgothica de la Sibiu – 11-13 iulie 2014

În perioada 11-13 iulie a avut loc Festivalul Internațional de Poezie Artgothica, Sibiu 2014, în colaborare cu Direcția 9 și consiliul local Sibiu.

Prima zi – 11 iulie Dimineața bacoviană de vineri anunță o zi mohorâtă pentru grupul bucureștean care se îndreaptă către tabăra de poezie Artgothica de la Sibiu. Am ajuns în jurul orei 13:00 la Casa cu Cariatide unde am fost găzduiți, clădire locuită pe vremuri de cel mai celebru argintar din Cetatea Sibiului, Sebastian Han. Denumirea provine de la statuile din fața casei care „susțin”, asemenea unor coloane, clădirea. Până la primul eveniment care avea să se desfășoare la ora 17, Adrian Suci mi-a arătat biblioteca. Am reușit să-mi aleg cu greu cărți pentru că absolut toate erau tentante. „*Țara mea, viața mea, dragostea mea*” despre modesta mea ratare personal –Lucian Vasilescu; *InfraRouge* – George G. Asztalos; *Jama* – Dan Herciu; *Cercul de camfor* – Valeriu Mircea Popa; *Nimeni, nimic, niciodată* – Ciprian Chirvasiu; *Socrate poetul* – Alexandru Uiuu; *Jurnalul morilor de vânt, Aritmetica pleoapelor* – ambele semnate de Traian T. Coșovei – sunt doar câteva dintre titlurile volumelor de versuri aflate la vânzare.

Invitați în tabără, să vorbească despre poezie din perspectiva adolescentului, a tânărului versificator. Libertatea cuvântului, rolul școlii în promovarea poeziei contemporane, înțelegerea limbajului artistic, au fost câteva dintre punctele care au făcut obiectul discuției. La ora 20, în Cafeneaua Artiștilor – „Art Cafê” a avut loc evenimentul „Noaptea Poeților”, recital de poezie și muzică folk. Un maraton asigurat de nume grele ale poeziei contemporane: Lucian Vasilescu, Ciprian Chirvasiu, Nora Iuga, Niu Herișanu,

Menachem M. Falek (Israel), Alexandru Uiuu, Dan Mircea Cipariu, Dan Herciu, Adrian Suci, Leonard Ancuța etc.

Vocea inconfundabilă a Mariei Gheorghiu, parcă venită dintr-o altă lume, a reușit să cucerească publicul, iubitor de muzică folk. Nicu Nicușor, vesel și dinamic a continuat seara muzicală.

Nu pot încheia această prezentare fără să amintesc despre pictorul Sorin Dumitrescu, creatorul portretelor aflate în cafeneaua artiștilor. Ochii expresivi, dar reci în același timp, ai oamenilor din tablourile artistului, transmiteau când furie, când grijă, blândețe, indiferență, dar mai ales tristețe, o tristețe venită parcă din lumea frumoasă și rece a păpușilor din porțelan. A fost o seară memorabilă cu muzica folk și poezia vie.

Ziua a doua Sâmbătă, 12 iulie, ora 16,30 când a avut loc decernarea „Diplomelor de Excelență Artgothica” și decernarea Premiilor Naționale pentru poezie „Mircea Ivănescu”, eveniment găzduit de Librăria Habitus din Sibiu.

Amfitrionul, sculptorul Niu Herișanu, a înmânat premiile câștigătorilor, mărturisind că trofee sunt create de dânsul. Decizia juriului, format din Nora Iuga – președinte, Dan Mircea Cipariu, Virgil Diaconu, Adrian Suci și Lucian Vasilescu, a fost următoarea: Premiul Mopete pentru manuscris a fost câștigat anul acesta, în premieră, de către două tinere poete – Cristina Cîrnicianu și Florentina Crâsta; Premiul „Mircea Ivănescu” pentru debut a fost înmânat poetei Adi Filimon, câștigătoarea de anul trecut a premiului Mopete, pentru volumul Spaimete (Editura Print ATU, 2013), iar premiul pentru cea mai bună carte de poezie a fost câștigat de Valeriu Mircea Popa, pentru Cercul de camfor (Editura Herg Benet, 2013). Au mai fost nominalizați pentru Premiul „Mircea Ivănescu”, pentru debut și Teodora Gheorghe cu volumul de versuri „Moartea era un iepure șchiop”, Editura Karth, George

Floarea – „Cântec de leagăn pentru păpușa cu pleoape căzute”, Editura Herg Benet.

Poeta Nora Iuga vorbește despre volumele a două dintre poetele câștigătoare ale acestui an - Cristina Cîrnicianu și Florentina Crâsta. Este persoana potrivită care face o critică de întâmpinare punctând atât elementele de valoare ale volumelor câștigătoare, cât și micile dezavantaje ale acestora.

„Îi iubesc pe tineri, îi admir foarte mult, ei se întrec să fie cât mai originali, să scrie altfel, dar din păcate cad într-o capcană îngrozitoare, se iau după rețete străine. Poezia tinerilor este asaltată de modelele americane, le copiază... asta am să le reproșez tinerilor care mă sperie un pic. Ei trebuie să fie originali, să planteze altoi românesc...”

Ora 20, Art & Pub Bohemian Flow găzduiește „Noaptea Poetilor” – recital de poezie al invitaților festivalului și muzică folk cu Maria Gheorghiu și Nicu Nicușor. Seara debutează cu lectura tinerilor poeți: Alex Anastasiu, Raluca Neagu și Teda Peleş. Urmează un maraton de poezie

care a durat până după miezul nopții. Au lecturat poezii: Cezara Răducu, Dan Mircea Cipariu, Alexandra Mihalcea, Cristina Cîrnicianu, Adi Filimon, Carmen Ciumărnean, Eugenia Țarălungă, Simona Toma, Claudia Minela etc.

Festivalul de poezie Artgothica a continuat în autocar, în drum spre casă, la inițiativa lui Leonard Ancuța. Am avut surpriza să descoperim printre călători oameni care scriau, aflându-se printre ei și o fetiță în vârstă de 11 ani care ne-a recitat din memorie o poezie proprie scrisă în formă fixă. „... poezia adevărată nu e un act autoerotic (deși mulți cred asta) ci e... dans, un dans cu cea mai frumoasă și elegantă și plină de feromoni femeie din lume. Din lumea ta, desigur... Nu înveți să scrii poezie dacă nu ești în stare să admiri, să-i admiri pe ei, pe Marii Dansatori.” („Învață să dansezi sau du-te la culcare!” – Alexandru Mușina, *Antologia ,Cele mai frumoase poeme din 2012*). Mulți dintre ei vor rămâne marii dansatori pentru generațiile viitoare.

Gala Tinerilor Poeți „Traian T. Coșovei” - 15 noiembrie 2014

„Arta trebuie să fie o permanentă surprindere, arta trebuie să-ți dea permanent câte un pumn în față și să te trezească din inerția stării cotidiene și a lucrurilor înțelese, pentru că lucrurile înțelese de fapt sunt fața falsă a lumii, fața pe care noi o vrem, nu fața pe care de fapt lumea și ce e în spatele lumii o vrea.”(Nora Iuga).

Gala Tinerilor Poeți „Traian T. Coșovei” a fost găzduită de Godot Café-teatru, sâmbătă, 15 noiembrie 2014. Premiul Național pentru Debut în poezie „Traian T. Coșovei”, un proiect comun al Direcției 9, Editurii Tracus Arte și Agenției de Carte a fost acordat tânărului poet Emilian Valeriu Pal. Gala a fost prezentată de Dan Mircea Cipariu.

Actorul Mircea Albușescu deschide evenimentul lecturând poeme aparținând regretatului poet Traian

T. Coșovei. Ion Cristescu vorbește despre prietenia cu „Traian”, despre „Serile de poezie și jazz” care s-au desfășurat pe parcursul a 96 de ediții organizate la Muzeul Literaturii Române. Propune celor care au jurizat „să se gândească la o colecție de carte Traian T. Coșovei”.

Juriul ediției 2014 a Premiului Național pentru Debut în Poezie a fost compus din scriitorii Florin Iaru, Ion Mureșan și Adrian Suci. Aflăm că la acest concurs au fost supuse atenției juriului 67 de grupaje de poezii. Cristina Berinde înmânează premiul câștigătorului – Emilian Valeriu Pal – care citește o poezie din seria trimisă pentru concurs.

Dan Mircea Cipariu invită pe scenă primul „duet” – doamna Nora Iuga și Cristina Cîrnicianu. Poeta Nora Iuga spune despre volumul Cristinei Cîrnicianu – „fața tandră a infernului” – că tânăra poetă „este pentru mine o revelație... foarte rar am întâlnit în literatura română o voce atât de pregnantă, diversă care are atât de multe fațete... insolitarea ... adică însingurarea cuvintelor de suratele sale... dă naștere la multiple sensuri complet nebănuite

care ne bulversează. Arta trebuie să fie o permanentă surprindere, arta trebuie să-ți dea permanent câte un pumn în față și să te trezească din inerția stării cotidiene și a lucrurilor înțelese, pentru că lucrurile înțelese de fapt sunt fața falsă a lumii, fața pe care noi o vrem, nu fața pe care de fapt lumea și ce e în spatele lumii o vrea.”

Urmează cel de-al doilea duet – Claudiu Komartin și Cătălina Matei. Claudiu Komartin începe prin a vorbi despre Traian T. Coșovei pe care a avut onoarea să-l cunoască personal. „...pentru mine Traian T. Coșovei este acel unchi hâtru și zurliu și zurbagiu cu un talent enorm, fiindcă pentru el între viață și talent era întotdeauna un semn de egalitate. Era și un tip cu limbă foarte ascuțită. Ceea ce a făcut el pentru limba literară, pentru limba în care se scrie astăzi, pentru asta trebuie să-i rămânem îndatorați... în versurile unor poeți tineri, se regăsesc ecouri, feluri de a fraza, de a tăia, un tip de imagine și de privire liberă asupra lumii fără de care nu cred că am fi noi înșine. Traian T. Coșovei a fost unul dintre cei care au pus o piatră importantă la temelia poeziei contemporane și pentru asta îi rămân îndatorat.” A citit „ninsorea electrică” ...unul dintre poemele care l-au făcut să rămână în zona poeziei, o parte esențială și legitimă a vieții lui – „așa cum a fost și pentru Traian”. Vorbește despre poezia Cătălinei Matei și despre volumul ei de debut apoi cedează microfonul acesteia pentru a da citire câtorva lecturi proprii.

Valeriu Mircea Popa este următorul invitat care îl prezintă pe tânărul poet Justin Dumitru despre care spune că este „altfel. El își asumă o voce diferită ...știe să spună nu, știe să refuze. Este un maratonist extrem de bun „pot dar nu vreau”. Justin Dumitru citește din volumul său de debut „black aphrodisiac”, publicat la editura Tracus Arte.

„Părerea mea este că despre poet nu trebuie să vorbești, eu cred că poezii nici nu există și că biografia lor e neimportantă, așa că am să vă las să-l ascultați pe Emil Iulian Sude.” – succint și la obiect încheie prezentarea sa Adrian Suci, un om de acțiune mai întâi de toate, pragmatic, unicat în felul său, un om al faptelor.

Ascultăm câteva dintre lecturile selectate din volumul de debut „Scărarul”, publicat la editura Grinta, autor Emil Iulian Sude. Urmează Adrian Suci care citește câteva dintre creațiile sale. Cristina Berinde, unul

dintre organizatorii de suflet a celor mai frumoase seri de poezie vie, oferite de Asociația Culturală Direcția 9 publicului iubitor de asemenea evenimente, încheie seara afirmând: „nu mi-e greu să spun că este prima dată când am reușit să adunăm 148 de oameni pentru poezie...am reușit asta cu ajutorul vostru, a celor care iubiți poezia. Vă mulțumim!”.

Aplauzele de închidere au fost pe măsura spectacolului oferit de Direcția 9. Publicul a achiziționat volumele autorilor prezenți și au așteptat răbdători să primească autografe. Cea de-a doua parte a evenimentului s-a desfășurat la Zappa Rock & More unde tineri poeți au susținut lecturi publice și au prezentat volumele lor de debut, fiind susținuți și încurajați de nume consacrate ale poeziei române, din generații diferite, de la Nora Iuga la Lucian Vasilescu și de la Valeriu Mircea Popa la Sorin Despot.

Tinerii poeți care au încântat publicul au fost: Raluca Oana Ciceu, Cristina Cîrnicianu, Raluca Neagu, Maria Daniela Postelnicu, Tudor Voicu, Alina Năuiu, Radu Popa Andrei. Au mai citit din lecturile proprii poezii: Daniel Vorona, Adrian Pârvu, Dana Banu, Maria Munteanu Putina. Momentul muzical ne-a fost dăruit de cantautorul Nicu Nicușor.

„Ca toți marii creatori, Traian T. Coșovei a fost generos. Lista tinerilor poeți pe care i-a încurajat, prezentat și promovat este impresionantă. Gala Tinerilor Poeți „Traian T. Coșovei”, Premiul Național pentru Debut în Poezie „Traian T. Coșovei” și Maratonul Tinerilor Poeți reprezintă o modalitate de a onora memoria unui mare poet și de a continua opera de generozitate în numele căreia a trăit acesta.”(Cristina Berinde).

Lansare de carte – „black aphrodisiac” – Justin Dumitru

„Este o carte pe care am lansat-o la Bookfest, în prima parte a acestui an... Justin Dumitru este un personaj pe cât de șarmant, pe atât de curajos și de inteligent... drumul poeziei este cel mai delicat atunci când te decizi să scrii literatură. Poezia este o artă cu două tășuri – mereu se poate întoarce împotriva ta... e foarte greu să înveți să o strunești. Justin Dumitru vine în forță, forță în imagine, forță în abordare, forță brută la început ... „black aphrodisiac” e o carte care

sună bine, o carte care te convinge că ai în fața ta o voce care are autoritate în pagină... Cartea își dorește să vorbească despre Justin Dumitru, despre autor, într-o manieră ficțională, despre un autor ideal care se adresează unui cititor ideal... Justin Dumitru știe să balanseze intuiția și rațiunea într-un soi de echilibristică care-iese foarte bine în text..." (Cosmin Perța).

După prezentarea făcută de Cosmin Perța, directorul editurii Tracus Arte, Justin Dumitru ne mărturisește că scrie de la vârsta de 14 ani, că a citit mult din opera lui Bukowski. Majoritatea poeziilor din volum, cu mici excepții, sunt scrise la 17 ani. Despre poezia sa afirmă că „stilul este autobiografic minimalist – 80% realitate, 20% ficțiune.”

Asistăm la un recital liric de excepție. Publicul a fost activ, a adresat întrebări autorului despre creațiile sale, despre începutul activității literare, întrebări la care tânărul poet a răspuns succint. Apreciez modul în care și-a condus singur lansarea, fără fașoane de vedetă, fără emfază și mai ales fără participarea vreunui actor care să-i interpreteze artistic poeziile, așa cum se obișnuiește. A citit singur pentru că Justin are tot ce-i trebuie ca să fie plăcut, atât în lectură cât și în interpretarea ei.

Textele au convins publicul că merită atenția oricărui iubitor de poezie. Lecturile cu tematică socială au tăișul bisturiului – sigur, adânc, profund, direct – taie acolo unde cangrena își face de cap – „îmi ascut limba/ cu care v-aș putea sculpta din stânci sicrie/ ...aici spitalele fabrică cruci/ intelectualii sunt preșuri la scările instituțiilor/ judecătorii amână sentințe din burțile mamelor/ POLITIZARE... nici o garanție/ nici un adăpost în care să ne strângem și să ne lingem rănile/ în timp ce băjbăim în fiecare colț obscur/ din cimitirul cerebral/ în căutarea scânteii salvatoare...”. Cuvântul în poezia lui Justin Dumitru este chiureta care încearcă să curețe conștiința a căror religie e corupția cu cele mai simple porunci: „banii sunt singurul tău prieten”/ „nu gândi, doar uită-te la tv!”/

„ascultă-ți liderii!/ „închide ochii la ce se întâmplă!”/ „banii sunt totul!”/ „consumă!”/ „supune-te!”/vinde-ți sufletul!”

O lansare reușită, elegantă. Îl felicit încă o dată pe Justin Dumitru pentru primul său volum de versuri „black aphrodisiac”, publicat la Editura Tracus Arte, București.

Târgul de carte Gaudeamus - 22 decembrie 2014

Actualizat cu aproximativ 3 săptămâni în urmă Aglomerație, standuri pline cu cărți, oameni veseli, unii plictisiți, alții încântați de ofertele editurilor, de opulența tomurilor, emoții, lansări de carte. Aici mă opresc puțin pentru că doresc să semnalizez un eveniment: la standul Herg Benet Publishers a avut loc lansarea de carte a prietenei mele Theo Anghel, romanul de debut „Am murit din fericire/ Întoarcerea”.

Au vorbit despre roman scriitoarele Cristina Nemerovshi, Doina Roman și Catia Maxim. Mi-a făcut plăcere să citesc un fragment din roman. Teo a fost extrem de emoționată astfel încât intervenția mea a fost de bun augur. A avut noroc de multă lume și mai ales de aplauze. Cititorii au primit la final autografe de la autoare, bomboane și zâmbete.

Prietenii scriitoarei s-au retras să schimbe impresii, să cârcotească la o gură de cafea. Am bântuit și pe la alte standuri unde am întâlnit scriitori veniți din toate colțurile țării. Bucuria revederii a fost mare. Serile literare și târgurile de carte unesc oamenii care au aceleași pasiuni: lectura și scrisul. Să ne revedem cu bine, prieteni, anul viitor! Pană ușoară și muza fie cu noi!

Gaudeamus - duminică 23 noiembrie 2014

La standul editurii Singur, Trupa Arhaic încântă întreaga suflare. Are loc lansarea de carte a Elei Nicolau. Mihai Hafia Traista vorbește despre autenticitatea autoarei, despre povestirile acesteia de suflet care conturează

bine copilăria pe care mulți dintre noi am trăit-o pe vremea comunismului.

Concurs de poezie româno-rus „Apa vie”

O seară de neuitat, o experiență plăcută care ne-a făcut să trăim emoții intense. Un concurs – „Apa vie” – la care au participat 10 autori.

Pentru fiecare autor în parte, după ce acesta lectura creațiile personale, publicul și juriul licita o sumă atât fictivă (venită din partea juriului), cât și reală (din public). Cel care a acumulat cea mai mare sumă a fost câștigătorul concursului.

Jumătate din suma totală strânsă în concurs îi revenea acestuia. Cealaltă jumătate era împărțită la rândul ei în două: jumătate din sumă revenea fiecărui participant, în funcție de cât a acumulat acesta iar cealaltă parte revenea publicului, un fel de chetă pentru bere sau țuică. Așadar toată lumea a ieșit câștigătoare din acest joc.

Ce mi-a plăcut în mod special a fost a doua rundă în care surprizele s-au ținut lanț, cu întorsături de situație, astfel încât fiecare participant primea sau nu o altă sumă de bani re făcea ca cel de pe locul 10 să ajungă pe

locul 5 sau cel de pe locul 3 să aterizeze pe locul 6.

Felicitări organizatorilor și concurenților! O haiducie literară fără precedent. Partea rusă a fost mai darnică decât publicul român astfel încât a câștigat.

Singura câștigătoare reală a fost „marea doamnă – POEZIA”, cum o numea Alexandru Mușina.

Mulțumim prietenului nostru Mihai Hafia Traista care a avut încredere în noi invitându-ne să participăm la concurs, pe mine și mai tinerii mei prieteni: Raluca Neagu, Alian Năuiu, Emanuel Pătrășcioiu și Tudor Voicu.

Au mai participat din partea română poezii Eugen Bot și Ștefan Ciobanu (cel mai bun dintre noi).

Muza fie cu noi! Ave, prieteni!

A IV-a Ediție a Întălnirilor Literare „Mantaua lui Gogol”

Joi, 11 decembrie 2014, orele 17, la Centrul Cultural și de Informare al Ambasadei Ucrainei, a avut loc cea de-a IV Ediție a Întălnirilor Culturale „Mantaua lui Gogol”. În cadrul acestui eveniment au avut loc trei lansări de carte.

Este vorba de romanul lui Elei Nicolau *Prin glodul destinului*, prezentat de Adrian Bucurescu și Mihai Hafia Traista;

volumul de poezii *Ziua când am semănat cu tine* semnat de Daniela Toma și Ionuț Calotă, prezentat de Dan Ioan Marta;

și de volumul de povestiri și nuvele *Aproapelui cu ură* al lui Mihai Hafia Traista, prezentat de Rodica Lăzărescu și Teofil Rendiuc.

Și cum de la un asemenea eveniment nu a putut lipsi muzica bună, sufletele celor prezenți au fost încălzite (în sală a fost foarte frig) de duetul Cafe-concert. – Dan Vasilescu și Natalia Colotelo;

Dar și de binecunoscuta trupă de folk Arhaic – Nicu Doboș împreună cu Sorin Preda.

În afară de comunitatea ucraineană din București în frunte cu Iaroslava Colotelo, în sală au fost prezenți mulți dintre scriitorii bucureșteni (în afară de cei amintiți deja) precum Claudia Minela, Emanuel Pătrăscioiu, Daniela Trandafir, Antoaneta Rădoi, Cristian Ghică, Vali Orțan și alții.

T. TURENKO

Surâsul fermecător

(Roman)

1. Început nevinovat.

Mihăiță – al șaselea copil în familia vestitului meșter Ionică Țureanu – s-a născut în pimăvara de după război – un dolofan nespus de frumos. Ochii lui mari și albaștri străpungeau cu insistență și crescând interes totul ce i se deschidea pentru prima dată încet și treptat de jur-împrejur.

Cel dintâi a fost – nu știa de ce – zâmbetul trist de pe fața îngrijorată a mamei lui, față deja brăzdată de patimile rețrite și de anii vârstei a doua, venită prea mult înainte de vreme. Însă Mihăiță nu avea încă de unde să știe de ce mama îi zâmbește rar, sec și rece, doar mai mult imitând un surâs care se cerea a fi firesc.

Dar Mihăiță l-a imprimat profund, fără să vrea, în propria memorie, așa nefirec, sec și rece cum adeseori îl vedea – doar era al mamei sale.

Apoi a memorizat chipurile celor trei surioare mai mari – una mai drăguță decât alta, venite pe lume la fiecare al treilea an.

Antonina, cea mai mică dintre ele, doar de trei anișori, privea fața rotundă cu bujori în obrăjori a lui Mihăiță ca pe o comoară de păpușică. Încerca să-i dăruiască dulceața sufletului încă neînvăluit de păcat, să-i împărtășească gândurile nevinovate prin duioșia primelor cuvinte deja bine însușite de ea însăși. Dar de fiecare dată obținea doar zâmbetul dulce și fermecător al lui Mihăiță, însoțit de câte un gănguț tot mai aprins, de priviri strălucitoare și de niște mișcări ale mânuțelor trandafirii, înălbite de laptele mamei, și de piciorușele dolofane care divulgau un mișuleț-ursuleț bine hrănit și la timp îngrijit.

Mezina Ileana avea cu totul altă atitudine față de frățiorul din leagăn. Se vedea responsabilă de el, adesea ori luându-l în brațele sale încă firave, mai ales în lipsa mamei care în permanență era cuprinsă de grijile casnice și ale gospodăriei. Se juca și huzurea cu Mihăiță până el nu dădea de știre că vrea altceva. La cei șase anișori Ileana cu ușurință putea să-i dea frățiorului bibeloul de culoare galbenă, adus de mama de la târg, și chiar să-l îmbrace pe gătișorul unui șipșorel de formă

pătrată, plin cu lapte proaspăt, permanent ținut la cald sub pernuța din leagăn, făcută de mama din puf moale de gâscă. Ba mai mult, Ileana adesea îl și adormea pe micuț, îngânând cu multă străduință cântecele de leagăn ale mamei, pe care le-a însușit atât de bine de pe timpul încă neîndepărtat, când Antonina era mică.

Sora mai mare a lui Mihăiță – Măriuța – la cei zece ani împliniți purta, practic, toată grija casei ca o fată mare. Și nu numai de frățiorul încă neputincios din leagăn, ci și de șotioasa de Antonina care ba încerca să-l scoată de acolo pe micul mișuleț-ursuleț cu și fără trebuință, ba sărea neîncetat de pe cuptorul înalt pe teancul de perne din abundență împănate și piramidal aranjate pe patul din lemn făcut cu mare măiestrie de tatăl lor Ionică, ba chiar mai mult – din când în când nevăzută se mai strecura și afară desculță și dezbrăcată, mai ales după vreo ploaie rece de la poalele Carpaților, după ce neapărat urmau nenumărate strănuturi și fosăieli în somnul dulce de copil nevinovat. Mai avea Măriuța de gătit zilnic, atât pentru micul Mihăiță care creștea și vroia să consume nu doar lapte, cât și pentru ceilalți membri ai familiei numeroase, inclusiv și pentru cei doi frați mai mari.

Căci biata lor mamă ore întregi și zile la rând, de la prima rază a dimineții și până la apusul soarelui lucra în grădina mică și umbrită din preajma casei – atunci oricum era bine pentru toți căci doar era alături. Sau pe ogorul de pe dealul ce domina tot satul, deal cu buza abruptă spre Prut, numit Țurasca încă din timpurile de demult, când portarului din cronici al cetății donmești din Suceava Oanță Țura devenise primul proprietar al acestor meleaguri cu privesți nemaipomenit de frumoase, de la care provine și denumirea satului Țureni, de fapt, însă, având adevărata rădăcina din mai multe pasaje despre Țur din veșnic înțeleapta Biblie. Sau pe cel de peste Prut, nisipos și puțin roditor, adesea inundat sau periodic izolat de apele învolburate ale Prutului. Râu fermecat, cu ape înstrâmtorate în amonte, dincolo de muntele Țeținei din dreapta cursului și dealul Cernauca de după Mahala din stânga, de crestele înalte ale

Carpaților tineri, puternici și veșnic înverziți de cetina frumos mirositoare a falnicilor brazi, care deabia acolo își revărsa zbuțumata putere a valurilor, limpezi în zile cu soare, dar tulbure și înspăimântătoare după adesele ploii torențiale. Era nemaipomenit de greu de lucrat pământul, singura sursă dătătoare de viață pentru bietului țaran muncitor, harnic și strângător, dar prea mult chinuit de nesfârșitele griji ale vremurilor grele de atunci. Fără caii de pomană confiscați de nemți încă la începutul războiului, în anul 1941, împreună cu tânărul armăsar deja obișnuit să tragă la oiștea căruței, în lipsa utilajelor grele ce rugineau sau putezeau fără de nici un folos sub streășina joasă, dar cam îngustă a stodoalei era insuficientă doar o pereche de mâini a unei țărăncuțe trudite din zi în zi. Nedeajuns ca să răstoarne brazda umedă a pământului primăvara timpurie. Prea puțin pentru ca să treacă prin ascuțișul unei sape mari, făcută mai mulți ani în urmă, căreia-i strălucea argintiu lama de fier mult subțiată de atâta țărăncă răvășită cu o coada de răchită, auriu șlefuită și netezită de mișcărilor, doar rar întrerupte, a două mâini chinuite de munca grea și interminabilă.

Mai era acea zi odată pe săptămână – miercurea – când mama lor mergea pe jos la târgul Cernăuților pentru a vinde fructul pregătit din mulsul unicei vaci pe care o mai aveau – o baniță de cinci litri de lapte proaspăt, destinat pentru două familii cu copii mici, ca și Mihăiță, doi sau trei bulgări de brânză, adesea lăsate în aceleași familii de orășeni ori vecinilor lor cu un preț mai mic decât la piață, dar asigurat și primit imediat. Mai erau de vânzare și fructele atent culese pe înserate, înainte de ziua târgului, din pomii roditori ce împejmuiau grădina, legumele de sezon, câteva zeci de ouă de găină, adunate de copiii mai mari pe parcursul săptămânii, sau chiar vreo gobaie de pasăre de casă, câteodată și mai beteagă, că totul se vindea în zi de târg. În lipsa acestora, la mare preț în târgul Cernăuților, indiferent de anotimp, erau mult-mulț întrebate nucile mari, cât niște mere, cu o pojghiță subțire și ușor de dezmembrat, pline de miez gustos, culese din abundență în fiecare toamnă din bătrânul nuc din colțul grădinii. Sădit cu nememorați ani în urmă de polonezul Carol Cervinschii – primul proprietar al acestui teren încă din vremurile descălecării strămoșilor originari din Galiția pe aceste minunate coline din valea Prutului, provocată de așezarea în

anul 1775 aici a noii frontiere de stat dintre Austria și Moldova de atunci, acest falnic și rămuros nuc vara umbrea spre beneficul trecătorului obosit o jumătate din tolocuța din preajma porții, dincoace de vechea fântână de piatră de la răscrucea drumurilor, soră de vârstă cu faimosul pom, unde aproape în toate serile se adunau la taifas, pălăvrăgeli și planuri tainice, cunoscute până la un timp doar de ei, mândrii flăcăi ai Ocopului.

Spre târg, de acasă mama celor șase copii ieșea de fiecare dată dis-de-dimineață, fie că era ploaie, vânt sau arșiță, cu doi desagi plini cu merinde, aruncați peste un umăr, și cu o traistă încărcată cu altele de vânzare, tot pe alese țesută, trainic și frumos cusută acasă de propriile mâini. Era mare noroc dacă se pornea la târg și vreo altă vecină, căci multe mai erau de vorbit, dar și mai pe neobservate se parcurgea drumul lung și anevoios din cauza greutății purtate pe umeri. Urmău puțină cale de urcușuri și coborâri pe ulițele întortocheate ale Ocopului, a acestei părți plină de grele încercări a satului Țureni, numită așa din cauza multiplelor tranșee ce îi sfășiau necruțător suprafața, ca urmare a sângeroaselor operațiuni militare din vremea celor două războaie mondiale trecute.

În satul vecin Ostrița, în care se intra pășind doar peste un pârauș cu apă curată, numit Ruginoasa din cauza existenței în partea superioară a albiei lui, puțin mai jos de bahna lui Rendiuk, a unor mici pete ce apar de la oxidarea rapidă a scurgerilor din adâncul pământului a cantităților neînsemnate de fier, se ieșea la drumul mare, trasat de la vama austro-ungară cu Regatul român de-a dreptul peste câmp până la oraș. Doar râulețul cu vechea denumire cumană de Derelui, ceea ce s-ar traduce ca pârau mlăștinos, le-a fost inginerilor austrieci un vizibil impediment în bunele lor intenții de a construi un drum nou cât mai scurt, neted și drept, de la Cernăuți până la frontieră, spre deosebire de cel vechi care trecea prin inima satelor învecinate Țureni și Ostrița. Dereluiul, curgând prin mijlocul Ostriței, pe parcursul milioanelor de ani a săpat o vale vastă, șerpuită și plină de verdeață care și până acum se cere luată în considerație de orice călător, fie că-și urmează calea prin zonă pe jos sau cu orice tip de transport.

Drumul mare spre Cernăuți, acoperit cu prundiș de la Prut, amestecat cu pietriș ascuțit, fărâmițat de locuitorii celor două sate contra unei plăți de mizerie, era destul de anevoios.

Pășind din primăvara timpurie și până în zilele reci de toamnă târzie desculț, mai mult pe cărările laterale neprunduite ale drumului, în sfârșit, se ajungea la Cernăuți, mai întâi pe strada Rusica, la casele celor două familii, ampalsate imediat după podul peste calea ferată, construit tot de austrieci. Pășitul grabnic pe strada târgului, frumos pavată în formă de solzi de pește cu pietre de granit de culoarea norilor gri de ploaie toamnă, aduse tocmai din Boghemia încă pe timpul regelui Franț-Iosif, pare un rai după lungul drum cu prundiș mășcat, amestecat cu schije ascuțite de pietre sfărâmate mai mult pentru împlinirea normei stabilite de vătaf.

Țărâncă din Țureni, după mai bine de o oră de cale pe jos, purtând în spate merindele ce se făceau tot mai grele cu fiecare sută de pași parcurși, de parcă cineva din când în când mai adăuga pe neobservate câte o piatră grea în desagi și în traistă, sosea la destinație, urcându-se la etajul doi, tocmai în momentul când se trezeau copiii cei mici a gazdelor cunoscute de la oraș. Se așezau la masa rotundă pentru a fi neapărat hrăniți cu laptele proaspăt adus de la Țureni, de parcă copiii ei nu-și doreau spuma mulsului aburiu de dimineață. Țărâncă privea copiii străini prea mult dizmierdați, până când nici nu prea vroiau să guste din cele proaspăt aduse pentru ei, curat și frumos îmbrăcați și se gândea la ai ei – necăjiți, adesea nehrăniți la timp, desculți din primăvară timpurie și până toamnă târzie. O, Doamne, câtă nedreptate! – de câte ori își zicea în sine Țărâncă obosită, stând cu tălpile îngroșate de bătătura drumurilor pe covorul moale, așternut pe parchetul lucios din casele gazdelor de la oraș.

Dar doamnele – ambele dădore, cu șuvițe negre neglijent coborând pe frunte, vizibile de satisfacția venită din constatarea superiorității față de biata țărâncă, îmbrăcate fiecare în halate lungi și gingaș de moi – unul de o culoare roz aprins, îmbogățit cu flori de mătase aurie, iar celălalt de un vișiniu închis care ușor atingeau desenele vii ale covoarelor – se tot văicăreau de fiecare dată că e cam scumpă marfa adusă.

Odată cu venirea Țărâncăi, aveau noroc și bărbații celor două doamne – unul avocat, pleșuv și cu nas de vultur, iar altul, funcționar public, gras și de statură mică – cărora la micul dejun femeia de serviciu cu abundență le servea din brânza proaspătă și dulce, amestecată cu smântâna grasă, ca și altele duse cu spatele tocmai de la Țureni. După ce-și

golea de merinde desagi și traista în târgul Rusica de lângă ceasul mare și rotund, atârnat spre văzul tuturor de stâlpul de la bifurcația străzilor, întrând neapărat în dugheana Bulgăroaicei unde de fiecare dată se aprovizionă cu naftă pentru lampa cu cilindru din sticlă subțire de acasă, care ardea toată noaptea, căci Mihăiță se trezea adesea și prin întuneric nu era ușor să se descurce cu cele necesare pentru un copil mic. Nafta se consuma repede, deoarece era folosită și de felinarul mare în timpul „tregurilor de seară” din grajd și de prin gospodărie, felinar făcut încă în tinerețe de soțul său Ionică, cu rama din lemn și cu patru fețe din sticlă groasă, precum și la aprinsul mai comod al focului pe vatră sau în șprahat pentru gătit. Mai venea cu împrumutul cumătra Veroanța, cumnata Dochina din vale, mult mai în vârstă, care fără căruța nu mai putea să facă drumul lung până la târg, sau, din când în când, chiar și unii din vecinii rămași din neatentie fără jar continuu pe vatră.

Revenea în grabă acasă tot pe jos, căci de propria căruța, cu forță luată de aceeași memți la începutul războiului, demult uitase. Iar alt transport nu exista pe acele vremuri grele. Briștele cu arcuri de metal, trase de cai grași, precum și rarele mașini nu erau destinate pentru biata țărâncă.

Ajungea obosită doar după amiază, dar mult-mult așteptată de toți ai casei. Deoarece neapărat avea în desage la întoarcere pâine proaspătă, gustoasă și plăcut mirositoare, turte dulci și câte un cuștiuleț de bomboane mărunte, dar dulci și mult dorite de copii. Pentru cele trei fetițe din când în când mai cumpăra câte o băsmăluță albă de purtat în zile cu mult soare sau altele înflorite pentru sărbători și de avut cu ce merge duminicile la biserică. Erau ieftine, căci puținii bani obținuți din vânzarea puținului fruct cu greu în suflet rupt de la gura pofticioasă a copiilor, a unei găini îmbătrânite sau a unor verdețuri de pe straturile înguste și umbrite, niciodată nu au fost suficienți pentru a acoperi toate cele necesare unei familii numeroase.

Iar tatăl...

...Mihăiță nu auzise glasul propriului tată de când venise pe lume. Și nici nu avea cum să-și vadă sau să-și audă părintele. Bietul micuț nu avea de unde să știe că părintele său – cel mai recunoscut maistru din sat – nu era lângă el și nu putea să-l aline. Ionică, în ziua când a venit pe lume Mihăiță era deja prea

mult departe de casa natală, reușit așezată pe colțul uliței centrale a satului și a alteia ce cobora spre Prut de-a lungul micii grădini puțin roditoare din cauza umbrei netrecătoare peste zi a unor înalți salcâmi sălbatici, crescuți pe un creștet ascuțit de deal abrupt din dreapta casei, a unui falnic, dar bătrân nuc din stânga, de niște meri, vișini și alți pomi fructiferi dinspre vale, unii bătrâni și supravețitori încă din timpurile amintitului prim gospodar polonez. De la el a rămas și un atelier de tâmplărie, completat de-a lungul anilor cu o sumedenie de instrumente, ca formă unele mai ciudate decât altele, cu grijă și cunoștință de cauză frumos aranjate pe polițe de-a lungul pereților.

2. Strămoșii

Ionică Țureanu era descendent din generația unui funcționar austriac cu rădăcini ungurești, zis Ianoș Gazho, venit în anul 1775 la Vama Țureniului din dispoziția noilor autorități, împreună cu Carol Cervinschi-polonezul, mai zis și Leahu, originar din Galiția, și Emanuil Zekely, numele de familie care din limba maghiară se traduce – secuicul, adică venit din Ținutul Secuiesc al Transilvaniei. Toți trei au fost angajați în calitate de cantaragii și lucrau în trei schimburi, zi și noapte, la cântarul mare al Vămii, în grabă, dar cu tâlc, cum totul făceau austriecii, cântar construit doar la cincizeci de pași neajungând până la podul din lemn peste pârâul Lucovița, numit de localnici mai comod sau mai pe scurt și Vița. Linie de frontieră fiind de peste 143 de ani dintre noua Austrie, extinsă până în Galiția, și vechea Moldovă care la 1774 pierduse în târguiala rușinoasă dintre turci și ruși Bucovina, iar mai târziu – dintre Imperiul Austro-Ungar și Regatul Român, acest râuleț a rămas cu eterna denumire de Cordun.

Cântarul mare, prin care treceau și în care se înregistrau toate mărfurile ce în continu se prelingeau prin Vamă din partea bătrânei Moldove spre Cernăuțiul deja austriac sau invers, din Bucovina, nou botezată de Austria cu acest mândru nume ce-i divulga nesecata bogăție de păduri de fagi, a fost edificat în partea dreaptă de calea nou croită care lega Cernăuțiul cu Vama, continuându-și panglica până la vechiul târg al Herței.

Viz-a-viz de cântar austriecii au edificat o nemaivăzută până atunci prin acele locuri

cladire cu pereți groși din cărămidă roșie de bună calitate și tencuiți, cu trei etaje și ferestre mari, acoperită cu olane strălucitoare de un vișiniu-aprins, destinată pentru administrația Vămii, precum și pentru numeroșii grăniceri ai punctului de trecere a frontierei. Așezată pe un fundament trainic din piatră, adusă de la Prut și abundent învelită în ciment, metodă nemaicunoscută la acea vreme de localnici, sediul Vămii și al punctului de trecere a frontierei austriece a transformat intersecția de drumuri ce legau Vama cu Cernăuții și Țureniul cu satul vecin Mamornița într-un mini-centru nu doar administrativ, ci și de târguleț, învecinat cu câteva mici întreprinderi. Nu întâmplător nu departe de Vamă austriecei au aprobat ridicarea unei mori cu tehnologie de vârf pentru acele timpuri, la care veneau să-și facă făină de grâu sau porumb de bună calitate, crupe pentru păsările de casă sau tărâțe pentru animalele domestice nu doar localnicii, ci și mulți gospodari din satele vecine.

Cantaragiu – rară și nouă pentru localnici, bănoasă, dar responsabilă meserie, foarte importantă pentru autoritățile austriece de atunci, recent stabilite pe vechile pământuri moldave. Nefiind încă căsătoriți, cei trei tineri, ca și alți funcționari ai punctului de trecere a frontierei austro-moldave de la Țureni, cum erau Moroșenii, veniți aici din ordinul austriecilor tocmai din valea Mureșului sau din Maramureș, dispuneau de dreptul de a primi de la noile autorități austriece câte o parcelă de teren, eventual pentru a-și înjgheba în perspectivă câte o locuință cu o mică grădină.

Funcționarii de stat austrieci, fie chiar austrieci de origine etnică, cum era șeful serviciului vamal Ludwig Liogher, fie unguri, ca Zoltan Nemeș – revizor financiar sau polonezi, cum a fost șeful poliției vamale Josef Pokoj, erau obligați să vină și să descalece la Țureni, fiind direct dependenți de posturile ce le ocupau la Vamă, la poșta nou înființată de autoritățile austriece chiar lângă punctul de trecere a frontierei cu vechea Moldovă, primul poștaș fiind austriacul Ludwig Lorenz, sau având alte funcții, ca Iulius Haltdiegher – inspector de șosele.

Cu totul alta era situația etnicilor ucraineni, unii dintre ei fiind localnici din neam în neam, iar alții – veniți în mai multe valuri anterior din Galiția, inclusiv și prin căsătorii mixte, dar mai ales după așezarea autorităților austriece, când între Bucovina și

Galiția nu mai exista nici o frontieră: conform decretului imperial din 6 august 1786 teritoriul Bucovinei noi create de austrieci a fost direct subordonat din punct de vedere administrativ, politic, economic, duhovnicesc și cultural guvernului Galiției cu centrul la Lvov. Oricum, mai devreme sau mai târziu, într-un mod sau altul, familii mari s-au mutat cu traiul în Bucovina, la Țurenii ajungând și cele a lui Popovici, Dașchevici, Balasinovici, Romanovici, Soporovici, Trebici, Senici, Daniliuc, Rendiuc, Ivaniuc, Drepciuc, Galatiuc, Hembliuc, Marandiuc, Moscaliuc, Olexeiciuc, Vacarciuc, Berejniuc, Semeniuc, Cușniriuc, Saranciuc, Gostiuc, Gonciaruc, Melniciuc, Oșcepcu, Vlaico, Vițco, Gorencu, Savenco, Dancilo, Chiselita, Hleborob, Riznic, Gușuvatâi, Dutceac, Furdeac, Sârneac, Andruseac, Rusnac, Oliinic, Melnic, Covali, Moscali, Tcaci, Socol, Ciornei, Hrabovschii, Domanschii, Levițchii, Ivanițchii, Lomicovschii, Lucavețchii, Iastremschii, Gorețchii, Nagrabețchii, Suhetșchii, Terlețchii, Solodchii, Verbițchii, precum și Stryienco, Iaroslavschii – nume de familii care direct divulgă zona sau localitatea de proveniență – în cazul ultimilor celor doi – râul Stry de lângă Lvov și orașul Iaroslav din estul Poloniei, unde locuiau mulți ucraineni.

Acolo ei de mai mult timp erau supuși unui amplu proces de catolicizare, impunându-li-se, începând cu Unia de la Brest din anul 1596 și recunoașterea forțată a bisericii greco-catolice, ceea ce a și fost principalul motiv de emigrație, aflând în Bucovina, inclusiv la Țurenii, sincera ospitalitate și toleranța totală a vechilor localnici, ortodocși de când se știau pe această lume. Sigur, că mai existau și alte cauze importante de reșezare: obligațiunile, impozitele și dările față de stat erau tradițional mult mai blânde în acest dulce meleag moldav decât în Galiția vecină. Cu zece ani înainte ca Bucovina să fie încorporată în cadrul Austriei, boierescul pentru țărani moldoveni constituia doar douăsprezece zile obligatorii pe an, atunci când panșcina pentru cei galițieni era de la cincizeci și două până la o sută cincizeci și șase de zile pe parcursul unui an. În afară de aceasta, din cauza numărului relativ scăzut al populației Bucovinei la momentul alipirii ei la Austria în anul 1775 – urmare directă a războaielor distrugătoare anterioare, inclusiv al celui din anii 1768-1774, când Bucovina devenise obiect de târg între părțile beligerante, și ale

epidemiilor repetate de holeră în zonă – noile autorități au decis ca pe parcursul a cincizeci de ani (până la 1830) bucovinenii, deci și ținarii, spre deosebire de galițieni, să fie scutiți de serviciul militar în armata austriacă. Era încă un imbold puternic pentru tinerii ruteni de pe frumoasele meleaguri extracarpătine, tineri care nici măcar nu cunoșteau încă limba germană a noilor autorități, de a abandona în masă, cu tot regretul în suflet, locurile natale din partea superioară a Prutului și Nistrului, descălecând pe aceleași cursuri de ape, dar ceva mai jos, unde au găsit pace, ospitalitate, bună atitudine din partea localnicilor, dar și aceeași biserică ortodoxă, după cum o știau din strămoși de dinainte de infiltrația catolicismului la ei acasă.

Mai era o poveste lungă, dar frumoasă cu huțanii de la izvoarele Prutului. Cei mai tineri dintre ei, curajoși, frumoși, vârtoși și puternici ca falnicii brazi pe care-i doborau cu sutele pe povârnișurile abrupte ale Carpaților, deveneau moi și blajini de la prima oprire a plutei în oricare din satele pitorești, înșirate unul după altul pe colinele din dreapta Prutului, când ieșeau să-i întâmpine aproape toți localnicii: gospodarii – să-și procure material pentru o casă nouă sau cele trebuincioase din lemn de calitate, copiii – să-și satisfacă interesul față de acele imense de lungi, dar cu dibăcie manevrate de huțani, plute de brazi de munte, iar gospodinele, împreună cu frumoasele fiice bune de măritat, pentru a-i servi din plin pe musafirii chinuți de luptă continuă cu valurile învolburate ale râului, înfometăți și însetăți, cu bucate și fructe proaspete și de ce nu, chiar contra unor parale scoase din belșug de orice huțan din chimirul său din piele dublată, frumos cusut, cu multe buzunărele, mai lat decât orice brâu țesut de ele acasă. Aici în grabă începea un schimb nu doar de merinde pe bani și invers, ci și unul de priviri îndeaproape dintre ochii strălucitori încăi necunoscuți, dar dornici de comunicare și plini de viață. Unora dintre fete le tresărea inima și parcă li se oprea sufletul pe loc, spunând cu privirea sinceră: rămâi, nu pleca... Și tot mai mulți rămâneau, chiar dacă nu din prima expediție. Cei mai șmecheri din huțani aranjau lucrurile astfel, încât ultimii butuci de brad să se vândă exact la Țurenii, unde careva dintre ei era de mai mult timp așteptat de o zveltă țureancă, gata să se arunce în brațele lui vâjnoase și să-și umezească buzele pline de dor și de viață din vloga de sub mustața lui

stufosă... Ceva mai târziu părintele din sat cu satisfacție consemna în catalogul de înregistrare, mai întâi a tinerilor căsătoriți, iar peste vreun an, în cea ale noilor născuți: în data cutare de la nașterea Domnului nostru Isus Hristos s-a botezat Huțanu Vasile, sau Catrina, sau... după cum le era plăcerea părinților fericiți.

Anume din toate motivele expuse mai sus cei noi veniți au conviețuit excelent cu localnicii, însușindu-și în a doua generație perfect și limba lor, dar și îmbogățind-o cu un șirag de noi cuvinte, cristalizând împreună un extraordinar model de neîntreruptă existență pașnică și fecundă în toate domeniile.

Imediat după ei toți, sigur că s-au grăbit să apară la Țureni și evreii – Haim Simon, Moșe Calman cu dugheni, prăvălii și crășme, alții ca Vilghelm Vagner – cu moara, precum și cu diferite meșteșuguri ca Wenzel Kogort-croitorul, dar toți ocupându-se și de comerț. Pentru toate acestea dispuneau de condiții extrem de favorabile de activitate, îndeosebi în comerț, unde aveau venituri duble: de la localnici care erau nevoiți să cumpere de la ei, începând cu lucruri mărunte – sare, lumânări, cherosen pentru lămpile din case și felinarele din grajduri, căci bani grei pentru plata unor lucruri scumpe nu prea aveau, și terminând cu câștigurile abundente care provenea din jocul cu marea diferență de prețuri de pe ambele părți ale frontierei austro-moldave. În ținutul învecinat al Herței, unde negustoreau și mai mulți conaționali de ai lor, procurau foarte ieftin produse alimentare, vin, animale, cu multă muncă crescute și cultivate de bieții localnici în lunca Prutului și pe povârnișurile nu prea roditoare ale plaiului, vânzându-le în schimb instrumente, câte ceva din utilajele agricole, care sigur erau mai de vârf decât cele locale, aproape inexistente, precum și haine, încălțăminte domnească, mai ales pentru cavaleri, domnișoare și doamne. Mai câștigau din camătă, că multe datorii neonorate la timp mai aveau locuitorii nu numai din Țureni, ci și cei din satele învecinate – Mamornița, Ostrița și chiar unii din Boianul de peste Prut, unde negustorii se adunau la târg odată pe săptămână, în fiecare marți. Cu boincienii, din cauza datoriilor crescânde pe care la un moment dat ei nu mai vroiau să le mai retrocedeze cămătarilor hapsâni din Țureni, s-a ajuns și la un nemaipomenit până atunci conflict: în anul 1842 boincenii în mod samovolnic au închis podul puternic, rezistent

la zeci de revărsări ale Prutului spumos, împreună cu cei din Țureni făcut din lemn tare de stejar și salcâm, pod frumos arcurit peste râu, care de foarte mulți ani asigura țărenilor trecerea fără nici o grijă, chiar pe apă mare, a fluviului pentru a-și lucra propriul pământ din zonă sau a avea grijă de animalele lor care aproape întreg anul pășteau sau se aflau liber în lunca râului. Încetul cu încetul, unii dintre evrei, acumulând capital, au devenit și mari latifundieri în sat, după cum a fost cazul dinastiei Ludwig – Heinrich Holder, căreia i-au aparținut livezile și cele trei lanuri întinse, precum și numeroasele cirezi de vaci și tăurași îngrășați din Ocop din apropierea imediată a Prutului, din apele proaspete ale căruia în verile zăpușite din plin se adăpau animalele înfierbântate de bătaia nemiloasă a razelor solare. Familia Holder a deținut aceste livezi și lanuri mănoase, împreună cu fabrica de spirt din satul vecin ucrainean Mamornița, tocmai până în anul 1938, când Hitler începuse rușinosul și criminalul proces de exterminare a evreilor, obligându-l pe Heinrich – ultimul reprezentant al acestei dinastii – să-i vândă în grabă și ieftin lui Ilie Ocopeanu care avea cinci copii – trei mândri feciori Ieremie, Constantin și Gheorghe, precum și două fete frumoase – Paraschiva și Domnica, două parcele învecinate din acea parte de moșie a lui Holder, bune de ridicat și case trainice, au fost concepute de înțeleptul înaintaș Ilie și harnica lui soție Maria pentru cei doi fii mai mari – Ieremie și Costache.

Noii veniți la Țureni au primit de la autoritățile austriece câte o jumătate de falcă de pământ. Dar nu în zona atrăgătoare din vecinătatea Vamei unde-și aveau serviciul și de unde austriecii îi forțau pe vechii localnici din apropiata Seliște cu pământ gras și roditor de malul stâng al Cordonului să-și mute gospodăriile spre vest, în direcția Cernăuților, cât mai departe de Vamă și frontieră. Era necesar pentru a organiza o cât mai eficientă supraveghere a lor.

Toți erau strămutați pe colinele încă neclintite de mâna plugarului muncitor, dar des brăzdată de lungile linii provocate de neîncetatele alunecări de teren ce hăcuiau tolocile înverzite și împresurate pe ici-colo de câte un smoc de salcâmi sălbatici, începând de pe dealul mare Țurasca și până la buzele apei vijelioase ale bătrânului Prut.

Nicolae CORNESCIAN

EXTREME VI

Partea a II

9.

Să încerci să cunoști un suflet străin e un chin insuportabil pentru sufletul tău. Mai ales când încetezi să crezi chiar și în tine însuși, dar continui să sperii că altul îți va da crezare. Cauți neîncetat și nici nu observi că, treptat, devii tocmai imaginea pe care o ignori, te temei de ea ca de o răsfrângere neînțeleasă, de vedenia întrupată tocmai din gândurile tale, mistuindu-te și accentuându-ți singurătatea de care nu reușești să scapi. Te întrebi cine ești, ca să poți să-ntelegi cât de grea îți e viața în absența celui alt. Îndeosebi, acum, când știi că el ar putea face parte chiar și din destinul tău, dacă ți-ai aminti că și el, probabil, chiar și la modul sarcastic, încă se mai gândește la tine. Și dacă joacă fals, dacă te așteaptă, înțelegeți ce pierzi tocmai în acest prezent? Știi că asemenea oameni refuză realitatea pentru că se tem de ea? Ei nu văd niciun viitor, cum nu văd nici trecutul trăit. Timpul lor se desfășoară dincolo de spațiul realității, acolo unde nu există limite certe. Dacă nu-ți amintești, nu ai cum să uiți. Singurătatea îți oferă un privilegiu important: o libertate absolută. Un spațiu, un timp...

Era un alt spațiu, lipsit de ecouri și plin de stampe abandonate parcă unor mișcări imperturbabile, induse de gândul meu, de dorințe vindicative. Dincolo de firida ferestrei creștea pustietatea. Aici, în casa mea, bărbatul îmbrăcat în albastru iradia un aer absent. Înțelegeam că în prezența străinilor care populează spațiul existenței noastre, dar care ne ignoră și se feresc chiar și de privirile noastre, ne simțim singuri și neajutorați. Aplecat deasupra documentelor aranjate minuțios, omul de care povestesc părea doar un mort de care îți amintești în momentele de cumpănă. Ochii aproape lichizi și trupul ca de sticlă mă făceau să cred că năzărirea din fața mea nici măcar nu respira. Nu îndrăzneam să-i vorbesc. Folosindu-mă de inelul cumpărat în timpul sejurului pe litoralul Mării Adriatice, pe geamul translucid intenționam să cretez conturul inimii. Însă mâna mea trecuse prin golul ferestrei. În locul sticlei, transparența necesară fusese înlocuită de o pojghiță subțire de apă. O lume greșită popula necuprinsul

văzut. Arborii de gheață acaparau fundalul statornic al fluviului pe care se oglindea un cer fisurat. Ca într-un miraj, în zare fremătau unduirile nuanțelor stacojii, amintind zborul decupat de resturi înzăpezite. Era ca și cum, în mod intenționat, cineva ar fi scrijelit o sumedenie de semne confuze doar pentru a spori dezordinea ivită. Nimeni nu mai întârzia pe aleea sticloasă a scuarului care ducea înspre estuar. Toate drumurile se opreau la marginea ipotetică a țărmlui retras într-un conglomerat de lumini translucide, lăsând impresia că în acel loc, între vis și realitate, se produceau tocmai diluările necesare. Cum se putea exista între asemenea racle difuze? Între aparente?

Abia acum înțelegeam că fericirea nu înseamnă să fii conștient de faptul că și-n această lume ai un loc doar al tău. Înseamnă să știi că acasă, în propria ta casă, te așteaptă un om apropiat. Singurul om din viața ta fără de care n-ai să înțelegeți că adevărata existență nu e chiar ceea ce visăm, ci, mai degrabă, e mult mai mult decât orice imaginar de care suntem capabili. Sunt ore, sunt zile, sunt anii ce îți confirmă neconținuta prezență. În acest caz, sentimentul imanenței rezulta tocmai din convingerea că visul împlinit, rămas pentru totdeauna, era doar al meu. Reprezenta totalitatea gândurilor neîntinate, încropite în trecutul diferit de alte destine. Și din acel răspas, ca dintr-o torsiune de timpuri diferite, trebuia să vii tocmai tu. Din speranțele și dorințele mele. Din anii, din ziua, din secunda în care pe nisipul țărmlui scrisesem un nume uzual. Cu timpul, cuvântul fusese șters de pașii străini. Însă cine s-ar fi gândit că talazul fluviului aflat în reflux va întoarce acea amintire? Numele tău. Tu. Aici. Pentru tot restul drumului. Cu toții primim doar ceea în ce ne străduiam să credem.

Era un alt timp. Regăsit în tine, trecutul avea capacitatea de a absorbi recrudescența prezentului, anulând chiar și inconsecvența amintirilor. Pentru că în mintea mea, imaginea omului iubit, îndestulându-mi viața, trebuia să desemneze eternul prezumtiv. Tu nu puteai să exiști dincolo de închipuirile mele. Visat de alții, te abandonai tăcerilor văduvite chiar și de ecoul vocii mele. Nu-mi

răspundeai. Nu reușeam să te eliberez de iluzia imanenței, de tine însuși. În acele momente chiar și aerul din interior devenea mult mai rece, stăpânit de adierile sărate, prelinse de dincolo de fluviul nostru, dincolo de care nu putea exista nimic, absolut nimic. În asemenea situații eram înclinată să caut secvențe definitive, demne de a ne izola în spații aparent intangibile, dar sincrone. Așezată la masa de lucru, îți scriam ca și cum aș scrie unui străin ce nici măcar n-ar trebui să existe. Scrisul avea o forță majoră: anula succesiunea evenimentelor impuse de efemerul istovitor. Nu așteptam niciun răspuns din partea ta. Bănuiam că înțelegi totul. Gândurile pot pătrunde dincolo de ceea ce ne e dat să vedem. Știai că aici, în imaginarul meu, gesturile tale anulau chiar și cele mai neînsemnate vibrații ale obiectelor dimprejur? Flăcările care mistuiau autovehiculul avariat căpătaseră nuanța cerului la apus. Între elementele planului apropiat și decorul de un roșu întunecat nu mai exista nicio limită clară. Pandantivul din mâna ta amintea o copie neizbutită a inimii uscate, stoarse. Stropii de sânge se închegaseră în colbul de rubin. Pe manșetele cămășii tale. Pe guler. Lucind, reflectau fisurile orizontului incendiat. Cu toate că nu eram acolo, în oglinda retrovizoare îmi vedeam chipul lipsit de orice expresie clară.

Am omis anumite secvențe. M-am întors într-un alt timp.

Dar ce m-a făcut să cred că pot opri denegarea ta? Insistând, plângând, căutând să înving cu șoaptele fără sens liniștea ta asurzitoare. Cine mă închipuiam? Cea care îți scria destinul? Dacă îți refuzam privirea, nu însemna că nu te iubeam. Plângeam și nu voiam să simți durerea mea. M-ai rugat să sting lumânarea, însă nu știai că în acele momente nu eram capabilă nici măcar să respir. Mâna mea nu mai simțea nimic. Aceeași mână, care, noapte de noapte, se odihnea deasupra inimii tale. Nu știai adevărul, dar tocmai eu eram cea care avea nevoie de acest gest obișnuit. Doar așa izbuteam să adorm. Abandonată ritmului constant, mă ademenea germenul altei vieți, fără de care existența mea era de neconceput. Cum aș fi putut să te ating? Între degetele palmei drepte închegase o crustă subțire, de ceară și lacrimi. Și totuși, în întunericul aproape vâscos, știam că simți durerea mea. Ai sărutat locul rănit. „Dar ce m-a făcut să cred că refuzul meu te-ar putea îndepărta de o lume întreagă?” te întrebai

ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut. „... doar faptul de a nu te pierde tocmai acum, când și lumânările au devenit de prisos, în această casă. Când nu mai am nevoie de lumină, ca să știu că te uiți drept în ochii mei. Când ecoul inimii mele cunoaște doar o singură retragere: în tăcerea ta.” „N-aș îndrăzni să evadez din viața ta, pentru că doar tu îmi oferi o libertate absolută”, ți-am spus printre lacrimi.

Era un alt timp.

— Există și locuri în care am fost dați uitării, cum există și senzații că, în prezent, locuim într-un spațiu greșit. Nimic nu ne aparține pentru totdeauna. În totalitate.

Erai pretutindeni. Existai prin cuvinte și în cuvinte. Tot ce gândeam căpăta sens fiind spus sau confirmat de tine. În camere întunecate, în spații cu drumuri pierdute sub postavul ierbii negricioase mi se confirma absolut totul. Pe maluri cu pietre de un verde hipnotic. Pretutindeni. Un avânt dezolant mă distanța chiar și de mine însămi.

— Ar trebui să murim în locuri străine. Singuri și împăcați cu sfârșitul iminent. În viețile celor care ne-au iubit și ne-au dăruit o parte din prezentul lor ar trebui să lăsăm timpul necesar uitării. Să lăsăm impresia că amintirile lor sunt vii, rămân pentru totdeauna. Asemenea pozelor găsite de cei pentru care nu vom fi decât niște năzăriri lipsite de orice reper clar în necuprinsul acestui univers bizar.

Știam că mă ascultai. Nu te vedeam alături, dar te simțeam pretutindeni. Pentru că erai în mine. Tot acest timp. În definitiv, nu mă speria ceea ce nu cunoșteam. Tot ce era străin nu avea nicio importanță. Mă așteptam la orice metamorfoză. Aici și acum era posibil absolut orice. Văzduhul drapat cu luminozități înșelătoare umplea interiorul mărginit de pereții aflați într-o pendulare vădită; pereți fisurați, ce permiteau umbrelor înclinate, umbrelor difuze o libertate totală de mișcare. Și nici gândul nu se putea împotrivi respectivelor fluctuații. Aveai senzația că spectrele de o naturalețe copleșitoare, pe alungirile de forma aripilor, de undeva din ținuturile crepusculare, de dincolo de fluviu, aduceau răsfârangerile nisipului încărcat de nestemate; aduceau luciul piliturilor microscopice, ce se aduna în sticla care lipsea ferestrei din fața mea. N-avea sens să mă opun haosului iscat. În vuietul ce începea să se întetească deslușeam ecourile vocilor necunoscute. Era ca și cum în jurul casei s-ar fi adunat zeci de suflete aureolate de lumini

aproape sticloase, ar fi strigat și ar fi implorat să le înapoiez apa necesară supraviețuirii. Erau acolo. Fixau pustietatea cu privirile lor încurcate, cu ochii care se încețoșau de lacrimi. Ascultând, mă cuprindea un sentiment indefinibil, un fel de milă amestecată cu apatie. Gândurile fuseseră expuse doar la un nivel general. Erau lipsite de elemente subiective, cum ar fi culoarea cămășii tale sau preferințele tale culinare, pe care le cunoșteam doar eu. Pentru mine asemenea cozerii nu erau altceva decât niște arme uzate de care se puteau folosi doar minți primitive. În ultima instanță, recunoscându-ne înfrângerea, nu ne rămâne altceva decât să ne recunoaștem durerile ce ne macină, crezând că în haosul pe care îl percepem doar noi, într-un târziu, omul de care avem nevoie va înțelege totul. Și atunci, ca din senin, auzind totul, oprit într-un timp și într-un loc potrivit, probabil că acel om ne va răspunde. Ne va insufla curajul necesar. Eu, în schimb, refuzam să cred în asemenea oportunități. Nu te așteptam și nu te căutam. Sesizând anumite subtilități, înțelegeam că destinul comun se naștea din repetiția coincidențelor, din acumularea similitudinilor ce aveau menirea de a încropi o viață în doi, o singură viață destinată iubirii. Nu îndrăzneau să mă opun impulsurilor pe care oricum nu le puteam controla. Un asemenea act potrivit ar fi îndepărtat ceea ce urma să cuceresc. Te-ar fi îndepărtat. Crezi că nu știi? În fața ta nu se putea masca absolut nimic. Intenționând să-l cunoști, tu nu te apropii de om. Aveam impresia că îl priveai chiar din interiorul lui. Și, pe măsură ce te îndepărtați, îl lăsați să înțeleagă propriile greșeli. Vocea ta nu putea fi confundată cu vacarmul de care deveneam tot mai conștientă. Chiar și omul în uniforma albastră, brusc, mi-a amintit de tine.

— Simt că nu mă pot concentra asupra procedurii ce se cere a fi terminată tocmai aici, în casa dumneavoastră. Am impresia că aud mii de voci. De aceea, în următoarele minute, aș dori să-mi vorbiți despre soțul dumneavoastră. Vă asigur că nu-l suspectăm. Trupul găsit pe malul fluviului nu are nicio legătură cu domnul Kovalt. Totuși, aș dori să aflu de ce la locul accidentului de anul trecut a fost găsit un sicriu ivit ca din senin? E ceva ce nu se leagă în tot acest calambur.

— Sicriu? am răbufnit consternată.

— Chiar și viața dumneavoastră depinde de aceste precizări.

— Viața mea e realitatea mea. E ceea ce simt și ce mă face fericită. E prezența și căldura omului care m-a învățat să ignor insurmontabila pustietate, indusă de năvala umbrelor străine. E soțul meu. E unicul suflet alături de care uneori mă simt timorată și, fără niciun motiv, simt frica. Celelalte aparențe sunt doar niște subminări incapabile de a induce sentimente sau gânduri tocmai prin faptul că nu prezintă niciun interes pentru viața mea; pentru viața noastră. Știi ce cred? Între doi oameni care se iubesc nu există doar acea râvnă aprigă de a fi mereu împreună, de a se abandona jocurilor intime ori de altă natură, ci, mai degrabă, cu timpul, din gândurile și din tăcerile lor, între ei crește ceva unic, ceva ce nu poate fi înțeles de nimeni din exterior. Așa că încetează cu asemenea ostentații fără sens. Sunt doar niște minciuni sfruntate. După felul în care ataci, domnule agent, deduc chiar și ceea ce intenționezi să începi. Dacă n-ai reușit să-l înfrunți pe Nick, să-l câștigi de partea ta, crezi că vei reuși să te apropii de mine? Generalizările tale au doar un sens depreciativ. Dorind să-mi spui cu totul altceva, nu te folosești de propria gândire, ci, pur și simplu, dai exemple împrumutate de la alții, însușite în timpul cursurilor pe care le frecventai, întrebându-te mereu când se va termina acea corvoadă. Omiți un factor important: arta interogării de care te folosești, din punctul tău de vedere, e doar o persiflare. Pentru mine, în schimb, înseamnă cu totul altceva. Constă în alegerea și combinarea cuvintelor într-o organizare contextuală astfel încât expresia rezultată să se acorde cu gândirea și sentimentele celui care știe ce vrea să exprime, să evedențieze, să găsească. E, de fapt, una dintre definițiile pe care le-am explicat săptămâna trecută audiențelor mei. Sigur că asta nu trebuia să-ți spun tocmai ție. Am vrut doar să-ți amintesc că nu stai de vorbă cu cel care îți spală sau îți repară mașina de serviciu. E doar o atenționare și nimic mai mult.

Îmi dădeam seama că, vorbind cu Max, era ca și cum aș fi vorbit de una singură. Așa că hotărâsem să mă întorc la tine.

Scriindu-ți, imaginând că-mi răspunzi, învățam să ignor singurătatea. Mă convingeam că nu te cunosc, dar simțeam că ești unica mea necesitate. Poate că știai cine sunt. Știai că ar trebui să exist. Erai invenția mea, dar erai mult mai real decât tot ce mă durea. Îmi scriai de mireasma azaleei și nici nu știai că în aceste momente, în casa mea, acest iz lăsa urme

ademenitoare în aerul sufocant. Amintea de tăceri spulberate de ecoul respirației străine, dar nu știai: mi se părea că alături respira un om străin. Îmi ofereai atât de multă liniște, încât aveam senzația că nu se întâmpla nimic.

Uitam de mine însămi, dorind să nu fiu doar o povară pentru gândul și sufletul tău. Voiam să mă uiți chiar dacă, în prezența acestui om străin, aveam senzația că nu ne-am cunoscut niciodată. Chiar dacă te purtam în mine, doar în tăcere îmi permiteam să-mi imaginez că-mi amintesc tot ce putea fi, dacă tu ai fi încercat să mă convingi de faptul că oamenii asemenea mie nici măcar n-ar trebui să existe și pe acest pământ. Dacă eu, eliberându-mă de ideea ființării tale, întinzând mâna în gol, aș fi înțeles că în văzduhul întunecat a rămas căldura trupului tău.

Nu așteptam nimic din partea ta. Voiam doar să-ți împărtășesc această suferință. Așteptam să-mi răspunzi. Era chiar atât de greu să lași un semn real în acest spațiu, care părea a se anula din pricina așteptării intolerabile? Nici prezentul nu-l mai simțeam. Erau nopți când voiam nici să nu mai exiști, însă știam că, fără tine, nu exista nimic din tot ce-aș fi dorit. S-ar fi zis că încercam să mă recunosc pe mine însămi, căutând imaginea ta din trecut. Pe atunci, nutream o adevărată pasiune pentru lectură. Comparându-mă cu eroinele care foloseau un limbaj elevat și izbuteau să înfrunte situațiile problematice în care fuseseră atrase grație măiestriei autoricești, te imaginam ca pe un suflet singuratic, desprins tocmai din acele pagini. Eram fascinată de universuri posibile, știind că într-un asemenea univers, dincolo de reveriile mele, trebuia să exiști tocmai tu. Cărțile aveau un dar straniu: suplineau absența oamenilor pe care aș fi vrut să-i cunosc. Și poate că acei oameni chiar existau. Populau subconștientul meu. Se apropiau de mine cu fiecare nou roman, cu fiecare însemnare caligrafiată chiar pe prima pagină: „De la un prieten enigmatic.” De la tine primeam tot ce nu exista, dar putea fi posibil, pentru că se putea închipui: universuri fictive, prezente în paginile cărților sosite prin poștă; o stratagemă necesară în vederea confirmării expeditorului misterios. De-aș fi știut că am să te-ntâlnesc, tot ce scriam nu aș fi ars, crezând că-mi satur imaginația, încercând să te inventez. Toate ideile le-aș fi cedat fluviului care ar fi dus chiar și o parte din fonemele vieții mele tocmai în realitatea ta. Și nici nu conta că acel fluviu curgea în sens

invers. Chiar și din pauzele dintre cuvinte ai fi înțeles cât de greu respiram, dorindu-te alături. Tot ce închipuim, există. Asemenea omului apropiat pe care într-o după-amiază toridă îl întâlnim într-un oraș străin, iar spre seară ni se confirmă că acea persoană, cu care anterior am petrecut câteva ore, a fost dată dispărută. Se crede că a murit.

Credeam în tine. Urmând imboldul unui parcurs firesc, gândul meu ajungea în locurile în care nu am fost niciodată, dar care existau în trecutul tău. Erau spații posibile, absorbite de imaginarul meu, dizolvându-se, probabil, în nopțile cunoscute de prietenii din copilăria ta. Țărnițele Tisei ce se vărsa tocmai în fluviul meu se decupau de restul întinericului, erupând în mintea mea pe nechemate. Fuseseră poleite cu lumini aduse de apa râului dintr-o altă lume, îndepărtată, aflată în discordanță cu tot ce ne era dat să înțelegem. Și-ntr-o asemenea lume, acum, când timpul imprima senzații stăruitoare de durere și teamă, înțelegeam că apa, chiar și în sens metaforic, era tocmai embrionul văzduhului ce ne permitea să respirăm împreună.

Cu ochii injectați de mânie, bărbatul în uniformă n-a catadicsit să mă contrazică. Tăcea mălc. Și totuși, din acea muțenie emana ceva amenințător, ceva ce nu pricepeam chiar dacă mintea mea își continua orbecăirea în căutarea amănuntelor relevante; cum ar fi acel sipet straniu, care se afla între două glastre de plastic pământiu, umplute cu nisip, cu petale și frunze; cu fire imoase de păr. Cufărul fusese acoperit cu o pânză subțire de borangic, un material aproape transparent. O urmă policromă, de forma frunzei de arțar, se decupa de restul umbrelor aproape sticloase, invadând interiorul din care nu se mai putea evada. Evitam orice prezumție înșelătoare, însă ceea ce urma să întreprindă Max Ervin întrecea chiar și imaginarul meu. Neputincioasă, priveam cu stupoare mișcările celui ce căuta să-mi demonstreze că rațiunea mea, doar o jivină oprimată, nu izbutea să sistematizeze itele echivoce ale simplității acelei realități. Simțeam cum toată obscuritatea mea se țesea într-un văl de repulsii și detestări față de el, un elf travestit, abuzând de intimitatea tănuită undeva în firidele de nepătruns ale minții mele, în locul înăditurilor din care răbufneau propriile amintiri. Trupul lui înalt și uscățiv se abandona unei plutiri ireale. Nu mergea, ci plana prin văzduhul încărcat cu izuri de lemn putred. Mă tulbura totul. Îl vedeam

pretutindeni. Cu ochii închiși, mă întorceam la tine. Mă convingeam că îți vorbesc, că poți să mă auzi: „Încerc să cred că sunt aici, dar tu mereu te întorci în gândul meu. Spune-mi! Unde să plec ca să nu te gășesc.” „Doar cei care iubesc sunt capabili de bunătate”, îmi răspundeai tu. Abandonată liniștii păcloase, nu-mi rămânea decât să te amintesc ca pe o prelungire luminoasă a propriei ființe. Acum, când începeam să pricep necuprinsul. Era bezna pe care mă lăsa să-o respir doar alături de tine; în nopți ce-n visul meu n-avea niciun final. Și-ntr-o astfel de lume, într-un vis ca-ntr-un timp capabil să reînnoade istorii uitate în urzeala prezentului haotic, cu dispreț, căutam să scap de silueta străinului, asemuită efigiei desprinse de învălmășeala gândurilor total necunoscute. Ignoram tot ce vedeam. Negam. Uluită din pricina contururilor ce deformau doar niște realități părelnice de care nu reușeam să mă eliberez, puneam la îndoială chiar și răsfrângerile oglinzii montate în peretele ce-și pierdea netezimea firească. Laolaltă cu zidul scorojit, se deforma chiar și acel dreptunghi reflectorizant. Era ca și cum, dorind să protejeze nuanțele de sepia, locatarii de dinaintea mea ori dintr-un timp imemorabil, în locul foliilor de nailon s-ar fi folosit de cruste imense de apă stătută, coagulată într-o materie inexistentă. Frica îngemănată cu entuziasmul neînțeles îmi insuflau ideea unui spațiu anonim. Mă apostrofam pentru frivolitatea care, în ciuda opunerii, începea să mă stăpânească. Abia acum, când reușeam să mă distanțez de tot ce-mi aparținea, înțelegeam că în orice înfruntare, fie chiar și una ipotetică, adevărul se regăsește doar de partea neutră. Nu aparține oponentilor care întotdeauna apără doar o parte de adevăr, ci, mai degrabă, e congruența însumărilor rezultate din varietatea părerilor cu caracter general. De fapt, străinul din casa mea era tocmai rivalul închipuit în urma angoasei de a nu-mi îndepărta soțul. Poți să pierzi doar ceea ce atingi și poți fi rănit doar de cel care te poate atinge. Celelalte prezumții, conflagrații cu adversarii plâsmuiți ori prezenți în spații total străine și inaccesibile, se petrec doar în sinea ta. A insista în asemenea conflicte îndoielnice înseamnă a te îndrepta înspre teritorii în care cumpătul tău pierde orice luptă; înspre alienare. Cât timp omul pentru care exiști nu-ți oferă niciun motiv de suspiciune ori incertitudine, chiar și prezențele aparent echivoce reprezintă doar un bun motiv de cleveală în doi, care, în prezența unei

rațiuni stabile, totuși duc spre milă față de opozantul rănit de propria neputință de înțelegere. Fericiți sunt doar cei care pricep că, mai presus de orice amăgire, viața noastră e doar realitatea noastră.

Trebuia să-mi revin. Mă imaginam tăbărând asupra omului în uniformă tocmai în momentele sale de neatenție, smucindu-i arma ce lucea deasupra șoldului drept în timp ce, împresurat de umbre placide, eliberând oftaturi pline de jubilație, el se apleca după un obiect presupus, pe care nu reușeam să-l văd tocmai din pricina poziției pe care o adoptase. Însă, în ciuda așteptărilor, ca un lăstar secerat de tășul nevăzut al vântului înțepit, bărbatul căzu în genunchi. Oberlihtul din peretele de miazăzi acționa asemenea lentilei capabile de a inhala tot ce a mai rămas din lumina înserării, dispersând-o prin livingul asemuit acvariului umplut cu valuri de văzduh incandescent.

— Te afli în casa mea și mă simt obligată să te ajut, i-am spus cu o notă de regret în glas.

— Niciodată să nu întindeți mâna omului de la care intenționați să plecați pentru totdeauna. Acea atingere, acea vibrație ar putea bulversa ritmul inimii celui care nu va înceta să vă aștepte.

— Tu chiar nu ești în stare să înțelegi ce se petrece aici? am întrebat căutând să joc rolul celei care nu se împiedică și nu se lasă învinsă de aparențe. Și totuși, nici în ruptul capului nu voiam să las impresia imprudenței ce începea să mă domine. Mi se părea că scena anterioară nu era altceva decât un preambul nereușit pentru ceea ce așteptam să urmeze. Bănuiam.

— Credeam că nu voi fi obligat să discut în contradictoriu cu dumneavoastră. Nădărduiam că situația ivită va putea fi rezolvată într-un mod pașnic, că mă veți ajuta. Aveam nevoie doar de câteva informații elementare, referitoare la soțul dumneavoastră. Dar se pare că discuția noastră a luat o turnură greșită.

— Taci! am zăbierat, privind obiectul din mâna lui. Era o cheie obișnuită de a cărei oval fusese legat un pandantiv de forma jumătății de inimă. Era cheia lui Nick.

— Vă avertizez că tot ceea ce urmează să vedeți nu poate fi explicat, e greu de înțeles și aproape imposibil de acceptat.

Ciudat era faptul că străinul se comporta destul de firesc. Probabil că nu făcea altceva decât să execute ordinele primite de la superiorii

săi, poate chiar și de la cei care conduceau sistemul complex al rețelei Harmony. În orice caz, mi-am dat seama că urma un episod elaborat minuțios, gândit până la ultimul detaliu, învățat de dinainte. Oricât de mult nu m-aș fi străduit să ignor tot ce mi-a fost dat să văd, mă simțeam obligată să accept adevărul pe care trebuia să-l îndur cu stoicism și căruia, în ciuda eforturilor depuse, nu reușeam să mă împotrivesc. Dezamăgită de mine însămi, ca într-un film de prost gust, urmăream suprapunerea cadrelor derulate în conformitate cu un scenariu total illogic. Bărbatul deschidea sîpetul care, mai degrabă, era chiar un sicriu. Un strat subțire și transparent, ceva ca un fel de crustă aproape lichidă acoperea trupul tău inert. Aveai ochii deschiși. Zâmbetul tău încremenit și batracian mă obliga să cred că ai reușit să învingi toate disensiunile de pe această lume, că erai aici dintotdeauna, însă, din pricina timpului tumultuos, ce trecea cu repeziciunea gândurilor tenebroase, nu reușeam să te observ, să te simt dincolo de tot ce se îndrepta înspre pieire.

— Credeam că sunt altcineva, zise cel pe care nu mai reușeam să-l văd. Caută-l, continua ecoul, caută-l pe cel care va dori să nu te piardă niciodată.

Nu mai știam ce fac. Îmi venea să strig, dar nu găseam forța necesară. Aș fi vrut să plâng, dar ar fi fost în zadar. În singurătate, durerea te-ar putea distruge. Recunoscându-mi înfrângerea, simțeam că am să cedez. M-am prăvălit peste tine. Aveai mâini calde.

— Respiră, șoptea plângând. Respiră! Te rog să respiri.

— Simțeam că-mi lipsea aerul tău, ți-am zămbit îmbrățișându-te. Te sărutam continuând să inhalez ceea ce m-a readus la viață: vîzduhul eliberat de plămîni tăi. Saliva ta avea un gust dulceag. Ori poate că era doar un amestec de lacrimi și sânge țâșnit de undeva din cea mai întunecată zonă a ființei mele. Doar în brațele tale mă simțeam prezentă, simțeam că durerea ta era indusă tocmai de rănile mele, că zbaterea trupului tău confirma prezența sufletului pe care îl recunoșteam grație căldurii întremătoare. Te iubeam pentru tot ce reușeam să îndur. Chiar și în locul meu. Te doream alături. Mereu. Mă temeam, pentru că nu știam. Mă vei ierta când vei afla adevărul? Mă vei ierta pentru ceea ce nu reușesc să-mi iert nici măcar mie însămi? Niciodată. Dacă vei reuși să înțelegi imposibilul, vei salva un om, un simplu om, care nu poate exista în absența mâinilor tale, în

absența ochilor tăi, a vorbelor și tăcerilor fără de care nimic nu mai are sens. De vei încerca să mă ignori, află că în zadar te-ai străduit să mă readuci la această viață. Te voi păzi cât îmi va sta în putere. Voi face tot posibilul ca să nu te împovăreze prezența mea. Hainele tale, cărțile, maculatoarele și tot ce mă voi strădui să nu-ți lipsească nu vor schimba cu nimic aspectul și locul de dinainte. Cămășile vor fi tot atât de albe ca la început; spălate, călcate și păstrate în dulapul din dormitorul tău. Totul va fi tocmai așa cum îți vei dori. Și nici nu știi cât de fericită voi fi știindu-te împăcat cu ideea ființării mele în preajma ta. Voi pleca, de îmi vei cere. Mă voi retrage în sinea mea așteptând chiar și o banală întrebare: „ – Elza, unde ai pus creionul albastru?” Însă mă tem, mă tem că adevărul meu te va distruge. Definitiv.

— Ascultă-mă! m-ai readus la realitate. Vreau să încetăm cu aceste jocuri de copii. Edith, boala mea îndoielnică, oameni care există și nu există; toate astea n-ar trebui să ne tulbure viața. De dragul fiicei noastre...

— ... fiica ta.

— Privind retrospectiv, de dragul fiicei noastre, ar trebui să te ajut pe tine, ca să reușesc să ne salvez pe noi. Pe toți trei. Îndeosebi acum, când am aflat de boala ta.

— E doar fiica ta.

Mă priveai cu uimire. Credeai că nu mi-am revenit, că aiuream ori nu eram pregătită să-ți recunosc adevărul.

— Încetează! ai răbufnit și îndată ți-ai cerut scuzele de rigoare. De asemenea izbucniri, ca de ultimele arme de apărare, te foloseai tot mai des. Probabil că aceste ieșiri incontroabile nu erau altceva decât consecințele accidentului.

— Nick, mă străduiam să-ți amintesc, ca să poți să mă crezi, trebuia să mă mint tot acest timp. Mă convingeam de ceea ce nu există și nu exista niciodată între noi doi. Eu am douăzeci și șapte de ani. Fiica ta are paisprezece ani. A ta și a lui Edith. Iar ceea ce se petrece cu tine, ce crezi că încercăm să-ți ascundem, nu e nicio născocire de-a noastră. Eu nu sunt soția ta. Sunt doar sora soției tale, un simplu om, care se va strădui să aibă grijă de tine și care te va iubi mereu.

Aș fi vrut să mai adaug ceva, dar sărutul tău m-a făcut să simt o destindere totală, o detașare de tot ce ne înconjură și iradia lumini orbitoare. Tu erai totul. Erăi aici. Chiar și pentru câteva ore, dar erăi aici; alături de mine. Uneori, o singură clipă valorează mai mult decât un an întreg, trăit din așteptări.

Corneliu IROD

FRUNZA MEA, MUCEDA MEA...

– Nu c-am băut acu' un pahar, bre nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, și tu, mă Mitule, că mă știți bine – io nu-mi dau luleaua prin cenușă – uite, întrebați-l, de nu mă credeți, pe Bășică sau pe Nică al lu' Tetemearcă, că n-au murit. Cine a iubit cel mai mult și mai mult caii în satul ăsta ?! Io ! Da, io, Aurică Poștașu sau Aurică al lu' Broscoi, cum oț vrea să-mi ziceți, bre nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, și mă Mitule, că tu nu știi, că ești ca copilu' meu, da' să-ți spună oamenii ăștia ! Este, bre ?! Au avut cai, nu zic, și Stan Strîmbu, și Vasile al lu' Ținținaru, și popa Costică, și Oaie al lu' Cacavan, și Gheorghe Păsărică, și Sandu Cocoșatu, și... Da' ia mai toarnă vin din oala aia, mă Mitule, și luați de beți, nu răbdați ca la voi acasă, he-he-he-he... Așa ! Și ce dac-au avută rău ? Păi, așa au mai avut și alde Cartaban, și al lu' Flocosu, și Mielu Coțovîrcă... Și ce cai ! Da' a fost fr'unu' ca Frunza mea ?! N-aș crede !... Da' poate știți cum s-a petrecut, că voi fi spus vreodată. Oamenii ăștia or ști, da' tu, mă Mitule, nu știi, că ești mic. Să vezi. S-a's într-un an Păsărică să cumpere boi tocmai de la Buzău, că erau mai ieftini, și vine de la oborul Buzăului cu nu știu câte perechi de boi, c-o gloabă de cal galben și c-o pieritură de cîrlană mucedă. Lumea a rîs, am rîs și io și l-am întrebat pe Păsărică cu ce jar i-a hrănit pe cai, de n-au crăpat pe drum ?... Am rîs, da' mucedă mi-a plăcut. Adicătelea, n-avea ce să-ți placă, poate numai coama și coada bălane. Mai repede, să zic, mi s-a muiat inima cînd am văzut cîrlana că întinde gîtul peste gard și dă să jumule dintr-un salcîm ca caprele. „Cît îți dau pe stîrpitura asta, mă Păsăric?... – zic. Cînd vede Păsărică în ce tîrbacă-l hîțîn, cum se ținea mare geambaș, zice: „Lasă,

mă Aurică, ăsta nu-i cal de tine...”. Cîrlana a ciulit urechile, tot bălane și alea, a jumulit un smoc de frunze din salcîm și a întors spre mine ochii mari și lacrimoși. Mi-a părut rău c-o ocărisem, zău că mi-a părut, și mă îndes în Păsărică de adevăratelea: „Ce te codești, mă Gheorghe? Spune odată cît ceri pe frunza asta ?”. Și Frunza i-a rămas numele, mucedă mea, draga de ea... Cum-cum, Păsărică a simțit, hoțu', că n-o să mă tîrguiesc și s-aruncă: îmi cere douăjinci de duble de grîu ! Batem palma și zic: „Gheorghe, hai să duc cîrlana acasă și să bem o oală de vin, iar mîine vîi și-ți măsoar boabele.”. Cînd ne vede Floarea mea în bătătură, duce palma la gură și mă întreabă albă: „Ce-i cu mîța asta, Aurică ?...”. „Ce să fie, fă femeie, – zic, – i-a noastră, s-o stăpînim sănătoși ! Fugi de scoate o tigvă de vin...” Da' Floarea – parcă i-au dat picerele rădăcini. Stă crucită și se uită la Frunza. O măsoară, o cîntărește, se uită la Păsărică, se uită la mine și, cînd aude de douăjinci de duble, zice: „Tu nu vezi că Gheorghe te păcălește ?! Asta n-apucă ziua de mîine !”. Păsărică tace, da' io zic: „Las' să mă păcălească, Floare. Barem să mă păcălească unul cu care am flăcăit. Da' ce te pricepi tu la cai ! Tu nu vezi, fă, că-i păstrăvie ?!”. „I-auzi ! Și ce, dacă-i păstrăvie ?!” „Păi, este, – zic, – că-i și înciorăpată, are coada bălană, coama bălană și ochi de văduvă tînără... Cînd oi pune-o io pe ovăz, să vezi mîndrețe de iapă ! Hai, scoate vin !” Duc mucedă în grajd la boi, da' mai deoparte, să n-o împungă boala, că aveam unul rău tare și ne așezăm cu Păsărică pe prispă (murise ăl bătrîn, da' încă nu dărimasem casele; erau, că doar mai țineți minte, uite colea, unde-i cunia). Vine Floarea cu tigva (lua tigva mea

aproape juma' de vadră veche), o așază cam supărată între noi și pleacă, iar io cu Păsărică ne punem pe băut. Aveam un vin, nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, și mă Mitule, ce mai, numai bălană, gamaie și algeriană ! Încă nu se învățase lumea la prostii – se pomenea atunci să bagi zahăr sau apă ?! Ferit-a Sfântul ! Ne facem noi nițel, așa cum îi șade omului bine, și io-i zic lu' Păsărică: „Mă Gheorghe, femeia cam are dreptate că tu mă păcălești... Nu face, mă, – zic, – cîrlana mai mult de cinșpe duble.” „Tu acu' te-ai găsit să te tocmești ? – sare Păsărică. – După ce am făcut târgul ?! Poate lăsam o dublă-două, nu mai mult, da' acu'...” „Și acu' ce are ? – zic. – Mai scoate, Floare vin, că ne lasă Gheorghe cîrlana cu cinșpe duble... Unde ești, fă, 'tu-ți zidirea mă-tii, n-auzi ?” He-he-he-he. Am mai băut, ne-am mai certat și pînă la urmă a coborît Păsărică la optișpe duble. Și azi îmi zice, după atîta amar de ani, că io l-am păcălit. Uite, să-l întrebați, că n-a murit: că mi-ar fi zis Aurică Poștașu sau al lu' Broscoi (cum oț vrea să-mi ziceți) că uite-așa și-așa și să vedeți ce'ce, dacă nu mă credeți. Da' șade rușine – om bătrîn și mincinos ! Pînă la coadă, ne-am îmbătat și am spart și tigva. De tigvă mi-a părut și mie rău, că s-a stîrpit sămînța de tigvă; cine mai seamănă azi ? Da' Păsărică-i zice Floarii: „Ete, s-a spart un ou, nu cap de crai...” A doua zi – hoț Păsărică –, a venit de dimineață și și-a luat grîul, să nu mă răzgîndesc sau să piară cîrlana, iar io m-am pus pe ea cu mîncarea, cu peria și cu țeșala, de n-o mai cunoșteai pe Frunza – jucau pe ea numai ochiuri-ochiuri. Era blîndă și deșteaptă ca un om, mînca-o-ar tata de fată ! Pe toamnă, zic, ia să te gătească tac-tu, și mă duc la Budești și iau din obor o mîndrețe de căpăstru negru, cu frîu și zăbală, bătut în nasturi galbeni și ciucuri roșii. Îi stătea, de ziceai că-i fată mare cu salbă. O duc a doua zi la Manciu fieraru' și-i zic țiganului: „Mă, să-mi încălți mucedă, – zic, – da' să n-aud mîine-poimîine că-i

latră f'o potcoavă, că te rup în bătaie !” Nu intrasem încă la poștă. Abia peste f'o doi ani, la întîi sectembre, cînd m-a chemat dirigintele ăl vechi și-mi zice: „Mă Aurică, uite-așa și-așa, am vrea să intri poștaș. Carte, – zice, – știi, om cuminte ești, iar cu beteșugul de la mîna stîngă (degetul ăsta era uscat, ca și acum) n-o să te ia pe front. Îți dăm leafă. Ce zici ?” „Păi, io, dom' diriginte, nu pot să zic nimic. Să vorbesc, – zic, – cu femeia...” „Ce să vorbești, mă Aurică ? Ea stă cu copiii, iar tu-i aduci pe fiece lună bani în casă. De nu te-i ruga tu de sănătatea mea, să nu-mi zici mie Manolache ! Îți dăm și pistol, că ai satul nostru și mai ai și Zalinca, doișpe kilometri încolo, doișpe înapoi, peste dea, o dată-de două ori pe săptămîină, și să nu-ți iasă careva să-ți ia geanta cu bani... Cum ai tu iapa aia păstrăvie, nici n-apuci să încaleci, și te trezești la Zalinca !” Ce mai ?! Cînd am auzit de Frunza, adică vreau să zic că dirigintele o știe și o laudă, am zis da și a doua zi m-am prezentat la poștă. I-auzi și cu nea Gogu ! Păi, cîte lefuri erau atunci în sat, ce, ca acu' ? Prost oi fi fost să zic nu ?! Da' Floarea – că, mă bărbate, cine să muncească pămîntul, cine să vază de vite, că eu nu-mi vād capul cu ăștia micii ?...” „Taci, fă, că le facem pe toate, dac-om fi sănătoși !” Am dat vitele la văcar, la al lu' Balea, oile la cioban, că copiii erau prea mărunți toți patru, și gata treaba... Tu ce stai, mă Mitule, cu gura căscată, că-ți intră f'o muscă !... Toarnă, mă, vin din oală, să bea și oamenii ăștia ! Așa. Și mă apuc de treabă, bre nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, și mă Mitule. Mă ajută poșta și-mi iau – damblaua mea ! – o șa, tot neagră și cu nasturi galbeni, o pun pe mucedă (o mai încălecasem io pe deșelate și se învățase) și ies în sat. Este, bre ? Sabie-mi lipsea să zici că-s general ! Sforăia și călca Frunza mea mîndră, cu coada bălană depărtată de buci, cu urechile ciulite ca cîinii, cu o legănare din șolduri ca grîul tînăr gîdilat de vînt, de ziceai că acu' a fost pețită ! N-a văzut nuia sau bici, îmi

cunoștea gura și ne înțelegeam din vorbă: „Hai, Frunza mea, hai, mucedă mea !”. Îi puneam palma mai sus de greabăn și ea știa că tre' să plece ca gândul. Ciulea mai țapăn urechile bălane, întorcea capul și se uita la mine cu ochii ăia mari și focoși, ca de muiere străină iubită-n coceni, ca să vadă de-i așa cum a-nțeles, necheza încet, ca-n gând, și pornea ca din praștie ! O lua pe mar'nea moșiei Lămoteștilor, pe la fîntîna lu' Inimă-Rea și, cît ai număra pîn' la o sută, eram la Zalinca ! Da' și io aveam grijă să nu-i lipsească ovăzul, iar zahăr – de-a fi aflat Floarea ! – cumpăram pe fiecare lună cîte o căpățîină-două numai pentru Frunza. Cînd opream la cîrciumă la Mîini-Groase sau la Nică al lu' Tramvai, sau la Cafengiu, se aduna gloata ca la urs! Io o lăsam pe Frunza lîngă ulucă, nici n-o priponeam, treceam doar frîul peste bulumac și intram în cîrciumă să beau o țuică sau ce altă treabă aveam. De-aș fi stat toată noaptea, mucedă mea nu se mișca din locul ei. Trimiteam un băiat să scoată o traistă de ovăz (i-o dădeam io, că nu mînca din mîna altuia) și o găleată de apă. Lăsam și geanta atîrnată de șa. Că cine avea coraj să se apropie ?! Doar știi, nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, că tu, mă Mitule, ești mic de ani și nu știi, da' poate oi fi auzit de Frunza mea. Cum simțea om străin că dă să pună mîna pe ea, necheza, sălbăticiunea, căsca botu' și te izbea cu dinții-n cap sau se sălta pe picerile dinapoi și te trăsnea cu copitele din față, de ziceai că ți-a căzut în spinare maiul de bătut bulumaci ! La urmă, după ce o adăpam, scoteam din geantă o așchie de zahăr. „Na, fata mea, na, mucedă mea !” Frunza amirosea zahărul din palmă cu nările căscate și botul furnicat și dîrdîit, de ziceai că-mi pupă mîna, da' nu se repezea, ci aduna cu grijă dulceața între buze ca o muiere rușinoasă. De mă luam cu bătura, la v'o oră-două, îi aduceam o strachină cu vin. Să zic că bea o gură sau mai degrabă se făcea, da'-mi plăcea că se minuna lumea. He-he-he-he. Într-o zi, cre' că era

sărbătoare, lume multă la salon la Stan Lungu. Io veneam de la Zalinca. Zăbovisem la grecoaica mea Dafa; vă spui io și de ea mai încolo... Se luaseră, flăcăi și oameni însurați, care ridică de jos, da' să nu îndoiaie mîinile din coate, un butoiăș de cinci vedre cu bere. Prinsoarea era pe berea din butoi. Tăceau și lăutarii și-și sticleau fasolea, să vază care ridică, că se alegeau și ei c-un țap. Reușea mai merea, că știți, nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, că tu, mă Mitule, nu știi, da' oi fi auzit, Vasile al Mandii. Și nu-i nici nalt, nici prea voinic, da' cre' că avea el o zmecherie a lui. Io, puțin făcut, cum îi șade omului bine, las mucedă lîngă ulucă – cu geanta de șa, da' cu pistolu' în buzunar –, intru în cîrciumă și cer vin, că bere nu beam, cum nu beau nici azi. La masă – fo cinșpe-douăj' de oameni, mai bătrîni, mai tineri. Din capu' mesei, cumătrul Stan Pielingoi, că d-aia nu vorbește nici azi cu mine, că, de nu i-oi da să bea cît vrea, îmi fură iapa. Io – mă cumetre, fii cuminte, nu te prosti, că nu te poți apropia de ea și nu te inimări, că nu ești singurul și de-i încerca, mă bagi în belea. El – nu și nu, că-mi fură iapa sau măcar geanta. Io – mă cumetre, nu te prosti, că ai copii. El – dregu-ți și facu-ți – dă cu căciula de pămînt și iese afară. Io zic, las' să-și facă damblaua. Da', de nu eram bătut, îl lăsam ?! Nu iese bine și aud rîsete, aud înjurături și la urmă țipete. Ies și io – mucedă mea, draga de ea, la locul ei, iar cumătrul Stan Pielingoi – mort în șanț (că de atunci umblă rupt de șale ca o seceră). Da' și io prost ! În loc să văz ce are cumătrul, mă duc la Frunza și-i dau zahăr. Păi, de ce credeți că nu vorbește Pielingoi cu mine ?! Și de nu i-aș fi spus !... Ia du-te, Mitule, să scoată tușă-ta Floarea înc-o oală de vin, să vă spun și de Dafa, grecoaica mea... Ce mai, vă spun în credință, bre nea Gogule, nea Costandine și moș Bărane, că nu-i copilu' ăsta aici, că d-aia l-am trimis după vin – mă încurcasem rău de tot cu grecoaica ! Păi, mult a lipsit să-mi las femeia și copiii, zău așa ?!

Căpiasem ! Că aveam poștă, că nu, pe fiecare zi eram la Zalinca la ea... Dafa era moașă, da' ședea singură, că bărba-su era învățător în Grecia sau în Turcia. Nu erau ei chiar greci, erau machedoni, da' așa-i zicea lumea Dafei. Și 'cea Dafa că bărba-su tre' să se-ntoarcă ba pe vară, ba pe toamnă, ba las' să treacă iarna, și io cum era s-o bag în gura satului ? D-aia trăgeam întîi la cîrciumă, că era una chiar lîngă casa ei, lăsam mucedă lîngă ulucă (ăsta era semnul că pînă-ntr-un ceas sunt la ea) și intram în cîrciumă. Beam ce beam, că Frunza nu se mișca din locul ei, o hrăneam, o adăpam – al'fel scurma pămîntul cu copita din față pînă-i aduceam găleata cu apă – și la urmă ieșeam din cîrciumă prin dos, drept la grecoaică-n grădină... Pune, Mitule, oala colea, că noi am zis că te-ai dus să culegi via, he-he-he-he... Toarnă, mă, și-n pahare, așa, fă barem treaba pîn-la coadă. Da, bre ! 'Ceai că-s capiu, nu alta ! Că-mi zicea și dirigintele ăl vechi: „Ce ai, mă Aurică, de umbli de la o vreme tehu ? Te-a deocheat careva ?...”. „Io – ce să am, dom' diriginte ? Nimic...” Da' nu trece mult, parcă văz, era pînă-n seceră, că tocmisem niște oameni s-o ajute pe Floarea, unde nu mă apucă o durime de cap, bre nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, și mă Mitule, de ziceam că mi-a sunat ceasul, ce mai ! Da' nu tot timpul și numai jumatea a dreaptă. Mor și mor, și cheamă, fă, popa să mă grijească, și arde-mi, fă, lumînările, că atîta mi-a fost ! Mă bocea Floarea prin bătătură, iar Frunza mea, mucedă mea, draga de ea, nici că pune ceva pe limba ei ! Io – mor și mor, făcusem pleavă paie din pat, de cît mă tăvăleam. Și nu-ș' care-i zice femeii, vezi, fă, că asta-i făcătură și-ți moare omu' cu zile. Floarea – fugi și ad-o pe baba Sița să-mi descînte de năjit, ad-o pe țața Dragna să-mi stingă tăciuni. Mie să-mi treacă ? Da' deloc ! Nici nu muream, nici nu trăiam, mă tîram numa' cum puteam pînă-n grajd să-i dau mucedii mîncare și apă, că-mi zicea femeia: „Aia moare de foame și de dorul

tău...”. S-o fi văzut, nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, și mă Mitule, cum se uita Frunza la mine cu ochii plîși și cum gemea ca omu', draga de ea, mi se muiau picerele ! Da' dă Domnu', și trece într-o zi pe drum un moș c-o căruță de oale și străchini și oprește colea, lîngă vecinul Nae Borîndău. De unde-de unde, află de mine și-i zice Floarii că vrea să mă văză. „Uite, taică, – zice moșu' cum dă cu ochii de mine, – cauți o fîntînă în cîmp, te'ci la ea pîn' să răsără soarele și aștepți. Cînd oi vedea că răsare, da' bagă de seamă, taman cîn' dă prima geană, scoți iute apă din fîntînă, te închini de trei ori, iei cu dosul palmei, da' cu dreapta, apă din găleată și arunci de nouă ori peste partea care te doare. Cînd arunci, zici mereu: *Fugi de-aicea, soare sec, cu apă de puț te-nec !* Al'fel, în ăl mai bun caz, rămîi într-o ureche, ascultă-aici la mine, taică, io am petrecut multe ! Da' să te'ci singur, – zice moșul, – și cît de degrabă, că asta nu-i făcătură, e alte alea !” Știa moșu', de 'ceai că-i doctor, nu olar ! Am zis că mă duc cum ar fi mîine dimineață, da' a dat o bură de ploaie și n-a fost chip să văz cînd răsare soarele. Io 'ceam că nu mai trece ziua aia, nici noaptea ! Da' cînd se crăpa de-a treia zi și cerul era, uite, ca paharul ăsta, încălec ca vai de lume și mă duc pușcă dincolo de Dudubearca, pe drumul Zalincii, la fîntîna lu' Inimă-Rea. Mă închin și cum scapără soarele de după muchie, scot iute o găleată de apă și fac ce m-a învățat moșu'. Și fleoșc, și fleoșc cu apă, și: *Fugi de-aicea, soare sec, cu apă de puț te-nec !* Zbieram de-mi țuiiau urechile, iar mucedă mea stătea în spatele meu ca o stană. Cînd am mîntuit treaba, să vezi minune, fraților ! Bre nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, și mă Mitule, odată mă trece o nădușeală, apoi un fior, de pe ochi mi se leapădă ceața, ca pielea de pe șarpe, dorul de cap se stinge încet, pînă mă lasă de tot, și atunci văz că peste cîmpuri se tîra o mană vineție, că pînă atunci n-o văzusem de durime ! Trag un chiot și mă arunc cu

capu-n rouă, ca porcu-n baltă. Vine mucedă mea, draga de ea, și se pleacă peste mine, mă miroase, da' pielea-i tremură, de zici că se scutură de furnici roșii, cum făcea de câte ori miroseam a muiere străină. Sar și-o iau de gît, și-o pup pe botul ud. „Ce-i, fata tatii, ce-i, mucedă mea ? Gata, puică, cu durimea de cap !” Cînd vede așa, Frunza mea toarce ce toarce pe umărul meu, la urmă se smulge și se apucă să pască. O las ce-o las, să zic, fr'un ceas, și-i zic: „Hai, că ne așteaptă acasă.” Da' am avut astîmpăr ? Mă seca dorul de grecoaică – n-o văzusem de mai bine de două luni. Fug la poștă, de s-a crucit și dirigintele ăl vechi, umplu geanta și plec la Zalinca. Frunza – zici că animalu-i prost ! – se oprește drept la cîrciumă. Beau un țoi-două, că ardea cămașa pe mine, și ies prin dos în grădină și de acolo la Dafa, da' grecoica mă pune cu ochii pe foc că nu-i acasă ! Un' să fie, un' să fie ?... Mă întorc la cîrciumă, văd de Frunza și iar îmi fac drum prin grădină. Tot încuiat ! Mă, să fie al ăluia ! Trimit băiatul cîrciumarului și „Ține, mă, un pol și fugi în sat și află unde-i moașa, da' vezi nu care cumva să cîrîi că io întreb de ea !...”. Vine băiatu' și-mi zice că-i la Balta Turcului la albit pînză. Încalec și zbor cale de v'o zece kilometri pîn-la baltă. Întreb niște femei, că nu mă mai feream de turbat ce eram, și-mi zic că a fost și a plecat acasă. Mă întorc tot în zbor. Era un fel de zăpușeală, cînd nu ți se mai usucă cămașa-n spinare, iar dinspre Pițigaia, de peste deal, urca cerul un nor de ploaie. Mucedă mea era numai spume. Cînd am ajuns iar la cîrciumă, norul dădea bolovani de-a dura și acoperea lumina. Las, prostu' de mine, mucedă la uluca cîrciumii și fug la grecoaică, da' pe poartă, nu prin grădină, nu mai alegeam. Dafa sosise și băga valurile de pînză în casă, să n-o apuce ploaia. A rămas proastă cînd a dat cu ochii de mine. S-a aruncat de gîtul meu acolo în bătătură și plîngea nu știu ce pe limba ei. Tot io m-am trezit: „Hai, Dafa, în casă, că ne vede lumea...”. Și nu se pornește, bre nea Gogule, și nea

Costandine, și moș Bărane, și mă Mitule, un potop de ploaie, de 'ceai că-neacă pămîntul ! Io zic c-a dat și piatră, da' noi nu știam, că nu știam nici de noi... Să fi trecut f'o două ceasuri de dulceață, cînd mi-aduc aminte de Frunza mea. Sar din pat, gata să ies afară numai-n izmene ! Mă îmbrac ca la foc, ies în ploaie și-o găsesc pe mucedă tot la ulucă, cu capul plecat cît o lăsa frîul, cu bale la gură, cu ochii văpaie și tremura, de 'ceai că-i piftie ! În capu' meu ăsta secu', am zis c-o fi luat-o frigu'. Uite, și-acu' am o scîrbă de nod în gît cînd mi-aduc aminte... O iau pe Frunza și-o duc în grajd și cînd văz că nu bea, nu mănîncă, pun o cojoacă de-a cîrciumarului pe ea și mă întorc la grecoaică. Da' spre ziuă, zic să plec, să nu mă vază lumea, o las pe Dafa în toale, mă îmbrac ca orbeții și mă duc să-mi iau mucedă din grajd. O strig în șoaptă ca să mă cunoască. Da' Frunza mea nu-mi dă gură că mă aude. Măi, să fie !... S-o fi furat careva ?... Scapăr un chibrit și rămîn prost – mucedă mea grămadă și fără suflare ! Mă arunc de gîtul ei și zbier ca apucații, de-a ieșit cîrciumarul cu pușca ca la hoți ! Frunza mea, mucedă mea, draga tatii!... Boceam, de cre' că nici pe mama n-am bocit-o așa, să mă ierte pe unde-o fi... D-aia zic – uite că vărs vin din pahar ca după om –, bre nea Gogule, și nea Costandine, și moș Bărane, și mă Mitule, că cine a iubit cel mai mult și mai mult caii în satul ăsta ?! Io, bre, io, Aurică Poștașu, sau Broscoi, cum oț vrea să-mi ziceți ! Și cît am căutat după aia, de zicea Floarea și copiii că-s nebun, o iapă mucedă să semene cu Frunza mea, că eram supărat pîn-la Dumnezeu și c-o palmă mai sus ! L-am rugat și pe Păsărică cu ceru' și cu pămîntu' să-mi caute, am căutat și mai încoa', cînd se tăiau caii și luai calu' cu doi poli, da' n-a fost chip să găsesc ! Am înțeles și eu la urmă de tot că-s nebun, și cal ca Frunza mea, mucedă mea, draga de ea nu se există pe fața pămîntului ! Este, bre ?

Claudia MINELA

BATE NASU'! (IV)

După 8 ani

Ușa din sala de așteptare a aeroportului Băneasa se deschise iar călătorii se înghesuiau să intre, grăbindu-se să ajungă la rudele care-i așteptau. Ultimul intră un bărbat înalt, athletic, ten măsliniu, ochi de un verde intens, părul negru, lung, strâns într-o coadă la spate. Zâmbea. Femeile îl priveau cu admirație. Tânărul se opri un moment căutând cu privirea locul în care se afla mama sa. O zări în apropierea biroului de informații, însoțită de mătușa Niculina. Se schimbase mult de la plecarea lui, în urmă cu opt ani. Slăbuță, parcă intrase la apă, avea un zâmbet șters, venit din altă lume. Ochii, ochii aceia de un verde intens, nu mai aveau strălucirea de altă dată, nu mai dăruiau lumină, bucurie. Privea în gol. Se opri în fața ei așteptând să reacționeze la apariția sa.

– Mamă...!

Femeia tresări auzindu-i vocea. Întinse mâinile spre el, îl îmbrățișă tremurând, apoi palmele aspre pipăiră chipul fiului, ca pe un lucru sfânt. Mario se abținu cu greu să nu plângă, când realizează că ființa care-i dăduse viață rămăsese fără vedere.

– De ce nu mi-ai spus, mamă?

– Pentru că oricum, de când ai plecat, am refuzat să mai văd ceva. N-am vrut să-ți stric rostul.

Mâinile ei continuau să pipăie chipul tânărului căruia îi tremura barba.

– Alexandru, nu plânge mamă! Bine ai venit acasă, copile!

– Să mergem! spuse tânărul, coborând privirea în pământ, ascunzându-și astfel durerea! Ați chemat un taxi?

– Da, interveni mătușa Niculina. Să mergem!

Mario își ținea mama aproape de el, îi sărută părul cărunț, fără ca ea să simtă.

– Azi se logodește copila, spuse ușor, parcă temându-se de reacțiile fiului său. Avea un temperament vulcanic, iar ieșirile lui o speriau uneori, mai ales atunci când aducea vorba despre Roberta, pentru care Mario, așa îl numea fata încă de copil, a stat departe de țară atâția ani, lăsând în urmă oamenii dragi, viața de până atunci, luând cu el doar amintirile, care-l urmăreau în ultimele luni, pas cu pas, chemându-l acasă.

Hotărâse rușterea, izolarea, pentru a nu fi tentat să renunțe. Făcuse toate acestea pentru ea, pentru a-i oferi tot ce-și dorește, pentru a avea o

viață fără lipsuri, așa cum o avusese până atunci, când Maria, mătușa fetei și nașa lui, proprietara unei case de modă renumite din București, a decis să-i schimbe viața, aducând-o în capitală.

Mario n-o auzise. Sănătatea mamei sale, moartea tatălui, la înmormântarea căruia nu ajunsese, îi anihilă gândurile. Se simțea vinovat de toate acestea. Tot drumul nu scosesse o vorbă.

Privea îngândurat câmpul, parcă interminabil, proaspăt arat după culesul porumbului. Se lăsase ceața, mirosea a frunze arse. Ajuns acasă, Mario avu al doilea șoc. Curtea parcă era părăsită, lucrurile răvășite peste tot, acoperișul casei găurit pe alocuri, fațada clădirii, odinioară albă de curățenie, acum purta culoarea toamnei. Totul era pustiu, cenușiu, ca sufletul lui. Avea strânsă, pentru care plecase de atâția ani, își înfîșea colții adânc, parcă răzbunându-se, sfâșiind fără scrupule din el. Oare ce-l mai aștepta? Gândul la Roberta i se cuibări în minte ca un șarpe care-și pândea prada înainte de a o devora. Avea o presimțire. Măcar pe ea să n-o piardă. Pentru ea făcuse toate aceste sacrificii, pentru care plătea acum cu vârf și îndesat. Refuză cina. Simțea nevoia să se întindă. Își sărută mama pe frunte și se retrase în camera lui. Era la fel ca în adolescență. Mirosea a naftalină și levănțică, aerul rece se strecura pe geam odată cu ceața, precum fumul de narghilea, cuibărit în cotloanele ascunse ale camerei. Se întinse în patul moale care parcă intrase la apă dintr-o dată.

Închise ochii. Auzea glasuri, glasuri multe, hohote de râs, apoi o auzi pe ea:

– Închide ușa! Știi că le trebuie căldură...

Mario își băga nasul peste tot. Casa se umplu de mireasma primilor cozonaci copti.

– Mămico, e bine cum l-am împletit și-asta?

Elena privi cozonacul făcut de fiica sa.

– E minunat draga mea! Acum bagă-l în cuptor!

Mario trecu val vârtej pe lângă ea, furând un pumn de nucă, apoi se strecură prin spate și își vârî degetul în castronul cu cremă de cacao.

– Mmmmmmm! dă-mi mie toată crema!

– Ieși, afurisitule... îți bagi nasul peste tot!

– Și dacă nu vreau?

– Nu vrei? Te fac eu să pleci.

Aruncă o bucată de cocă în el.

– Pleci sau îți pun făina în cap? N-ai vrut să cureți nuci, dar vii să înfuleci miez!...

MANTAUĂ LUI GOGOL

Crezând că nu-l vede, se strecură din nou către castronul cu cremă. În clipa următoare se trezi împroșcat din cap până în picioare cu făină. Roberta o zbughi la fugă spre camera ei.

– Bufniță! izbucni revoltat, ridicând din umeri.

Elena încercă să-l curețe, bombănindu-și fiica.

Dimineață, după ce luă micul dejun, alergă într-un suflet la Roberta.

– Sărut mâna, doamna Elena! Roberta s-a trezit?

– Nu. Du-te sus!

Deschise ușa cu zgomot, trântind-o de perete, așa cum obișnuia să facă ea, de fiecare dată când intra undeva.

– De ce dai buzna așa în viața omului, monstrule? îl întrebă întinzându-se leneș.

El începu să îndruga verzi și uscate. Ea își astupă urechile și văzând că nu se oprește, îl trosni cu perna în cap.

– La dracu, ce logoree ai!... Pleacă! Mi-e somn...

Mario îi smulse perna din mână și îi astupă fața cu ea.

– Te dai bătută?

– Daaaa...Puia! Lasă-mă să respir! strigă trăgând puternic aer în piept.

Cu ochii închiși adulmeca mirosul teiului bătrân, crescut în fața geamului său. În fiecare dimineață făcea asta, de când înflorea, primăvara, până toamna, când teiul își lepăda plictisit frunzele, pregătindu-se de iarnă. Ușor ciufulită, stând turcește la marginea patului, cu pleoapele tremurând, cu mugurii sânilor împungând obraznic materialul cămășii de noapte, Roberta era o imagine apetisantă pentru cel care o privea lacom. Mario nu se putu abține și o sărută. Roberta îl pocni.

– De ce-ai dat? întrebă nervos.

– Pentru că nu ți-am permis eu. Ai sărutat-o pe ea, iar acum vii la mine...

Coborî supărat fără să comenteze. Se plimba leneș prin fața casei. După plecarea lui, tânăra se schimbă, apoi merse în bucătărie unde-și găsi mama trebăluind. Mirosul prăjiturilor o făcu să înghită în sec.

– Am terminat, acum o pun la frigider și mă duc să fac baie, spuse Elena, mama Robertei, făcând ultimele rețușuri prăjiturii cu cremă. Tu domnișoară, spală vasele!

– Da mămico, spuse veselă, țuguindu-și buzele pentru a căpăta un pupic.

Elena își sărută fiica și o lăsă singură. Roberta se repezi la castronul în care fusese crema de ciocolată și începu să adune cu degetul. Plească lingându-se pe buze, făcându-i în ciudă prietenului său care tocmai intra pe ușă.

– Heeei, scorpie, mănânci fără mine?

– Mmmmm! Îh! Ce bună e!

Se întinse să-i smulgă castronul, fata se feri la timp, trecând pe partea cealaltă a mesei. Râdea cu poftă.

– N-ai să vezi niciun strop! Mmmm! e bună!...

O alergă de câteva ori în jurul mesei, timp în care ea termină restul de cremă rămasă pe marginea vasului.

– Mai ai puțină pe deget, spuse el și îi prinse mâna. Asta-i crema mea. Înghăță degetul și-l reținu mai mult timp în gură, intenționat. Roberta simți o armată de draci invadându-i corpul. Închise ochii de plăcere.

– Gata, termină! Dă-mi drumul! încercă ea să evadeze din starea de bine care o posedă, făcând-o să simtă senzații puternice, răvășind universul feminității abia descoperit.

Mario se conformă, dar o forță să se așeze pe scaun în fața lui.

– Ce te faci dacă mai vreau?

– Nu mai este, îi arătă castronul gol.

– Dacă mai gălesc, imi promiți că mi-o lași mie?

– Da...

Îi întinse vasul din plastic râzând. Mario îl luă fără să se uite, îl puse pe masă și se apropie ușor de gura ei.

– Ce vrei să faci? îl întrebă, tulburată fiind de apropierea lui.

– Nu uita că mi-ai promis, șopti abia atingându-i buzele.

Ea nu mai avea puterea să i se opună. Aștepta să o sărute. Închise ochii...

O privea înnebunit, ar fi sufocat-o, dacă ar fi dat frâu liber dorinței. Atinse ușor colțul gurii cu vârful limbii, făcând să dispară crema, apoi repetă gestul și în partea cealaltă. Respirația ei se opri așteptând finalul. Tresărea la fiecare atingere, dar el nu voia să o sărute, ci doar să se joace cu ea, s-o tachineze pentru palma încasată de dimineață. O simțea tremurând. Se opri, se ridică, luă un șervețel și i-l întinse.

Gata, poftim, ia șervețelul și șterge-te! a fost bună crema, spuse zâmbind răutăcios. Mulțumesc!

– Ce-a fost asta, îți bați joc de mine?

– Doar nu te așteptai să te sărut... mi-ar fi plăcut și mie, dar nu riscam să încasez încă o palmă, pentru că nu-ți cer voie. Data viitoare să mă anunți când ai chef...

– Nu va mai fi nicio dată viitoare! îl întrerupse furioasă, abținându-se să nu plângă.

El se îndreptă spre ușă râzând.

– Vin să te iau la biserică...

– Ieși, nesuferitul!

Trânti ușa în urma lui, ocoli grădina și se opri în dreptul geamului privind pe furis la ea. Stătea la masă, cu capul în mâini și plângea. Acum îi părea rău că o rânise, făcând-o să sufere.

OLTENII ȘI RESTU' LUMII 2014

(La „vama” de la podul peste râul Olt)

Trei vameși opresc un „oltean”.

VAMEȘUL 1: Stai!

VAMEȘUL 2: Ia stai, bă!

VAMEȘUL 3:(*sâsâit*) C-așa e, bă!... Ia stai!

„OLTEANUL”: Da' ște vreați, ăi?

V.1: Cum te cheamă, vărul?

V.2: Ia zi, bă, cum te cheamă!

V.3: Chiar, ia, zi cum te cheamă!

„O”: Aoltencuței Ion.

V.1: Bă, ce nume frumos ai! Cum l-ai dobândit?

V.: Așa e, bă!

V.3: Chiar că ...Cum?...

„O”: Păi, dacă m-am însurat cu o olteancă...

V.1: Și înainte cum te chema?

V.2: Aha, cum te chema, bă?

V.3: Chiar, bă, cum te chema?

„O”: Amoldovencei.

V.1: După mamă?

„O”: Nu, ăi, după tată.

V.1: Bine. Ce cauți pe aici, ce vrei?

V.2: Ce cauți mă pe-aici, ai?

V.3: Chiar, bă, ce cauți tu pe aici?

„O”: Vreau să trec Oltul, să merg la târg la Slatina.

V.1: Ce să cauți tu la târg?... Ce-ai în paporniță?

V.2: Ia arată, bă, ce-ai tu în paporniță!

V.3: Chiar bă... Ce ai?

„O”: Iaca, vreau să vând olecuță de praz.

V.1: Pașaport de oltean ai?

V.2: Așa e, bă, pașaport ai?

V.3: Chiar, bă, ai?

„O”: N-am...

V.1: Rău, dacă n-ai. Documente pentru praz ai?

V.2: Așa e, bă, ai?

V.3: Chiar, bă, ai?

„O”: N-am.

V.1: Și mai rău, că atunci va trebui să confisc prazul.

V.2: Mai rău... că ți l-am luat.

V.3: Chiar ți l-am luat.

„O”: Cum vine asta, ăi?

V.1: Păi așa e legea: dacă nu ești oltean...

V.2: Nu ai pașaport...

V.3: Și vrei să vinzi praz pe nașpa...

V.1: Se sancționează cu amendă...

V.2: Bătaie...

V.3: Si pârnaie.

„O”: Aoleuuu, mămuțuța meee!

V1: Da' poți să scapi de sancțiune...

„O”: Cum pot?!...

V.1: Dacă îți cumperi un pașaport de oltean.

V.2: Așa e, bă..

V.3: Chiar așa...

„O”: De unde să cumpăr pașaport, ăi, la ora asta ?

V.1: De la mine.

V.2: De la șefu'...

V.3: Chiar de la șefu'...

„O”: Și cât costă, ăi?

V.1: Un milion.

V.2: Două milioane.

V.3: Trei milioane.

„O”: Aoleuuu, mămuțuța me!...

V.1: Asta e legea!

V.2: Asta e!

V.3: Chiar că e!

„O”: Halal lege!

V.1: Dacă-ți place treci, dacă nu te-ntorci acasă cu mâna goală...

V.2: Bătut...

V.3: Si amendat...

„O”: Aoleu, mămuțuța me! Păi acasă mă stâlșește în batai oltencuța, bre...

V.1: Păi vezi?

V.2: Treaba ta!

V.: Tu stii ce faci...

„O”: Ghini,ăi, na-ți banii și dă-mi pașaportul! (*înmânează trei bancnote de câte un milion lui V.3, care își oprește o bancnotă și pe celelalte le dă lui V.2, care face același joc cu V.1*)

V.1: Ține! (*dă pașaportul din- mână- în- mână până ajunge la O.*)

V.2: Ține!

V.3: Ține!

„O”: (*încearcă să plece cu papornița*)

V.1: Stai așa ! Păi, prazul nu-l predai?

V.2: Așa e, bă, nu dai prazul?

V.3: Chiar bă... prazul?!...

„O”: Cum așa?!...

V.1: Păi nu așa vorbirăm?

V.2: Așa vorbirăm.

V.3: Chiar bă... vorbirăm

MANTAUA LUI GOGOL

„O”.: Ghini, ăi! Ține-l!... Dă-l pacatelor di praz, că mă stâlșești în batai oltenčuța... (*dă să plece*) Lasațâ-mă să plec, ăi!

V.1: Acum unde te duci, vere?

V.2: Așa e, vere, unde te duci?

V.3: Chiar, vărule, unde te duci acum?

„O”.: La târg. Ce, n-am voie?... că acum am pașaport...

V.1: Păi, ce vrei să faci tu la târg? Ce vinzi?

V.2: Așa e, bă... Ce vinzi?

V.3: Chiar, bă, ce vinzi?...

„O”.: Nu mai vând nimic, că prazul vi l-am predat vouă.

V.1: Vezi?... nu poți să mergi la târg...

V.2: Dacă nu ai nimic de vânzare...

V.3: Si nu ești oltean.

„O”.: Păi, am pașaport.

V.1: Degeaba, dacă te duci să vinzi și nu ai ce vinde...

V.2: Așa e bă

V.3: Chiar așa e!

„O”.: Ce lege mai e asta, ăi?

V.1: Legea oltenească.

V.2: Așa e. Oltenească...

V.3: Chiar oltenească.

„O”.: Păi și acum ce fac, de unde fac eu rost de praz, ca să-l vând?!

V.1: Ți vîndem noi prazul, pe care ni l-ai predat.

V.2: Așa e bă, ți-l vîndem...

V.3: Chiar că ți-l vîndem.

„O”.: Păi, se poate?!...

V.1: Cum să nu... marfa confiscată se revinde la un preț bun. Așa zice legea.

V.2: Așa e, bă, cum zise șeful.

V.3: Chiar cum zise șeful.

„O”.: Ghini ăi!... și cât să-ți dau pe kilogram?

V.1: O sută de mii.

V.: Două sute de mii.

V.3: Trei sute de mii.

„O”.: Atât de mult?!!

V.1: Dacă vrei. Dacă nu, te-ntorci acasă la olteancă cu mâna goală.

V.2: Așa e, bă, cu mâna goală...

V.3: Chiar cu mâna goală.

„O”.: Nu, ăi, că mă stâlșești în batai... Ghini, hai, zi cât să-ți dau!

V.1: Un milion.

V.2: Două milioane.

V.3: Trei milioane.

„O”.: (*ii cade pălăria*) Văleu mamucuța me!... păi eu aveam în paporniță doar zeși kile, ăi...

V.1: Dacă vrei așa, bine!... dacă nu – acasă...

V.2: Olteanca...

V.3: Bătaie...

„O”.: Ghini, ăi! Țâne aiși! (*fac schimbul și fac același joc cu banii, ca mai sus*) Ți ghini acum?

V.1: E bine. Vânzare bună!

V.2: Așa e, bă, vânzare bună!

„O”.: Mulțumesc. (*pleacă*)

V.1: (*strigă după el, numărând la bani*) Să știi că puteai să scapi și mai ieftin.

V.2: Așa e, bă, mai ieftin.

V.3: Chiar că mai ieftin.

„O”.: (*se-ntorce*) Cum mama mă-si?!...

V.3..(căt-re V2): Cum maica mă-si, bă?

V.2: (căt-re V1): Așa e, șefu. Cum maica mă-si?

V.1: Dacă declarai că te duci la târg să cumperi praz.

V.2: Așa e, bă... să cumperi

V.3: Chiar, bă, să cumperi, cum zise șeful.

„O”.: (!!!) Păi și abia acum îmi spui?

V.1: Ce să-ți fac, vărule, dacă nu mă-ntrebași?

V.2: Așa e bă, dacă nu ne întrebași.

V.3: Chiar că nu ne întrebași.

„O”.: Văleu, mamucuța mea! Ai dracului olteni! (*și pleacă*)

Apare olteanca. (*căt-re „olteanul”ei*):

OLTEANCA: Ionicăăă, nu mai vi, mă, odată? Pe unde dracu umbli, mă, că te deznod în bătaie?... Bă, tu ai fi bun de trimis după moarte. Calcă dracului de două ori într-un loc, că ajungem la târg la sfântul așteaptă!

„O”.: Ăi femeie, am întârziat că mi-or luat vameșii așeia prazul, ăi, și până l-am luat înapoi...

OLTEANCA: Care mă?...ăia mă?!...Păi și tu te lăsași la ei?! Bă, dar prost mai ești! Aoleuuuu, muiicăă, ți mănâncă câinii din traistă. Cum m-oi fi pricopsit eu cu tine?!...

„O”.: De, ăi femeie, dacă e autorități...

OLTEANCA: Ce autorități, mă?... Ia stai, mă, că o rezolv eu acum! Dă-te în spatele meu! Bă, fira-ți voi ai dracu’, ia veniți voi la mine-ncoace!....

V. 3: Aoleu, sefule, deterăm de dreacu!

V. 2: Hai s-ontindem, că asta e de-a noastră!

V. 1: Ascultă comanda la mine!....Împrăștieeee-rea!

OLTEANCA: Voi vă luați, mă, de Ionică al meu?(*începe să-i lovească cu prazul*) Ia să vă dau eu vouă vamă, să vă saturați.

(*ies din scenă*).

Taras ȘEVČENCO

SAUL

„Chipul care îngrozește. (n.t.)”

Supușilor de toate despuiați.

În China încă netrezită,
Egiptul încă-obscur, ca și la noi,
Cum între Indus și Eufurat,
Turmele-și de vite, capre, oi,
Pe câmpul liber, liber și le poartă
Păstorul, ca-ntr-un rai.
Și nici o grijă nu-l frământă,
Le mulge, tunde și le mână,
Că e stăpân, și cântă...
Dar ceasul rău aduce-un țar
Cu legi, cu săbii și călăi,
Cu cneji, robi ignoranți și răi.
S-au furișat la întuneric și turmele,
Și totul au furat, iar pe păstori,
Cu șatrele, cu tot
Ce-aveau în bietul cort, și pe copii,
Fiice, frați, neveste-au adunat,
I-au necinstit și siluit,
Pe cei batjocoriți, plăpânzi și lași,
Și slabi de înger, i-au mână
La grele munci de-ocnași. Zilele
Treceau, cei înrobiți tăceau,
Iar țarii tot creșteau și se-nmulțeau,
Și Babiloane-și ridicau.
Dar magii, bonzii și alți sfinți
(Precum la noi cucernicii părinți)
În temple și pagode trăiau îndestulați,
Precum mistreții țarului-ngrășați,
Pentru slănină și cârnați. Iar țarii-și ridicau
Și temple, și idoli, și altare,
Căci muții robi se tot plecau.
Jidovii bieți invidioși erau,
Că nici un fel de țar
Sau vreun altar de bălegar,
N-aveau măcar. Și s-au rugat
De preabătrânul Samuil,
De unde vrea, dar să le dea
Un țar, batrân fiind, dar nu senil.
Clarvăzătorul înțelept
A chibzuit și mir a pregătit,
Și, de la turmele de porci și miei
Pe zdravănel Saul că l-a adus,
Să fie țar supușilor l-a uns.
Saul n-a fost chiar prostănac,
Cu un harem s-a pricopsit
Și-apoi s-a pus și pe domnit.
Se uitau și tot se minunau
De-alesul lor păstori
Și își ziceau că nu-s ei toți
Chiar niște netoți: „E minunat,
Din ruga către Domnul,
Al nostru autocrat!” Iar Saul
La tot: și casă, și staul,
La fete, ia mioare,
De cedru mari palate-nșfacă,
În aur tronul își îmbracă,
Blagosloviri împarte ca la frați

Și-n lungă-i purpură de țar
Se tot preumblă nu chiar liniștit,
Apoi, fiind și-o frunte de boem,
Rămas și singur în harem,
Saul, săracul, s-a smintit.
Curând s-a adunat și rada:
„Domnilor, popor cinstit,
Ce facem? Țarul înțelept, dar și iubit,
Autocratul-gospodar,
Sărmanul s-a smintit. Domnilor!
E nimerit acum să-lecuim,
Sau trebuie să ungem, dar vartos,
Pe unul sănătos?” De vorbe încărcați
Și sfaturi înțelepte la case s-au întors
Păstori supărați. Dar în palatul nou de cedru
Țarul își alungă somnul,
Tace, nu bea, nimic nu gustă
Ci-și rupe mantia augustă,
Făcând obiele purpurii,
Opinci cu crețuri din multele fășii,
Nojițe răsuțește, se șnuruie degrabă
Și, între pereții palatului,
De măgărița tatălui întreabă.
Ia sceptrul ca pe-un fluier
Și scoate-un șuier. Iar păstori,
Nepoții după Veneamin,
Gârzilor aduc și un vițel,
Să stea în holuri, doar nițel,
Să-i cânte țarului divin. Și au cântat-urlet
Bărboșii toți, cu trup lănos,
Tot neamul lui Saul, burduhănos.
Și un guslar* au mai adus,
David, păstorul cel supus.
„Și va ieși-mpăratul, va ieși –
Cânta David –, pe toți va război...”
Saul îndată s-a trezit și dăi,
Ca și muscalul în părinții săi,
În neamul său lănos;
I-a miruit de sus în jos...
Iar cu guslarul nou venit
Omor ar fi ieșit. Dacă
Știa ce rău avea să-i facă
David acela necinstit. Ca pe o viperă
L-ar fi strivit. Otrava-ar fi pisat
Cu scuipatu-nveninat. Acum
Cu plugul e greu de răsturnat
Pământul blestemat. L-au năpădit
Înțepătorii ghimpi. E vai de prăpădit!
Tot mai mărunt e omul pe pământ,
Iar țarii cresc și tot ne urmăresc!

* Cântăreț din guslă – instrument muzical vechi;
(S.-Peterburg, 1860)

TINERE TALENTE

ANA MARIA GÎBU

amintește-mi

am fugit cu sufletul tău rătăcit
într-o noapte

folosindu-l pe post de cort
prin deșertul negru al minții
acum este prăfuit
puțin șifonat
dar e bine...

mai poate fi așezat peste inimă
ca un șal zdrențuit de sentimente mute
nu mă învinovăți că nu te-am luat cu mine
în călătoria spre alte adâncuri
te-am dus sub candelabre în flăcări
dansând
dimineața ai devenit
rafale de vânt

nu mi-ai amintit să ți-l înapoiez
era palid și tușea de ceva vreme
răcise în peșterile
sanatoriului de sub pământ
a evadat când savuram
ultima brioșă cu ciocolată
l-am găsit agățat în hățiușul
de vorbe
aruncate aiurea

pot să-ți înapoiez sufletul
l-am cârpit cu dragoste
este ca nou

nu sunt tristă de adormirea frunzei

am concediat urgent singurătatea
are de câteva zile în loc de mâini
tentacule de caracatiță
adună tot
următorul pas pensionarea anticipată
fără salarii compensatorii
întorc spatele prostiei
intrând în dansul

de dislocare a barei de susținere
pun lacăt cu cifru secret

la intrarea în lumea mea
ochii îi trimit în vacanță
nu la vama veche sau la-nălțimi
în satul cu trei case
și imaș cât rezerva mea de visare

umbra mărului cu florile în pumni
fuge după lumină
eu rămân cu tăcerea
agitată îmi mângâie obrajii
împovărați de emoții
îmi netezește așternutul
făcându-mi semn să mă culc
ea nu știe că nu-mi este nici somn
nici visele nu mă interesează

m-a sechestrat în zori iubirea
când ascultam pierdut plânsul rădăcinii
am cătușele pe inimă
plec oriunde
stau oricât
nu am de gând să evadez
nici să cer grațierea
iubesc

cu fruntea transpirată
copacul îmi șoptește ceva...
la prima oră a dimineții

procedura aleasă este corectă

slalom printre cuvinte nemachiate

știu
iubirea există din abundență
n-o găsec
pe rafturi frumos ambalată
nici la amanet
nici nu mă caută

iubirea aleargă
între vreau și trebuie
fără traseu prestabilit
îl lasă pe poți
printre cuvintele plecate departe
urmărind doar indicatoarele cu roșu

cunoaște bine startul
încercat de multe ori
dar nu a trecut
linia de sosire

nu că nu ar fi capabilă
întârzie prin zone nedescifrate
iartă
înțelege
dăruiește
încearcă
așteaptă...

caută-mă în surâs
în mugure viu
în firul de iarbă victorios
în frunza rățăcită spre nemurire
în fulgul netopit
în cântec de pasăre
în gângurit de prunc
pe-acolo sunt...
dă-mi bucurie
răbdare
timp
strigătul rățăcit
revine

JUSTIN DUMITRU

programator sentimental

stația în care te-am sărutat prima dată a fost mutată cu câteva străzi înainte spre centru taicăsu lui ravi e patron la RATP a decis că stația e inutilă și așa vei putea coborâ mai aproape de fisu pe trotuarul din fața unei vile care umilește salteaua îmbăcsită arsă de țigări lipicioasă de la siropul tău cu glucoză mirosul ei în toată garsoniera

în care ne aruncam teneșii și tricourile pătate de bere la concerte iarna ne încălzeam oasele la căldura televizorului la visele ce puteau a bani mărunți scuipați cu tifla în gurile noastre ca niște miezuri de pâine rotunjite între palme

să ai răbdare cu mine mi-a spus mama ei a abandonat-o pe o bancă din curtea spitalului a fost găsită de o tânără de 28 de ani

care a născut o fetiță moartă și care suferise mai multe avorturi chiar după ce a luat-o cu ea la denunțat pe frate-su care-o viola și a cerut despăgubiri cu care a putut să crească copilul

/
răbdarea celor hăituiți e o insultă pentru sinucigașii de pe Golden Gate rezistența și scârba de realitate înghițită solemn vs. nebunia de a te elibera din preludiul unei suferințe reale

acum nu mai poți decât să te bucuri de tot ce ai de tot ce aveți eu nu am nimic și asta mă face liber să surâd printre gunoaie și resturile din desfătarea altora pentru mine stația noastră e încă aici doar pe asta mi-o pot permite prin fața stației lui trec zilnic consolată cu gândul și convins că niciodată n-am să cobor.
îmi spunea odată o scriitoare:
„iusti, nu voi iubi pe nimeni, niciodată și n-am să mă căsătoresc niciodată!”
„foarte bine! și ce ai să faci?”
„am să scriu despre călătorii și inutilitatea dragostei”
tipa a rămas necăsătorită nu a înțeles sensul călătoriilor nici acum călătorii singuri scriu oribil asemenea celor care scriu despre sex sub influența autoexcitației sau a unei imagini perverse întipărită pe retină .

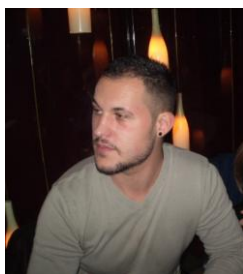
/
când nu te însoțește nimeni nu-i nimic înseamnă că cineva te așteaptă.

Juliet rose

se ridică din pat ca o felină îmi pune cearșaful peste umărul gol mă sărută pe frunte și îmi tremură pleoapele. o privesc cu ochii întredeschiși. se îmbracă repede – hainele ei cu miros de vanilie, hainele ei cu iz urban de motoare și tutun. și-a uitat ceasul pe noptieră, se întoarce mai mult ținându-și ochii ei galeși se lasă greoi peste fața mea în penumbră. se apleacă și îmi miroase părul, bărbia ei lipită de fruntea mea. îmi țin respirația și las capul în lateral. inima îmi bate tot mai încet, fața tot mai lividă. singurul sunet din cameră e al ei, inima ca o tobă bongo, stomacul mârâie înfundat, respirația ca un

mistral ritmic. nu mai vreau singurătate, nu, nu
mai vreau nici măcar să beau o cafea uitându-mă
pe pereți. și citind titlurile alea de plumb
ale ziarelor – ororile care-ți sărăcesc și îți
îmbolnăvesc
imaginația pură.
aleargă repede prin bucătărie, de la cafetieră la
frigider, îmi pune pe o tavă clătitele, cafeaua și
ziarul. e tot mai infernal dangățul cheilor ei prinse
de geantă. mă ridic din pat brusc. închid ușa și o
blochez cu pantofarul. iese speriată din bucătărie,
lasă tava pe măsuta de sticlă.
„te-ai trezit?”
„am visat o profeție scumpo, mă tem că nu poți
pleca.”
„chiar așa? și ce ai vrea să fac? am un program de
respectat, am mult de lucru, ne vedem la masa de
prânz.”
se uita încă înmărmurită la corpul care bloca ușa.
„vorbești serios?” m-a întrebat
„dupa cum vezi. vreau să neglijezi timpul, între noi
e
o miză de perfecțiune. ignoră măcar o zi
plânsul muzical de afară”
„prea bine.” și-a lăsat geanta, s-a dezbrăcat încet
până
a rămas în lenjeria dantelată neagră.
am urmat-o pas cu pas, am ținut în brațe un
trandafir
înflorit și am uitat fiecare gest strategic, nici un
don juan, nici un casanova, nici un cary grant,
nici un dicaprio. i-am simțit corpul ca pe o
incantație
străveche care-mi chema din cochilie curajul de a
iubi.
am aburit ferestrele, oglinda, televizorul și am scris
cu
degetele „sunt lângă tine” și „iubirea e o lecție
târzie”
iar în jurul acestor scurte mesaje am desenat puerili
inimioare mari și mici.

VOICU TUDOR

VOI SPUNE TOT

chiar acum
pentru că trupul mi se-așează la loc pe suflet
după o noapte lichidă
și-mi descleștează gura

îmi sugrumă fricile și greața
și tu-ul ăla gonflabil de care vorbim toți
pe care-l spargem și-apoi îl umflăm cu amintiri iar
supapa nopții se catapultează din gurile de canal
în timp ce eu nu mă pot spovedi niciunui perete
în timp ce nimeni nu se trezește să mă tragă de
pijamale
să-mi scoată ochii din piept și inima din orbite
stau aici cu mâna opintită pe taste
mă zbat să vă spun că totul e exact așa cum pare
că n-am nicio poveste cu final dramatic
mai dramatic decât staționarea de 2 minute de la
eroilor
că secetă e și în cimitire
că și acolo se usucă pământul
iar gura morților umblă prin aerul pe care-l expirăm
umblă cântând
ca un pian cu clape de ceară

CÂND VREI SĂ SPUI ADEVĂRUL

te trezești cu un nod în gât
de parcă te-ai trezi în alt pat
în altă dimineață
când vrei să scrii adevărul
te găsești scriind despre moarte
și iubire despre suflet și singurătate
ca și cum ai plânge deodată pe umerii
întregii planete
ca și cum te-ai plânge deja pe tine de
teamă că nu o s-o faci nimeni
mai ales când plouă e bine să scrii
despre moarte
te face mai bun în ochii lumii
nu și în ochii groparului
în ochii lui morții sunt niște pet-uri mototolite
care vor polua pământul și stratul de ozon
groparilor nu le e frică de moarte
în primul rând nici de pământ
lor nu le e rușine de sufletul care va rămâne
gol pușcă
nu se gândesc că nu vor mai avea cu ce să apuce
lopata că vor trece deodată
prin țărână ca prin ceață

mie mi-e jenă să umblu fără cămașă
dar în sufletul gol?

NOAPTEA S-A LĂSAT PESTE ORAȘ

cu așa greutate încât a subțiat asfaltul
iar noi ne ducem dorul
ca pe o roabă cu ciment
și am scăpa doar cu o strângere puternică
în brațe în orice
dacă ne-am cimentat așa înlănțuiți
cu ochii închiși
cu palmele transpirate
cu gura până la urechi
întunericul nu cade peste nicio statuie

la lumina unui neon timid
câinele tau se uita în gol
și nu miroase nimic

TĂIETORUL DE LEMNE

uitarea e un tăietor de lemne
ce-și ține toporul în husă de piele
ca pe-o vioară și-l scoate doar în amurg
lăsând cioturi ascunse în inima galbenă
a pădurii
uitarea e un vânător de mistreți
zvelt cu umerii cât aripile unui șoim
plutind
el scoate pușca doar sub luciul beznei
când umbra se-ascunde printre mărcini
uitare e o zăpadă lină orbitoare
care distruge recolte
ea se așează cuminte în coasta fierbinte
a câmpiei
și se-ntreține cu sperietorile de ciori
uitare vine râzând
c-un zâmbet larg cât întinsul apelor
asemena morții
și te-ntreabă micios
în timp ce-ți piaptână creștetul
cu privirea
de ce uiți și-ți pare rău că uiți
de ce mori și-ți pare rău că mori
tăietorul de lemne
vânătorule de mistreți?

ALINA CLAUDIA NĂUIU

Câteva ultime cuvinte

am luat un bărbat sărac de pe stradă și l-am adus
acasă.

în prima noapte, a cerut mâncare,
în a doua noapte, mi-a spus că ar avea nevoie de
puțină dragoste.

flămânzim împreună de atunci. niciunul nu știm
să împărțim dragostea.
numai vorbele ne țin de cald,
dar ne este teamă să nu rămânem și fără ele -

vor veni vremuri
când va fi secetă de cuvinte.

zilele ne sunt luate și întuneric este peste noi,
cei ce căutăm cuvântul singuri și morți.

găsim în bărbații noștri, în femeile noastre neamuri
de Caini
și ne murdărim sângele cu pieptul lor.

în loc de zile, ni s-a dat Cuvântul,
în loc de dragoste, oamenii ne sunt candelă,
căci în nopțile noastre,
întunericul seamănă cel mai mult cu lumina!

Liniește

noaptea aceasta este una foarte lungă.
ca o femeie cu glezne de mort,
pășește tiptil printre păturile noastre,
în brațe sufocă miei cu botnițe lucrate înadins în aer
forjat.

mi-e teamă să te trezesc încă o dată,
acum când ești atât de copil!

în tine, ceilalți vorbesc despre alte războaie,
cât eu iubesc în tăcere toți bărbații din lume cu ochi
ca de ceară.

murim o moarte cu păr blond și miroase a iască
și suntem atât de cumiți.

femeii cu tălpile arse îi cresc încontinuu câteva
focuri în ochi -
e cea mai frumoasă când spune că în incendii e
liniștea somnului tău!

Cicatrici

am 4 cicatrici

prima
la sprânceana stângă
aveam 5 ani
le-am citit prietenilor mei un poem
scris cu litere de tipar când a murit Moș' Oprică
știam că îmi trăiesc bătrânețea și-atunci ei au strigat
să o lovim cu pietre să nu mai scrie decât pe oasele
lor poeme

și m-au lovit cu piatra

a doua
sub ochi, la obrazul drept
aveam 3 ani
am vrut să mănânc dudge
m-am suit pe o grămadă de cărămizi
cu mâinile întinse
a fost prima dată când am spus
nu pot zbura mergând
am rupt crengile

a curs sângele
și cărzămizile au ruginit

(ca acum – aripile)

a treia
la buza stângă, sus
aveam un an
l-am sărutat pe Mihai
iar el a căzut peste mine
și-a înfipt singurul dinte crescut
în buzele mele a gângurit
să nu uiți, să nu uiți, iubito
îi vei privi și te va durea

și m-a durut

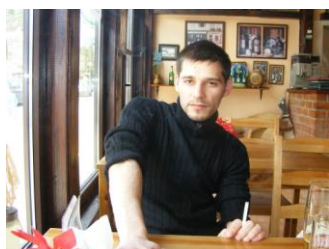
a patra
nu e de fapt o cicatrice
e o rană deschisă
mama mea îmi spune
asistenta te-a spălat în 3 ape ca să te curețe de sânge
și după aia,
ne uitam la tine și te făceai tot mai albă
arată cu degetul către sânul meu stâng
uite
ai aici
o pată mare, ca de sânge

și sufletul meu
e tot mai alb

Stingheră

N-a mai luptat nimeni
cred doar în moartea mea
de când privesc cu ochi senini atâția morți.
visez că scormonesc uterul mamei
și mă trezesc cu unghiile pline de pământ.
desăvârșesc totul, chiar și cuvintele,
pustiurile mele înfricoșătoare.
sfârșitul nu vine niciodată singur. mă dor aripile
crescute pe dinlăuntru singurătății mele.
scutur țărână din pumni -
am inima atât de ușoară de parcă semăn boabe de
grâu.
tăcerea mea este o demonstrație de credință
și eu, o luptă în care n-a mai luptat nimeni.

ADRIAN A. AGHEORGHESI

Ziua când am semănat cu toamna

În duminica aceea
măștile nu s-au mai întors cu fața la față
în dungii de cretă portocalie
frunzele cădeau cu un minut de întârziere.
Ne-am salutat ca două respirații vechi
fără să ne atingem mâna sau obrazul
de sub unghiile murdare ale cerului
lipsea un planor.
Ți s-a făcut frig
ai cerut ceai de mentă
din aburul vernil un câine creț îți lătra sub bărbie
ai aprins o țigară
cu lesa din ea mi-ai lipit câinele de față.
Îndesai mâinile sub bluză
tremurai sau îmi tremurau ochii
ar fi trebuit să ne așezăm la o masă mai înaltă
dar nu-ți face griji moldovenii sunt oameni omenoși
îți spuneam
și nici bine n-am terminat
că o pătură ți-a crescut pe umeri.
Să vină înc-un ceai de mentă!
ai decretat, boemo,
n-aveau vin fiert
în ce fel de lume nu există vin fiert atunci când
suntem vii
atunci când toamna trece prin fața cafenelei ca o
păuniță pe tocuri?
Îți ascultam zâmbetul
ca un școlar clopoțelul pauzei mari
după ce am învățat tabla împărțirii
ai întrebat ce mai face Dumnezeu
am răspuns că e bine sănătos
îngropat sub aurul bisericilor
am început apoi să vorbim prea mult și prea mare.
Ar fi trebuit să fierbem vinul nostru
să-l turnăm din ceainic în ceainic până la subțiere
să spunem deodată
iată iarba
iată vremea
iată roșul.
Când am plecat,
Copoul era o mașină de pompieri tăcută
chioșcul de covrigi era prea aproape
autobuzul a venit prea repede
un avion a ciobit norii.
Ai pus un covrig la păstrare
și am râs
ne priveam de parcă așteptam să cadă
prima zăpadă

Elegie de dincolo

Se subțiară timpul și forma și culoarea
în zboruri îngroșate, în păsări neajunse
la plâns,
iar păsării din zâmbet nu-i mai ajunse zborul,
se prăbușise timpul sub ancore uscate;

doar într-un os de veci,
m-am strâns
și-am strâns
din ochi, din dinți, din sânge,
până când, duso, ai început a strânge
până la măduvă, până la cruce, până la vânt,
până când
copacii se legănau mai pustii,
și-am întrebat mai mort și mai viu:
mai știu,
mai știu?

Perpetuum robia

Motive, drumuri, oameni și nevoia,
blestemata nevoie ca o cană plină cu sete –
o dai pe gât,
semmul de întrebare te picură cu smoolă și pietriș,
iar pe stradă,
ca firul de iarbă prin ciment,
apare omul.
Nu știi niciodată de unde vine sau unde se duce,
dar întotdeauna are lopata în dreapta și cana în
stânga,
se apropie ori se îndepărtează
până îl strivești în ochi,
până trece prin tine.
Atunci,
iei drumul ca pe un covor cu arabescuri,
îl scuturi de praf până aduni de-o icoană
și te culci cu fața în jos,
ca într-un lan de apă roșie.

Suspect de poezie

Sunt un bărbat trecut de a patra copilărie,
puțin anxios, puțin uimit, puțin limitat,
deschis spre vechi, am podul palmelor înfipt
în senzorii de nemișcare, traversez visele
numai pe roșu,
țin oameni pe lângă mine cum își țin casele
țiglele pe acoperiș –
statul împreună e ca
statul pe întuneric cu ledul de la brichetă în inima
partenerului –
m-am obișnuit să vibrez doar între versanți,
nu mă mai alarmez când cad bolovani,
moale, previzibil, roșu, onest,
ca morții pe care am avut prilejul
să-i țin de mână.
Mă înțeleg din auzite cu toate viciile vremii –
mă uit la o frunză întrebându-mă dacă nu cumva
e degetul arătător al unui fost bolnav de cancer.
Tot ce înțeleg, înțeleg pe jumătate,
la limita dintre emoții,
la întâlnirea dintre sensul lor și al meu,
iar eu
sunt cel mai sublim nonsens în afara speranței.
Nu mai sper decât când sunt singur –

toate peșterile pe care le ascund în debaraua cu ochi
sunt de la oamenii care au sperat cu mine.

DOINA ROMAN

Ruga simpla in curtea bisericii

paine, apa, si zile
vreau doamne!
si sanatare?
sa fie, sa ma mai doara cate ceva
si dragoste?
sa fie, sa ma mai bucure azi macar
copii?
sa fie, sa-i cresc si pe ei linga tine
fericire?
credeam ca nu-i pentru mine.
sa fie , atunci, macar o clipa
minte?
mi-ai dat destula, ce folos?
atunci ramine
numai paine si apa ?
sa fie!
bogdaproste!

Noapte de urgență

noaptea îți smolește gura
în paharul smuls cu furie .
mi-ai ucis pruncul din ochi
și unica mea stea ai măsluit-o .
mi-ai siluit candoarea
și ai făcut-o zdrențe .
sângele mi-a curs în cap invers .
nu te mai vreau
în așternutul minții mele,
violatoare de încredere ,
devoratoare de speranțe curate ca
brazda ninsă!
nu te mai recunosc,
pierdută
în pâcla labirintului de adio
tot ce-am avut
a fost dat ,
tot ce am spus
a fost auzit .
căutarea ta zadarnică strigă
după voluntari .
undeva 112 nu mai răspunde,
undeva o inimă e bătută în cuie
pe cruce
pentru capătul răbdării

si nu-mi pare rău
că e a mea!

Cum să dăm autografe pe teren accidentat

legat sunt de tine
cu capul în jos
mă sufoc căutând un petic de piele
pe care nu a scris nimeni

pe fesele tale sunt autografe,
coduri de bare, poezii, testamente,
chiar și o sinucidere virtuală
conferințe de presă, rezoluții, bilanțuri
romane , seriale pentru adulți
talcioc parfumat.
unde, unde să semnez
trecerea mea pe lângă dezastru ?
poate lângă buric, acolo mai e un punct
ce te leagă amniotic de
de neamintire.

Si ursul dojenea braconierul din tufiș

n-ai regrete
ai doar o pușcă în suflet
glonțul pleacă nu pentru sărut
nu pentru moarte
doar pentru rană

rănille îți stârnesc
roțile sufletului
dorința de sânge
a vânătorului obsedat
de gâturi fragede
gâturi de căprioară
care mor în zori
după ce umplu noaptea
cu aburii răsuflării
așteptând
să curga și ea în sângele
glonțului din iubire

Mama

mi-e dor de „m,, din mama mea
și-mi clocotește în femur
tot laptele țesut în os
din carnea ei care-a trecut
în stele
mi-e dor de praful
ce lăsa suflând în zori tăciunii
să facă foc, să fie cald,
să –mi fie patul cuib păzit
de piază rea

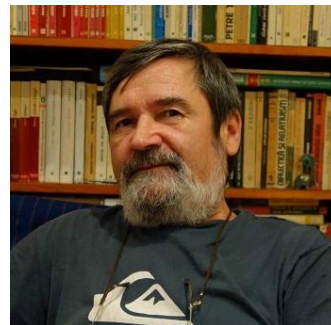
mi-e dor de zâmbetul ei rar
zgârcit ca o comoară

de mâinile care mi-au dat
și lapte și cerneală.
si lacrimi n-am să strig nu pot
în jos, în amintire
închid doar ochii încercânați
pe „m,,,-ul din privire.

Acatiste la biserica de cartier

am vrut sa dau pentru tine
doi talanti
si ti-au cazut aripile la primul pas
la al doilea ti-a cazut un deget, sec
poc, poc , direct pe covorul popii
in altar
cand ai zambit dintii s-au inclinat spre
podul palmei
si ochii atirnati gandeau orbita
pieptul sfidator se curbese in coaste
si –ți zdrobea plaminii negri
m-am facut de ras in biserica
cu doi talanti
puteam sa ma rog unui inger adevarat
nereciclat.

EUGEN POHONȚU

în mine (despre patimă)

se strecoară
cu patimă
trăirile altora
negândite
repirând aerul viu
rămas în copilul din mine

miriadele visuri se insinuează
ca o patimă
în secundele mele
rostirea lor devenind
certitudine
și mă încarcă cu iubiri
vinovate
cu patimi vinovate

acel copil rătăcit în mine
se desface în frunze

*neverosimil de verzi
ca o trecere
ca o patimă*

*pământul capătă nuanțele
timpului
în spatele timpului
singurătatea
absurdul în fața tuturor
ca o promisiune
ca o atingere a depărtării*

*limpezimea bățăilor inimii
sau patimile
inventând
sufletul
sau iubirea*

Poem

*n-am mai murit de multă vreme...
mă răsucesc în ochiul bunicului
privind lumea, întors, dinlăuntru*

*mă voi naște din retină ca din oul
plecat în recunoaștere de zei păgâni
cu tălpile spălate, neatinse de tină
și-atâta liniște nerostită...*

*acum ceva timp murisem albastru...
am un fel de paradis al meu colorat
cu mulți nori răspândeți în șoapte
cu secunde galbene și lente, aproape vii*

*dacă-ar fi să mai mor cândva...
aș privi în oglindă ploile nenăscute
aș crede, când iarba s-ar usca pe mine
aș privi prin rana cerului insula luminii
aș săruta ochiul bunicului
aș privi
pământul
dinlăuntru*

Himeră

*în foamea nopții
mă nasc pe trupul tău
amirosind a părg
până la atingerea pleoapelor
simțind dorința ta
adânc*

*beat de coapse
mă răstignesc pe sânii tăi
pe șoapta ta
mă sting*

în nisip scoici sparte

*și alb calciul lor
mă doare
murind*

ADI FILIMON

*
diminețile noastre sunt calde și moi când
mă desprind încet de tine și fur puțin timp din
nesomn
rup din Baudelaire câteva pagini și fac pahare
artizanale
risc să-ți aduc așa dimineața cafeaua la pat
sunt vinovat de nesomn și vinovat de iubire
te iau cu mine pe insula mea și-n lumea de cuvinte
fluide
ce se topesc pe buze când le bei în cafea
te las cu dimineața asta moale și caldă
când îmi cauți parfumul pielii-ntr-o pernă
descoperi că se nasc mii de fluturi ce trec
din insula mea în tine și bat nebunește-n stomac

*
despre călăul fericit și mâinile lui duioase:
mâinile tale sunt la fel de fierbinți ca sângele
proaspăt
sunt la fel de mari precum greabănul animalului de
povară
sunt la fel de neliniștite ca un gând nebunesc de viol
sunt la fel de aspre ca un fir de păr smuls în răspăr
sunt așa de întunecate ca sufletul chinat de-ntrupări
mâinile tale se-nfig noduroase în spatele meu
între spete dau muguri de aripi pe care tu-i rupi cu
sfială
și-i frământă bucurios între degetele mirosind
a lemn și cerneală

*
dragoste fără sfârșit:
el nu doare decât la final
e bun prieten cu tine până te arde undeva
unde nu vrei să te doară
prima dată e doar un ins virtual știi de el nu-ți place
însă îl tolerezi cu răbdare
apoi se obrăznicește și-ți sărută înlăuntrul
îți spui că poate nu e întâmplător că te iubește așa
ultima dată scoate capul din propria-i piele
pentru că vrea să te pieptene pe aerul unduios
cu miros de păr proaspăt spălat cu pelin

vrea să-l răsfire peste față ca să te-ajute
să respiri în voie miasele iadului

*

uneori liniștea nopții e un monstru
ce mă înghite și-mi strecoară teamă în taine
întunericul dens mă apasă și-l tai în bucăți
spongioase
lăsând loc viselor să alerge prin somn
liniștea nopții
e ca un pahar de cristal
dac-aș striga s-ar sparge-n bucăți tăioase
dar nu pot striga
buzele sorb laptele mamei
de sub cremenea înrăită ca un câine de pază
alunecă râuri de lapte la porțile de miazănoapte
măinile culeg pe furiș ceață
și-o-ndeasă în buzunare
și degete lipicioase șterg zidurile iubirilor albe
calc praguri nenumărate și mă împiedic de mine
în urmă pereții atârnă ca niște rufe
prost spălate pe întuneric
toate mă strigă și vocile seamănă izbitor de tare
cu ale celor de-acasă
dar eu nu pot striga
laptele mamei se încheagă în buze și-mi leagă limba
mi-e dor de cineva care știe să ardă întunericul
cu-n opaiț aprins
vreau să-mi desfacă ceața ca pe-o perdea
să mă latre
să mă facă să plâng din nimic
și să m-alunge în dimineața de humă

ANGELA NACHE MAMIER

(Franța)

Extaz

crudă văpaia inimii-n floare
încă icnește sub noua văpaie
bărbatul își mângâie femeia
de la călcăie
până la ochii de sare
brațele-i abia mai încap
atâta uimire și sărbătoare
neprimenit
greierul alb din scutec
plânge
și-și cere deodată
mama și tatăl

uitați în a doua
și cea mai curată
lună de miere

statut

pungi din plastic păsări moi slabe
cu gust de găină
etichete coloranți aglomerări
leagă la gură borcanul sfidării
cu celofan
emisiuni ciudate-ți taie
orice surplus de elan orice răzvrătire
nu-ndrăznesc să mai spun ce gândesc
mă grăbesc să observ salturi în statutul
economico-social al femeilor
azi bat și singure-un cui în perete
mai celibatate independente
pasiunea arde orice vârstă
bărbatul fatal maxiactiv le întâmpină
obosit și grăbit
izbucnirile sângelui sufletul nu mai duc
sub un tren plicticos și banal(o Karenina)
astăzi blocul de gheață turnul adevărului
mă țin paradoxal în picioare
chiar umblu

bilețelul de pe masă

mănâncă de pe masă cu pâine
bea lapte fă-ți lecțiile aspiră praful
nu te hârjoni cu cătălin
nu deschideți ușa la nimeni
dormi citește povești
te sun pe la cinci de la muncă
îți aduc ceva dacă ești cuminte
nu umbla cu chibriturile
deschide televizorul
nu fă firimituri
dacă ieși afară ia-ți cheița de gât
nu te sui în corcoduș
joacă-te-n fața blocului
nu țipa-n scară că ies pensionarii
repetă tabla înmulțirii cu 6
te iubește mama cu dor
citește însă biletul
așa puișor

dintre cartofi

cartofii mor sub lama argintie
cartofi pai de bucătărie
uleiul amestec sfârâie
mi-am făcut datoria
mă ignor
câte nu pot iubi cu ochii
închiși
ce complicată mecanica surâsului
cu care răspândesc garanția
că nu sunt absentă
îmi privesc degetele învelite-n

pielița coclită a singurătății
ca orice garnitură
cartofii mă privesc suspicioși
soarele umed al șorțului
împarte tacâmuri
mă trag deoparte umilită
deopotrivă de blândă
cu priviri țintă fără cuvânt
în labirinturi unde zorile
nu mai străbat biruitoare
oglinzile sufletului

crepuscul

de multe întinderi de ore mă scutur
chem viitorul
greieri puși la păstrare-n capace
și fluturi în briza cearcafului scurt
simțirea îngăduie noi începuturi
cum zorii în trupul de aur
ceață ridică aromă de nuc
și petale-n obrazul tăcut
ce-și scutură stelele reci
și ursuza zgură de lună
Nuța Istrate Gangan - Florida

NUȚA ISTRATE GANGAN

(Florida)

ecstasy

mă desfaci
din piele
din sângele acesta
mai roșu decât durerea
suprimată îndelung
cu dinții
îmi cauți inima
flămând
cuvintele
mi se lipesc de piele
moi
umede
șoptite

carnea mea
sfâșiată
animal blând
supus sacrificiului

nesomn
neliniște
mult prea mult
niciodată de-ajuns

tu

rar

treci tot mai rar pe aici
carnea mea n-a mai fost mușcată
de foarte multă vreme
trupul a început să mi se strângă
într-o clepsidră străină
să se desfacă apoi
precum nisipul răsfirat în patru zări

ochii
care odată îți străfulgerau beznele
orbesc de tine tot mai mult

sub pielea acestui trup
străin astăzi
de mine
de tine
străin
dumnezeiește
au înflorit frunze

vino...
mă voi preface că sunt vie
că încă îmi mai curge în vene
același sânge
care te-a ținut în viața atâta vreme

indecentă luna

își rotește
coapsa lucioasă
se prelinge scâncit
peste arșița nopții
în mine se rotesc șoimii tăi
trimiși la vânatoare de himere
mîroase
a inimă fierbinte

inima mea
arsă
pe rugul unor procese de conștiință îndelungate
inutile

îți spun

dă-mi doar o zi ca să te pot ucide
și-o noapte să te trec prin învieri

MICROANTOLOGIE DE POEZIE ALBANEZĂ

Prezentare și traducere în limba română: Acad. Kopi Kycyku

FLURANS ILIA:

Din volumul „Coaja cuvântului”

Poet, prozator, eseist și actor născut la 16 mai 1971 în orașul antic Berat din sudul Albaniei, obligat să emigreze la începutul anilor '90, trecând prin Grecia, Turcia, Spania, Franța, Canada și SUA, unde s-a stabilit o vreme, ca să se întoarcă din nou, probabil tot temporar, la Tirana. Manuscrisele lăsate în patrie încep să fie publicate de mama autorului. Astfel au văzut lumina tiparului volumele de poezii *Atavism*(2000), *Reflecții* (2000), *Zile călătore* (2001), *Să învie poezia* (2001), *Sunet de suflet* (2001), *Imn omenesc* (2002), *Păsările îi lipsesc cerului în nord*(2004), culegerea de nuvele *Căsuța grădinii cu meri*(2003), *Călcâiul memoriei* (2009) etc. Fragmente din creația lui Ilia sunt incluse în câteva antologii de poezii și proză, (precum *Un alfabet al poeziei albaneze*, în limba română, București 2003) și în numeroase reviste de literatură. Face parte din grupul de tineri scriitori albanezi care, la începutul anilor '90 s-au străduit și au găsit noi modalități de exprimare poetică. Trăiește la Montreal, Canada.

Copiii Albaniei

Copiii Albaniei
Se joacă cu pământ

Cu singura jucărie
Ce-o au și-i distrează
Priviți-i
Priviți-i un pic mai departe
În centrul vechiului cartier
Unde locuiesc
Au deschis o groapă mare
Jucându-se, întâmplător
Fără a pricepe, groaznic de adâncă
Spre a îngropa, se pare
Odată pentru totdeauna
Pe cei care i-au făcut
Atât de nefericiți
1992

Zile călătore

Merele
Coapta alegorie a anotimpurilor
Toamna
Lucioasă, cu foarte puțină formă
Stelele
Indiferente privesc soarta
Viselor ce se topesc zilnic
Fără soț
Pasul
Este iarba necosită sub talpa
Noptii încețoșate
Mollët
A anotimpului diform
Separate de sârmă ghimpată
Dublată-n prigoana
Unor umbre călătore
Spre o cărare de pădure
Cu strigăte fricoase
Udate de primele ploi
Ale zilelor călătore
1991

Minciunile lumii

toate minciunile lumii
le-am aruncat dincolo de focuri
și prin focuri am rămas
ars de adevăr

Lacrime

de la fereastra lumii tale ce sunt ochii
picătura lacrimii e perlă ce picură
secându-se de mitra amintirii
înspre aprinsele culori ale jertfei

De n-ar fi fost marea

de n-ar fi fost marea
n-ar fi fost vise de viață-n drumeție
fără vise n-ar fi fost păsări
ce rpin sărutul gol al vântului
să-și caute hrană-n trupul mării

Scriitorul

În față: o sticlă pe jumătate goală
Încețoșează a bărbiei nebărbierite durere
Lângă mașina ta de scris
Cu nervul tremurând de emoție
Zilnica bătălie cu cuvintele început-a.
Sub greutatea după-amiezii cenușii
Orașul oglindită-și vede nerușinarea
Prin bălți, chipul nostru comun
Încremenește-n nopți iernatice
Sub mieunatul pisicilor
Iar tu
... pentru *a-nu-știi-câta* zi gâfâitoare
Scrii, rescii, zgârii, rozi
Aceași foaie
... și devii bărbat
Uliu înfometat, orb, aripi-frânte
(lângă sticla pe jumătate golită)
Cu arma scrisului
Cu orașul sub ploaie
Bărbăția prea scump
Ți-ai plătit-o
Montreal, 1999

Îngheță buzele vântul iernii

Îngheță buzele vântul iernii
în nord
Cu mâinile tremurânde ca păsările în
buzunare
Îngerii ierneză sub balcoane
eu - veșnic visător
Iar privirile noastre frigul
bălților înghețate au luat
Cerul e plin de valuri
Și marea răsturnată între nori
Sufletele noastre și revenirea rândunicilor
așteaptă să vină în noi

Cafeină

toată experiența trezirii se topește-n ea
soarele dimineții devine fluid în ceașcă
mireasma ei rămâne-n geamurile iernatice
din ziua ce intră-n viață și se adaugă versului

În trecăt prin Veneția

Veneția aparține dimineții
Stoarse-ntr-o ceașcă de cafea
O bătrână precum coaja unei nuci
Urcă scările de piatră ca o fetișcană
Soarele se prelinge pe ziduri și catedrale
O mamă-și ceartă copilul
Ziua Piața San-Marco tot caută
Veneția după-amiezii acestei zile
Urinează prin canalele ei
Se suie și se ridică în-din apă:
Catedrala cu zidul de piatră
O bătrână, o mamă, un copil
O zi plină la Veneția
În Piața San Marco (cu o cafea în mână)
O gondolă poate fi o poezie
Dar eu trecător sun aici
În drum
Emigrând

În Sud

Bând soarele
în inima unei portocale
amurgul lumii din ultima picătură
a citricelor din Vlora se pogoară pe mal
pe când marea șoptește cuvinte de tihnă
de iubire la urechile măslinilor
pe nisipul moale în tălpile goale
o sticlă de vin am desfăcut
veșnic balsam binecuvântat
un foc am aprins
si-s precum peștele acela
în sud, prins în năvod

Cu un trandafir de cuvinte în gură

Nu știi dacă voi aduce
Soare sau ploaie...
Sunt aidoma Albatrosului călător
Simțul atmosferei
Si-al mărilor lumii
L-am luat cu mine...
Cu-n trandafir de cuvinte în gură
Buzele mele însetate se gândesc
La buzele tale
Strânși în brațele vântului
Imi povestești printr-un fir de telefon
Cum o duci acolo plină de tristețe
Îmi lipsești, sufletul meu, îmi spui
Am nevoie de templul iubirii!
Ca niște trandafiri însetați buzele tale
Ating roua, iar drumurile lumii
Sunt flămânde
Că limba lor maternă n-au reușit
Niciodată s-o golească de necazurile cotidiene

Îmi spui că-ți lipsesc
Am nevoie de templul iubirii!
Îți răspund că nu știu
Dacă voi aduce soare sau ploaie...
Sunt precum Albatrosul călător
Simțul atmosferei
Și-al mărilor lumii
Car cu mine

Printre genele precum țepi de pin

Iubită mamă, un drum fără-de-întoarcere
E drumul meu, iar zâmbetul
Fiecărei stele port în mine
Umplute de real și vise
Genele mele arată
Ca niște țepi de pin sub zăpadă
Ce-n ramurile lor ascund
Păsări călătoare.
Iată că-ți spun: visele
Nu-s pământești (ale cerului sunt)
Au ritmul unei zile ploioase
Și un poet ca mine nu
Poate schimba singur lumea asta!
De aceea nu-ți face griji pentru mine
Îmi place să bat drumul acesta fără-întoarcere
Unde curcubeul culorilor poetice
Peisajul vieții ce-o iubește
Printre gene ca țepii de pin
Din micuța uriașa fereastră a poetului
În ghicitori de cuvinte pictează

Talentul Lui Sofokli

talentul
pleznește
în aer;
balonaș de săpun;
joc atrăgător
de copii
ce-ți rămâne-n palme
este
talentul;
ideile
urcă
precum fluturii
după lumina
unei lămpi
acolo
în zbor
mor
de ne le prinzi
când zbor
ideile
ideea
și

talentul
sunt cele două mâini
ale olarului
ce propriul
suflet
într-o
bucată
de lut
și l-a preschimbat
și?

Sirenă sub apă

Am uitat expresile chipului tău
Sirenă (deja) apărută sub apă ești
Curios, cântecul tău reau s-ascult
Țip... Strig...
Prietenii mei cu urechile cerate-mi spun "ce-ai?"
De catargul navei sufletului mă leagă
În străfundul mării să n-ajung
Curenții departe (de tine) mă duc
Cine știe unde?
Noaptea-vis ca o frunză pe pământ se lasă
Iar marea adormită cu malul se unește.
Am uitat expresile chipului tău
Sirenă (deja) apărută sub apă ești
De atunci un navigator fără patrie
Ce deseori se-neacă-n propriile vise sunt eu.

Vremurile s-au schimbat

În oglindă pironit
Cu chipul luminat
Viața-n ochi privești.
Uiți (vremurile s-au schimbat!)
Uiți (deși supraviețuiești?!)
În timpul nopții ce se-ncolăcește-n buric
Timpul tău în oglindă botezi
Dezbrăcat (bei șampanie)
Pe trupul femeii alergi, pe când
Îți amintește de cel mai mic clopoțel
Din țara unde *se născuse* viața!
Încerci să retrezești
Imaginea remii cu un sunet să apropie.
Cărările poetice (în zadar!)
Te zbați să deschizi (în pat?!)
Vremurile s-au schimbat!
"Arhaică e predica
Sărmanului poet?"
(Nervul, ca un cal îmblânzit, cu capul aplecat
Rumegă trupul poetului
Precum ghimpele unui trandafir
Ce nu poate fi altfel
De ceea ce este)

UN SPECTACOL DE
NICU IOAN POPA

- PIN -

Scenografie - INA FLORINA POPA; Coloană sonoră - MARIUS ARALD FIERARU;
Sunet și lumini - IONUȚ TĂNASE; Coregrafie - ELENA ANTONESCU;
Foto - VICTORIȚA BĂRBUIA; Tâmplărie - GHEORGHE TĂNASE

ASOCIAȚIA CULTURALĂ „PROART - SLATINA 2010“

prezintă spectacolul

Logodnicii Amaltheiei

de *Mihai-Hafia Traița*

SPECTACOL INTERZIS COPILOR SUB 12 ani

proiect finanțat de:

